SONETELE LUI MIHAI EMINESCU

Prim ediție dedicată sonetelor eminesciene, formând un corpus unitar, însă parțial și în transpunere franceză, este datorată preotului francez Louis Barral. Sonnets. București. Imprimeria „Socec", 1933, 15 p. cu ilustrații, cuprinzând doar nouă dintre cele peste treizeci câte se cunosc astăzi: *Déja combien de jours/Sunt ani la mijloc, C'est l'automne dehors/ Afară-i toamnă, Leve-toi dans mon ciel/Răsai asupra mea, Venise/Veneția, Qu'importe/Oricâte stele, Les ans s'en sont allés.../Trecut-au anii, Sur mon secret amour/Iubind în taină, Des que se tait la voix/Când însuși glasul, Sur un album/Pe un album, Je suis sur ton balcon/Stau în ceardacul tău.* Ecourile au fost favorabile: Victor Cordoș a constatat transpunerea fluidă, traducătorul fiind un bun cunoscător al poetului („Patria". Cluj, XVI, 11, 14 ian. 1934, pp. 1-2); M. Gh. Constantinescu a apreciat faptul că au fost păstrate spiritul și frumusețea versului originar („Universul". București, LI, 55, 26 februarie 1934, p. 4); Mia Frollo a considerat chiar admirabilă transpunerea („Vremea". București, VI, 333, 15 aprilie 1934, p. 4).

Vădit încurajat, pater Louis Barral (venit în România în cadrul „Misiunii culturale franceze" de după 1920, stabilit ca profesor la Seminarul din Beiuș, senând și cu pseudonimul L. Codreanu) a editat în același an, în Franța, o antologie din versurile poetului preferat: *Poème choisis*. Traduction par L. Barral. Paris, Librairie Lecoffre, J. Gabalda et Cie, Éditeurs, 1934, 130 p. + 1 f. portr. De data aceasta, părerile au fost împărțite. Au fost recenzenți care i-au lăudat strădania (Sandu Tzigara-Samurcaș, George Strat. D. Faur, Ioan Vultur), în pofida unor scăderi, alții (N. Iorga, Șerban Cioculescu, Victor Cordoș, M. Mihalcea) au considerat intenția salutară, act cultural, încercare mai mult sau mai puțin reușită, chiar slabă, cu denaturări ale originalului. Ulterior, inimosul traducător și-a abandonat preocupările de intermediar cultural româno-francez, dar i-a rămas inițiativa.

De abia după aproape șase decenii, a apărut, în limba română, întâia antologie de sonete ale poetului național, datorată lui Petru Creția: *Sonete*. Ediție critică îngrijită de N. Cu 32 de reproduceri după manuscrise. Editura Porto-Franco, Galați. Muzeul Literaturii Române București, 1991, 95 p., cuprinzând 31 de sonete: *Iambul, Azi oceanu-ntărâtat, Adânca mare, De ce mă-ndrept ș-acum, Gândind la tine, Pe gânduri ziua, Coborârea apelor, Maria Tudor, Nenorocit noroc de-a fi iubit, Vorbește-ncet, Sătul de lucru, Iubind în taină, Părea c-așteaptă, Ușoare sunt viețile multora, Oricare cap îngust, Oricâte stele, Afară-i toamnă, Sunt ani la mijloc, Când însuși glasul, Trecut-au ani, Răsai asupra mea, Stau în cerdacul tău, Sonet satiric, Ai noștri tineri, Democrația, Moruzi Bey fiind în bune toane, Mă-ntreb de sine-mi unde este slava, Le baron de Trois Étoiles, Petri-Notae, Sauve qui peut*, împărțite în două cicluri (lirice, satirice) și, în deschidere, cu sonetul Iambul, criteriu abandonat la a doua ediție din 1997, înlocuit cu cel cronologic, menționat în subsolul prefeței de la ediția inițială (pp. 5-6).

Un alt volum cu sonete, dar mai complex în alcătuirea sa, fiind bilingv româno-francez, conținând și alte poeziicare nu sunt de formă fixă, este datorat lui Emanoil Marcu: *Elegii și sonete/Élégies et sonnets*. Traducere în limba franceză de N/Traduit du roumain per N/Editura „Junimea"/Édition „Junimea", Iași, 1994, 85 p. Sonetele sunt în număr de douăzeci și trei. Alcătuitorul și traducătorul ediției nu precizează din ce sursă a preluat textul românesc, în schimb mulțumește unui număr de patru prieteni francezi care l-au sprijinit „la această încercare de dialog între două limbi, culturi și sensibilități poetice". Dintre sonetele aflate la ediția lui Petru Creția, al cărei sumar l-am reprodus, Emanoil Marcu a eludat sonetele: *Vorbește-ncet, Democrația, Sătul de lucru, Moruzi Bey fiind în toane bune, Mă-ntreb în sinemi unde este slava, Le baron de Trois Étoiles, Petri-Notae* și *Nenorocit de-a fi iubit*.

Cel de-al treilea volum de sonete apărut în aceeași perioadă se datorește lui Ion V. Boieriu. *Sonete*. Ediție îngrijită, studiu introductiv și note de N. Editura Dacia. Cluj-Napoca, 1995, 124 p., apărut la tri ani de la decesul alcătuitorului. Organizarea interioară a volumului este după alt tipic: I. Antume; II. Postume; III. Addenda-Antume, Addenda-Postume, pentru variante. Ediția structurează prin coroborare edițiile datorate lui Perpessicius și D. Murărașu, reproducând mecanc, fără nicio raportare făcută personal, la textel olografe ale poetului.

Cât privește ediția a doua, în două volume/plachete, a lui Petru Creția, acesteia îi lipsește prefața, iar în ceea ce ar fi conținutul ei, este respectat întocmai cel din ediția inițială cu singura deosebire că i-a fost aplicat criteriul cronologic în ordonarea/dispunerea sonetelor în pagini.

Nu ne-am propus în excursul nostru vreo comparație între ediții, ci acestea în parte față de textul olograf eminescian sau față de textul tipărit antum

al cărui original este pierdut.

Niciunul dintre aceşti editori/alcătuitori/îngrijitori/ traducători nu s-a preocupat de a respecta identitatea/ autenticitatea/textul originar al Poetului. S-au bazat pe antecesori, de unde constatarea alarmantă a prezenței de inadvertențe/transcrieri defectuoase/interpretări diferite de lectură/omisiuni!

În glosele ce le-am alcătuit fiecărui sonet în parte, vom urmări corijarea acestora în raport de unicul martor indubitabil: textul ograf al Poetului.

Acelaşi lucru l-a dorit Constantin Noica atunci când a solicitat foto-copierea manuscriselor eminesciene. Căci, de cela mai multe ori, din diferite motivații explicite sau nu, editori diferiți au croșetat/emendat fără niciun scrupul textul eminescian, eludându-i autenticitatea, chiar de cine nici nu te aştepți: „Şcoala Petru Creția face din poezia lui Eminescu un fel de text de consum, al ei propriu, iar din autor, un cobai sub lupă. Şi acest lucru - sub acoperirea aplauzelor de obște." (N. Georgescu. *Eminescu şi editorii săi*. Volumul II. Editura Floare albastră. București, 2000, p. 234). De un real folos, în orientarea noastră în hățişul/păienjenişul de informații biobibliografice eminesciene, în afara căutărilor proprii, ne-au fost lucrările de ținută academică: Biblioteca Academiei Române. *Bibliografia Mihai Eminescu.* (1866-1970). Volumul I. Opera. Editura Academiei Române, Bucureşti, 1975; Institutul de istorie şi teorie literară „G. Călinescu". *Bibliografia relațiilor literaturii române cu literaturile străine în periodice (1859-1918)*. Volumele I-III, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1980, 1982, 1985; (1919-1944), Volumul I, editura Saeculum I. O., Bucureşti, 1997; Biblioteca Academiei Române. M. Eminescu. *Opere*. XVII. *Bibliografie. Viața-Opera. Referințe*. Partea I (1866-1938). Editura Academiei Române, Bucureşti, 1999, 1236 p.

De curând, a fost lansată la Muzeul Literaturii Române din București, o carte datorată D-nei Florica Gh. Ceapoiu şi D-lui Florian Chelu Madeva titrată *Din laboratorul lui Mihai Eminescu. SONETUL. Lucrare tehnică şi estetică*. Editura Muzeului Literaturii Române, București, 2018, 514 p., din care face parte întreaga zestre poetică eminesciană dedicată sonetului, însoțită de explicații la obiect.

Ne rezervăm prezentarea cărții într-un alt excurs critic.

Mircea COLOŞENCO

Statuia lui EMINESCU din parcul ce-i poartă numele, din Galați

Opera lui Frederik STORCK a fost inaugurată în noiembrie 1911

Stelele-n cer

Stelele-n cer
Deasupra mărilor
Ard depărtărilor
    Până ce pier.

După un semn
Clătind catargele,
Tremură largele
    Vase de lemn;

Niște cetăți
Plutind pe marile
Și mișcătoarele
    Pustietăți.

Stol de cocori
Apucă-ntinsele
Și necuprinsele
    Drumuri de nori.

Zboară ce pot
Și-a lor întrecere,
Vecinică trecere
    Asta e tot...

Floare de crâng,
Astfel viețile
Și tinerețile
    Trec și se stâng.

Orice noroc
Și-ntinde-aripele
Gonit de clipele
    Stării pe loc.

Până nu mor,
Pleacă-te, îngere,
La trista-mi plângere
    Plină de-amor.

Nu e păcat
Ca să se lepede
Clipa cea repede
    Ce ni s-a dat?

Étoiles au ciel

Les astres là-haut
Au-dessus des océans
Se consument fort distants
    Vont à vau-l'eau.

Comme sur un signe
En mouillant presque leurs mâts
Tremblent les gros, aux abois
    Bateaux de ligne.

De vrais cités
Flottant sur les bien grands
Et terriblement mouvants
    Sites désertés.

Un vol de grues
Percent les fort épanouis
Et autant infinis
    Chemins de nues.

Elles volent beaucoup
Et leur compétition
Eternelle transition :
    C'est un peu tout…

Fleurs de bosquet :
Ainsi nos existences
Et nos moult belles jouvences
    Vont succomber.

N'importe quelle chance
Ses ailes déploie, étend
Bannie par les instants
    De la stagnance.

Avant ma mort
Hé, l'ange, fais attention
A ma désolation
    Laquelle adore.

N'est-ce un péché
Donc que nous invalide
L'instant par trop rapide
    A nous donné ?

Atât de fragedă

Atât de fragedă, te-asameni
Cu floarea albă de cireș,
Și ca un înger dintre oameni
În calea vieții mele ieși.

Abia atingi covorul moale,
Mătasa sună sub picior,
Și de la creștet pân-în poale
Plutești ca visul de ușor.

Din încreţirea lungii rochii
Răsai ca marmura în loc -
S-atârnă sufletu-mi de ochii
Cei plini de lacrimi și noroc.

O, vis ferice de iubire,
Mireasă blândă din povești,
Nu mai zâmbi! A ta zâmbire
Mi-arată cât de dulce ești,

Cât poți cu-a farmecului noapte
Să-ntuneci ochii mei pe veci,
Cu-a gurii tale calde șoapte,
Cu-mbrățișări de brațe reci.

Deodată trece-o cugetare,
Un văl pe ochii tăi fierbinți:
E-ntunecoasa renunțare,
E umbra dulcilor dorinți.

Te duci, ș-am înțeles prea bine
Să nu mă țin de pasul tău,
Pierdută vecinic pentru mine,
Mireasa sufletului meu!

Că te-am zărit e a mea vină
Și vecinic n-o să mi-o mai iert,
Spăși-voi visul de lumină
Tinzându-mi dreapta în deșert.

Ș-o să-mi răsai ca o icoană
A pururi verginei Marii,
Pe fruntea ta purtând coroană -
Unde te duci? Când o să vii?

Autrement plus fragile

Autrement plus fragile, toi, tu tiens
De la fleur blanche de cerisier,
Et comme un ange parmi les humains
De ma vie tu croises le trajet.

Tu effleures bien le tapis mollet,
Sous tes pieds, la soie sonne doucement,
Et depuis la tête jusqu'à tes pieds
Tel un rêve, tu flottes légèrement.

Entre les plis de ton long vêtement
Comme l'éclat du marbre tu avances -
Et à tes yeux mon âme se suspend
Débordant de larmes et de chance.

Oh, mon rêve heureux de te chérir,
Si douce mariée des contes de fées,
Ne souris plus ! Car ce tien sourire
Me démontre combien douce tu es,

Comme tu peux par les charmes de la nuit
Assombrir mes yeux à jamais,
Car ta bouche m'offre de chauds chuchotis,
Tes bras n'arrêtent de m'embrasser.

Du coup, surgit une cogitation,
Comme un voile sur tes yeux brûlants :
C'est la ténébreuse renonciation,
C'est comme l'ombre de tes douces passions.

Tu t'en vas et j'ai très bien compris :
Eviter de te suivre en flammes,
Car à tout jamais je te perdis,
Toi, la belle-mariée de mon âme !

De t'avoir scrutée c'est mon impair
Jamais ne me le pardonnerai,
Je vais purger mon rêve de lumière :
Ma droite, au désert je tendrai.

Tu m'apparaîtras comme une icône
De l'éternellement vierge Marie,
Et ton front sera ceint d'une couronne -
Où vas-tu ? Quand rentres-tu ici ?

Traduction du roumain par Constantin FROSIN

PARIS - STATUIA LUI MIHAI EMINESCU de ION VLAD

În luna iunie 1989, cu prilejul Centenarului morţii lui Mihai Eminescu, la Paris, în scuarul din Rue des Écoles, situat vis-à-vis de Collège de France, în apropierea Bisericii Ortodoxe Române „Arhanghelii Mihail şi Gavril", a fost inaugurată Statuia reprezentându-l pe Poet, monument confecţionat din bronz (2,5 m înălţime), realizat de sculptorul român Ion Vlad (feteşti, jud. Ialomiţa, 24 mai 1920-28 ian. 1992, Paris), membru de onoare al Academiei Române şi a Ligii Culturale România-Franţa.

Poetul este încadrat între doi copaci sub formă de liră, având sub braţul stâng câteva cărţi. În varianta finală turnată în bronz, pe una dintre ele poate fi citită prima strofă din *ODĂ (în metru antic)* în transpunere franceză, respectiv: „Nu credeam să-nvăţ a muri vrodată;/Pururi tânăr, înfăşurat în manta-mi,/Ochii mei nălţam visători la steaua/Singurătăţii."

Reproducem modulul Statuii executat în ghips, fotografiat în curtea Atelierului sculptorului de la Nisa, oraşul de pe coasta Mării Mediterane, din sud-estul Franţei, unde a locuit şi creat Ion Vlad, în primii ani ai emigraţiei (1965-1975), devenit ulterior profesor suplinitor de sculptură şi desen la Universitatea Sorbona, după ce i s-a acordat cetăţenia franceză (1972).

Fotografia i-a fost oferită de Ion Vlad lui Ion Larian Postolache (Adjud, jud. Vrancea, 18 nov. 1916-7 dec. 1997, Bucureşti), poet (vol. debut, 1937), reporter de război (1942-1945) şi traducător, în colaborare cu Viorica Vizanti, Charlotte Filitti şi Ion Acsan (imnuri vedice, literatură sanscrită, poezie egipteană), decorat de Universitatea Punjab din Lahore (Pakistan) cu ordinul Iqbal.

M. Coloşenco

Un eseu ***de Magda Ursache***

Un scriitor demn de crezul său: NICOLAE BREBAN

Nicolae Breban e un scriitor demn de crezul său. S-a scris mult despre megalomania lui, în fapt, orgoliu firesc de scriitor. Îmi aduc aminte cu un zâmbet de ce-mi spunea Petru Ursache, discutând despre orgoliul său supranormal : „Breban e mai orgolios decât Apusul şi-i bine că este aşa." Asta pentru că prozatorul a luptat şi luptă cu superbie pentru *locul demn* al scriitorului în lumea literară, pentru *locul demn* al cărţii în viaţa noastră cea de toate zilele.

Cei mai grosieri l-au etichetat grandoman, plin de umori şi de ifose. Oficiosul „Evenimentul zilei", prin gura Mirelei Corlăţan, a decretat: „Cele 15.000 de pagini publicate de N. Breban vor fi acoperite de valul înfumurării şi al slăbiciunilor neasumate." Şi câţi n-au încercat să-i dea şah mat fără a putea s-o facă? Breban reuşeşte să irite, trezeşte aversiune, râcă, furie. În ce mă priveşte, nu ştiu mulţi contemporani care să-şi asume slăbiciunile ca Breban. Megaloman? Nu. Iată afirmaţia doveditoare : „nu sunt convins de „absoluta valoare" a textelor mele şi cred, am mai spus-o în câteva rânduri, că adevărata valoare în cariera noastră „ciudată", a artiştilor creatori, se arată abia în postumitate" (*Memorii*, 4, pag. 387).

Contestatarii culturii române (şi-s puzderie) o duc mai bine decât ceilalţi. Un tur de librărie la Humanitas sau la Cărtureşti arată că multe cărţi de vitrină nu-s şi cele de primă mână. Cei sătui de Preda, de Breban, de DRP, de Buzura, de Goma nu pot scrie – de ce n-aş spune-o? –ca individualităţile reale citate, dar Star-Systemul poate fabrica personalităţi unde nu-s. Ca să se scape de talentul seniorilor „epuizaţi", s- a pretextat că ei n-au public. Mai exact, că nu se vând noii direcţii : consumismul. Ce-i drept, Mihaela Rădulescu, cu proza ei subfustată, e mai vandabilă decât Mircea Horia Simionescu, iar Chişu, gol sub duş, îl surclasează la vânzări pe Radu Mareş. Cenzura economică e la putere, iar reţeaua, filiera funcţionează bine; singuraticii n-au nici o şansă sau au una minoră. Război cu Cartea nu se face? Ba da. Cum? Printr-o publicitate agresivă a literaturii – trash, alt soi de cenzură a literaturii înalte, de calitate, cu construcţie, cu stil, în alte cuvinte, cu fond şi cu formă.

Literatura mare, adevărată primeşte ghilimelele deriziunii, recomandându-se să-i dăm o palmă, dacă nu o flegmă. Reputaţia ei se vrea negată pentru că e al naibii de greu de scris. Citiţi *Singura cale* (Ed. Contemporanul, 2011),despre stalinismul care n-a însemnat *pâine şi circ*, ci *pâine şi hoituri* şi veţi trăi ori retrăi acele vremi amarnice. Autorul, Nicolae Breban, a traversat „acel timp enorm şi capricios, inventiv, care este timpul social", deceniile crunte ale dosarului de cadre, i-a cunoscut pe cei care s-au dat după vremuri în folos propriu, le-a ştiut bolile: oportunism, cameleonism, carierism. Calistrat, „instructor ce-ce de rang doi", e un personaj zdravăn, de rang unu, căruia i se dă învăţătură de la comandamentul PCR: „Important e ca cuiva să-i fie frică de tine", îi spune protectorul Const Buzilă. Cadrele viguroase nu erau stăpâne pe situaţie dacă nu- ţi simţeau spaima. În ce mă priveşte, şi-au dat seama repede că nu eram la curent cu programul schimbător al directivelor. M-au provocat, m-au demascat, m-au anihilat şi au jubilat. Îşi arătau satisfacţia că mă scoseseră, în fine, din presă. După momentul culminant al Ceauşescului, discursul din '68 contra invadarii Cehoslovaciei, s-a făcut un pas înapoi: Jan Palach a ajuns nume interzis.N-am ştiut sau n-am vrut să ştiu, de unde mustrarea lui Genosse Ţăranu , de la Cabinetul de Partid.

Tot mentorul lui Calistrat, din „plutonul fruntaş" al partidului unic, se laudă: „mint, prefăcându-mă că mint". Aşadar, activiştii se prefăceau că mint şi când... mînţeau, garantând dictatura pe care o declarau necesară, aducătoare de bunăstare, de bine general. Calistrat face parte din lumea asta , dar se crede aparte, scuzându-se că situaţia e vremelnică. Şi a fost aparte. Nu-i lesne să scrii un studiu de caz ca al lui. La un moment dat, Nicolae Breban intră atât de adânc în personaj, încît Calistrat vorbeşte ca prozatorul: „eu nu cred într-o existenţă în afara creaţiei" (pag. 599).

După ce scriitorii s-au autocenzurat ca să nu bată la ochi, („ce se taie nu se fluieră" era lozinca de urmat), s-a trecut la lozinca opusă: să scrii ca să baţi la ochi. De critica de întâmpinare profesionistă era nevoie mai mult ca oricând, mai mult ca-n comunism.S-ar fi putut opune valului de literatură de consum (egal deculturalizare), vulgarizării extreme, stupratizării poeziei şi prozei sau, mă rog, ar fi frânat /micşorat viteza deculturalizării. O să-mi spuneţi că

subliteratura există și fără critică de întâmpinare. O fi, dar e mai greu să intri în USR. Și atunci, critici altruiști, ca să nu le zic altfel, au aplaudat tot soiul de producții, premiate chiar, pentru autobiografism mizerabil, minimalism ș.a.m.d. Ca să ne simțim „ioropeni", trebuie să nu fim pudibonzi. Nimic mai simplu. Un prozator, altfel stimabil, recomandă copulația cu sine , fie fizică, fie intelectuală, ca preocupare primă, într-o narațiune scrisă la persoana întâi, să fie mai clar.Vanitatea de mână cu vulgaritatea sunt în trend.

Cu mânie postproletară, s-a vorbit de căderea lui *eu* în *noi* ; în zilele noastre, s-a căzut din *eu* în *jerk*, așa cum vrea antiliteratura, a cărei mare dilemă e „țâțe" ori „craci". Și asta pentru că, așa cum vede Cezar Paul – Bădescu, detractorul cel mai cunoscut al lui Eminescu, „orice – o dată pus pe hârtie devine literatură. Na, c-am spus-o". Trec peste parazitul verbal na, atât de prezent în în emisiunile de divertisment ieftin , ca să constat că zisa i s-a adeverit: orice e printat ajunge în vitrină de librărie.

Da, e de nesuportat ca într-o viață de om v. *Viața mea*, Polirom, 2017) să constați de două ori, în secolul trecut și-n secolul XXI, cum se refuză istoria etniei, tradiția, credința, litera scrisă chiar (ce să mai învețe copiii să scrie dacă pot bifa grila de examen?). Mesajul lui Mircea Daneliuc? „De douăzeci de ani sărbătoriți numai eșecuri, tâmpiților!" Ca Unirea Mare, ca Unirea Mică? Mi-a fost dat să aud, de 24 ianuarie ăst an, că Moldova, în cei 160 de ani de Unire, n-a reușit să câștige decât un șir de pierderi: capitala, oameni de valoare plecați la Center... Și ce-i mai important: Moldova nu mai e o țară. Dar e România, asta nu mai contează? Vrem autonomie și autostradă, nimic altceva? Consumismul să trăiască! Maica Maria a ajuns păpușă Barbie, Iisus e dat jos de pe cruce și înlocuit cu clovnul Ronald Mc Donald. În stalinismul după stalinism, desacralizăm reperele spirituale, rolerii II susținând că preoții sunt morți fără cauză, ca și eroii fronturilor. Cât despre clasicii de-clasați, nu putem decât să le blamăm, nu să le binecuvântăm, moștenirea. Ne lăsăm demoralizați că n-avem cultură sau îl urmăm pe N. Breban, care crede convingător și definitiv în ea și-n limba română? Precizare : a merge pe mâna redundanței e o calitate, nu un defect, iar neglijarea limbii, mult discutată, este o aparență. Voi reveni la acest subiect.

E un plan de compromitere a valorilor culturale? Da, evident.Or, fără feed-back scriitorul se degradează și ,odată cu el, literatura.Piatra funerară pe care mulți o văd pusă pe istoria literaturii române e propria piatră tombală. În acest context, Breban opune romanul problematic prozei mărunte.Slujește litera scrisă „european ,dar românește", așa cum spune Eminescu, „demitizatul". La aniversară (și nu la aniversarea lui Eminescu din 15 ianuarie a.c. mă refer, ci a numărului din „Dilema" care-l blasfemia ca purtător de ploșniță pe guler, cum văzuse o floare albă de cireș, Mite Kremnitz), Marius Chivu pare enervat de omul deplin. „Strivit de propriul mit, dă soluția Chivu, Eminescu trebuie de-mitizat." Opinează Marius Chivu că „bietul Eminescu este în continuare stindardul tuturor formelor de naționalism." Mai lipsea să preia, deloc dilematic, eticheta de legionaroid. Vai, și ce chinuiți au fost copiii în școală cu Eminescu și cu *Somnoroase păsărele*, de vreme ce ei ar fi vrut să recite poezii fără chiloți!

În urmă cu ceva vreme, am pus într-un foileton întrebarea: Cui i-e frică de N. Breban? Răspund din nou: multora.Vechilor proletcultiști, dar și adaptaților la tânăra gardă roșie și la noua gardă globalizantă, care i-ar scoate iarăși din cărți pe *oamenii națiunii*. Breban îi deranjează pe românofobi, dar și pe demagogii etnocentriști; pe adepții PC, ai politicii corecte, dar și pe anticomuniștii de fațadă.Le-a fost frică de disidența sa și au negat-o. Le-a fost frică de rezistența sa prin /pentru cultură și au negat-o.

Lucidul Breban n-a crezut în darul revoluției, în basme sociale capitaliste, de aceea a refuzat să privatizeze „Contemporanul"; „Scânteia" lui Brucan s-a transformat în „Adevărul" lui Darie Novăceanu, Dumitru Tinu, CTP, etc. Cu stofă de lider, cu calitățile necesare, lipsind politicienilor noștri, gramați ori agramați, Breban a refuzat să intre în politică. Influență? Putere? Nu le-a vrut. Și crede că revoluție a fost; s-a dovedit, prin sânge și moarte, că nu suntem *un popor de lași*, iar istoria românilor e mereu nesătulă de sânge și de moarte. Ar fi vrut ca, după duodictatura Nicu-Elena, să nu apară alți „siamezi ideologici", cum îi numește scriitorul, cu cădelnița pentru președinți în dreapta, așa cum au avut-o la îndemână forurile socialiste. După căderea Ceaușescului ,trebuia ca scriitorii și revistele lor să rămână în *opoziție vie*, nu să-și facă partide și partidulețe pentru a conduce treburile statului în folos privat.

Forurile politice și sereistice au vrut să-i vină de hac lui Nicolae Breban. Ranchiuna confraților a stat în spatele procedurii „deconspirărilor" CNSAS. A pornit ampla dezinformare. S-au dat verdicte pe bază de zvon. „Acoperiți" Mircea Iorgulescu și Nicolae C. Munteanu? Or fi fost, dar mesajul lor a trecut prin interstițiile Cortinei de Fier, ajutându-ne să rezistăm și să gândim cu capetele noastre. Prin aceleași interstiții a trecut și mesajul lui N. Breban contra totalitarismului totalitont, dar scriitorii nu s-au unit contra Tezelor de iulie, dimpotrivă, s-au intersăpat. Și ce lung moment de îngheț a urmat!

Ca să revin la tetralogia memorialistică *Sensul vieții*, N. Breban a rezistat (cum o dovedește) acelor securiști care l-au amenințat sau l-au ispitit, „încercând să-mi stoarcă, chiar și într-un fel inaparent,

dedus, colaborarea, dacă nu complicitatea (lucr. cit., p.273). Sunt vinovați prescriptibili și neprescriptibili. Unii, ca boierul Stolnici, sunt deculpabilizați și scuzați /explicați, ca distanțați ideologic. Alții –scuipați. Mai ales cei cu operă, ca N. Balotă.

E clar acum că deculturalizarea a început cu sacrificarea cărții. S-a tras în bibliotecă, nu în balconul CC. Breban a reacționat cum a reacționat totdeauna : în favoarea cărții topite, arse, nimicite. Nu este un negativist, nici un relativist: crede cu patos în vitalitatea literaturii române.Cu orgoliu viril, în stil brebant. Și nu-i o declarație ipocrită,așa cum și proza este *ne-ipocrită* (vocabula sa, despre Stendhal). În bătălia dintre „caietiștii" lui Eugen Simion și „22"-iștii lui Pavel Câmpeanu, e de partea lui Eugen Simion,așa cum se situează în Societatea de mâine, nu în GDS. Nicolae Breban disprețuiește fudulia „elitei" față de autohtoniști; deși n-a mers, deocamdată, pe tema rurală, bine știe că „veșnicia s-a născut la sat" și că iarba de acasă e mai verde.

O viață –model de muncă asiduă , pentru locul demn al cărții și al scriitorului. Și sper ca lupta sa în desfășurare să nu fie, cu vorba din Banat redescoperită de el însuși, d' aficea. Nu, nu va fi degeaba.

Acad.
Nicolae BREBAN,
scriitor european,
între Poeții
Leo Butnaru
și Cristian Schenck,
admirând
Zeița DUNĂREA!

Nicolae BREBAN
cu Gabriel Chifu
și Adrian Popescu
în Zodia VĂRSĂTOR

LA ANIVERSARĂ:

NICOLAE BREBAN - 85

(fișe de istorie literară)

de prof. Virginia Chiriac

Nicolae Breban (nume literar al lui Nicolae Alexandru Breban), romancier, eseist, poet, dramaturg, publicist (născut 1 februarie 1934, Baia Mare), unul dintre cei mai importanți romancieri români.

***

Familia Breban se refugiază la Lugoj, unde tatăl scriitorului va funcționa în cadrul Episcopiei Unite (1940-1941). Nicolae Breban își începe, în acest oraș bănățean, studiile gimnaziale și liceale. Este exmatriculat, datorită originii sale sociale „nesănătoase", din penultima clasă a Liceului „Coriolan Brediceanu" din Lugoj.

***

Absolvă, la fără frecvență, Liceul „Oltea Doamna" din Oradea (1952), după ce se angajase ca funcționar în acest oraș. Intenționează să se înscrie la Politehnică, fiind nevoit să intre, mai întâi, ca ucenic la fostele Uzine „23 August" din București, unde lucrează la sudură și strungărie, calificându-se apoi în meseria de strungar fier. Se înscrie la Facultatea de Filosofie, „măsluind actele", după cum mărturisește în Confesiuni violente, fiind dat însă afară după șase luni (1953).

***

Lecturile sale din Nietzsche și Schopenhauer îl fac, de altfel, să devină suspect pentru decanul Athanase Joja. Devine student la germană, la Facultatea de Filologie din Cluj, pe care o abandonează după un an. Are, apoi, la insistențele tatălui său, o tentativă de a urma dreptul (1955-1956). Debut literar în revista Viața studențească (nr. 5, 1957), cu schița Doamna din vis. Este, alături de Nichita Stanescu, unul dintre vârfurile generației șaizeci.

***

În plină epocă de liberalizare, declanșată după celebra „Primăvară de la Praga", care în opinia deputatului european Daniel Cohn-Bendit, „chiar dacă vă convine sau nu", a schimbat lumea, deci, în consecință și România, singura țară dintre aliații Pactului de la Varșovia, care a refuzat să invadeze, împreună cu Uniunea Sovietică, Cehoslovacia în 1968, Nicolae Breban este ales membru supleant al CC al PCR. Aflându-se la Paris, în Le monde, își dă demisia (1971, Tezele din Iulie), în semn de protest față de începutul dictaturii personală a lui Ceaușescu – una dintre cele mai sălbatice și primitive dictaturi din Estul Europei.

***

În jurnalul său, intitulat Un român la Paris, Dumitru Țepeneag – singurul cetățean român (după Regele Mihai I), căruia i s-a retras cetățenia prin decret prezidențial – nota, referitor la acea radicală ruptură brebaniană cu sistemul ceaușist, următoarele: „22 septembrie 1971. În sfârșit, Le Monde a publicat și articolul despre Breban: «Craignant un retour au dogmatisme, le rédacteur en chef de la revue La Roumanie littéraire donne sa démission» (…) 23 septembrie 1971. Știrea despre demisia lui Breban a fost reluată de mai multe ziare franceze, engleze, germane. Breban se simte foarte mândru". În data de 16 februarie 1971, în România, „are loc ședința comună a comitetului organizației de partid și a biroului Uniunii Scriitorilor, în care este incriminat faptul că" Breban „și-a prelungit șederea în străinatate, fără să aibă dezlegare la plecarea din țară decât pentru o perioadă limitată" și „se propune excluderea lui Nicolae Breban din biroul Uniunii, precum și excluderea sa din rândurile membrilor supleanți ai CC al PCR și din rândurile membrilor PCR. În aceeași zi, în ședința de lucru a CC al PCR, propunerile confraților sunt însușite și supuse spre aprobarea plenarei Comitetului Central. Întors în țară în luna aprilie, după o călătorie prelungită în Franța și R.F. Germania, refuzând însă să se autoexileze, scriitorul devenise indezirabil pentru autoritățile comuniste.

***

Este marginalizat, supravegheat și împiedicat să mai călătorească în străinătate până în 1975, deși obținuse deja și cetățenia germană. Înfruntând aceste condiții potrivnice, el se consacră, în exclusivitate, scrisului, fiind, după mărturisirea sa, «singurul meu răspuns posibil, firesc, deși paradoxal pentru unii»".

***

Romanul *Bunavestire*, apărut, în sfârșit, după lupte acerbe ale autorului cu cenzura, este atacat cu brutalitate: „După amânări și tracasări prelungite datorate cenzurii comuniste, la Editura Junimea din Iași apare Bunavestire, roman scris între anii 1972-1974. Cartea fusese refuzată, pe rând, de Editurile Cartea Românească și Eminescu. Acest «roman excepțional», cum fusese caracterizat cu promptitudine de către Nicolae Manolescu, «scris cu vervă, sarcastic, grotesc, stilistic inepuizabil și original», este încununat cu Premiul Uniunii Scriitorilor. După apariție, romanul este incriminat cu vehemență în plenara CC al PCR din 28-29 iunie". Un fragment din atacul brutal la adresa romanului și a autorului, proferat în Plenara CC al PCR de către Titus Popovici, după care de îndată au urmat atacuri în cele mai importante foi culturale și de partid la adresa aceleiași capodopere brebaniene, Bunavestire, este inserat în Ediția a IV-a a romanului (Editura Paralela 45, 2002). Același roman figurează printre primele zece romane ale secolului al XX-lea într-o anchetă inițiată de revista Observatorul cultural (nr. 45-46, 3-15 ianuarie, 2001).

***

Este menținut în marginalitate socială până în 1989, fiind unul dintre cei mai atacați scriitori sub dictatura ceaușistă, dar și după Revoluția din 1989. Astfel, autorul Buneivestiri este acuzat abuziv, calomnios, de către CNSAS de faptul că „a fost colaborator al fostei Securități". Astfel, în data de 6 aprilie 2011, se înregistrează o tentativă de „linșaj public" de cea mai joasă extracție, pe toate canalele media fiind difuzată o știre trunchiată, tendențioasă, evident calomnioasă.

***

După 1989 revine din exil, propunând megaproiecte. Astfel, publică în circa douăzeci ani, trilogia romanescă *Amfitrion* (1994), tetralogia epică *Ziua și noaptea*, tetralogia memorialistică *Sensul vieții*. Din romanele publicate menționăm: *Francisca* (1965, Premiul „Ion Creangă" al Academiei Române), *În absența stăpânilor* (1966), *Animale bolnave* (1968, „romanul anului" și Premiul Uniunii Scriitorilor), *Îngerul de ghips* (1973), *Bunavestire* (1977), *Don Juan* (1981), *Drumul la zid* (1984), *Pândă și seducție* (1992), trilogia *Amfitrion* (1994), tetralogia *Ziua și noaptea*. Volume de eseuri: *O utopie tangibilă* (1994), *Confesiuni violente* (1994), *Riscul în cultură* (1996), *Spiritul românesc în fața unei dictaturi, Fr. Nietzsche. Maxime comentate, Vinovați fără vină, Trădarea criticii* (2009), *Aventurierii politicii românești. O istorie dramatică a prezentului* (2010) etc.

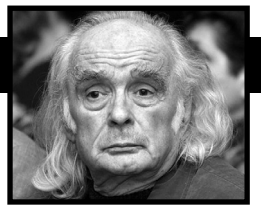

EMIL BRUMARU
(1939-2019)

Deodată

Deodată, se zbate pleoapa
Zidului de cărămidă.
Nici un înger nu mai stie
Usa grea cum s-o deschidă,

Spre-a fugi în zori prin ierburi
Vinetii sub cerul tare.
Izurile-nnoadă fluturi,
Rîmele surîzătoare-n

Bot beau apa roz din ciuturi
Lîngă santuri verzi de-obidă.
Deodată se zbate pleoapa
Zidului de cărămidă...

Aveai părul lung până la cer

Aveai părul lung până la cer
Atârnai de dânsul pe pământ
Mă gândeam să-ți mângâi trupul sfânt
Sânii cu sfială să ți-i cer

Coapselor închise să mă-nchin
Să le-ating uimit ce albe sunt
Doar cu floarea grea a unui crin
Să le-mbrățișez îngenunchind

Și apoi ca fluturii să pier
Luat de dup-amiază și de vânt
Aveai părul lung până la cer
Spânzurând de dânsul pe pământ…

Drum greșit

Drum greșit, drum greșit,
Pentru ce te-am mai pășit?

Cu talpa te-am pipăit,
Drum ferit, drum peticit.

Sufletul mi-am dus, pripit,
Pe muchea ta de cuțit,

De-aici pân' la infinit,
Drum topit în colb clocit.

Drum greșit, drum greșit,
Pentru ce te-am mai găsit?

Tout à coup

Tout à coup, tressaute la paupière
Du mur de clôture en brique forte.
Aucun ange ne sait plus comment
Faire afin d'ouvrir la lourde porte,

Pour courir à l'aube dans les herbes
Violâtres sous le ciel cinglant,
Les senteurs tentent les papillons,
Les vers de terre tout souriants

S'abreuvent à l'eau rose des seillons
Dans fosses vertes d'envie, peu accorte.
Tout à coup, tressaute la paupière
Du mur de clôture en brique forte.

Tes bien longs cheveux touchaient le ciel

Tes bien longs cheveux touchaient le ciel
Accrochée, jusqu'à terre tu pendais.
J'entendais ton auguste corps toucher
Timidement quêter de tes seins le miel.

M'incliner devant tes serrées cuisses
Toucher leur blancheur muet d'étonnement
Armé juste de la lourde fleur d'un lys
Les embrasser en m'agenouillant

A l'instar des papillons m'en aller
Poussé par l'après-midi et le vent
Tes longs cheveux jusqu'au ciel atteignaient
A eux accrochée, jusqu'à terre toi, pendant…

Fausse route

Eh bien, fausse route, fausse route,
Pourquoi me suis-je donc mis en route ?

De mes pieds je t'ai tâtée
Route détournée, défoncée.

L'âme l'ai portée, avec délices,
Au bord de ton précipice,

D'ici jusqu'à l'infini,
Route jaillie en poussière nourrie.

Fausse route, fausse route, allez,
Pourquoi t'ai-je donc trouvée ?

Traduit du roumain par Constantin FROSIN

Animale bolnave
de Nicolae Breban

de Paul Aretzu

A doua lectură

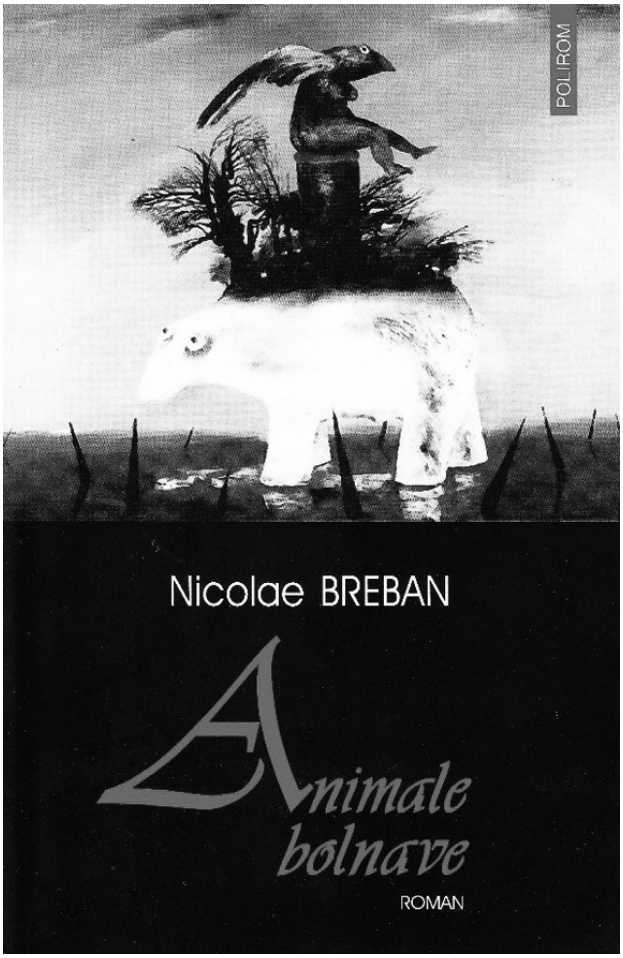

După ce am citit toate cărțile (... et j'ai lu tous les livres – Stéphane Mallarmé), mi-am propus să le recitesc pe cele ale unor autori care m-au impresionat, care au importanță pentru mine și de care, mărturisesc, mi se face dor, odată cu trecerea timpului și cu adăugarea altor și altor experiențe culturale. În asemenea condiții, recitirea este și o autocitire. Ca tot ceea ce este trecător, o carte își are istoria ei (intrinsecă și extrinsecă), dăinuind (în memoria lectorilor) nu în litera, ci în spiritul ei, ca o impresie care, treptat devine tot mai evanescentă, dar din care se păstrează partea ei paradigmatică. Se transformă totul, autorul, cartea (chiar dacă rămâne neschimbată), cititorul, criteriile axiologice. Din Nicolae Breban intenționam să recitesc unele dintre primele lui romane. Scrierile de început ale unui autor mi se par mai elocvente, mai sincere decât cele ulterioare care, firesc, sunt mai versate, implicând un fel de mistificare (o meșterie).

Romanul Animale bolnave a apărut în 1968 și a fost receptat elogios de critica literară, confirmându-se reputația deja căpătată cu celalte două cărți publicate (Francisca și În absența stăpânilor). Cartea începe chiar cu un început, sosirea lui Paul Sucuturdean, cu decovilul (un trenuleț cu ecartament îngust, având în loc de vagoane platforme), într-o localitate de munte, Nădrag, unde-și găsește loc de cazare în baraca zilierilor care lucrau la uzina metalurgică (un fel de Azil de noaptre), unde află o lume pestriță de nefericiți și asistă la o discuție, intuitiv nietzscheană, despre omul slab (sluga) și omul puternic, și despre talantul dat în păstrare de stăpân, purtată între un om foarte credincios, Krinitzki, și un bărbat timid, Miloia.

Cu fața sa infantilă, cu mișcări pline de lentoare, ca ale unui om nehotărât, Paul explorează orășelul, intenționând să se angajeze la fabrică. El pare cufundat într-o realitate halucinantă, ilogică, la a cărei configurare contribuie cu fantezia sa. Are un comportament dedublat, fiind conectat la evenimentele exterioare, dar purtând și un dialog cu sine, astfel încât, uneori, aceste două planuri se află în raporturi neconcordante. Când începuse demersurile pentru a se angaja, în atelierul de fierărie are loc un asasinat. Deși se nimerește în locul crimei, și toată lumea este stupefiată, gândurile sale interioare, de o cu totul altă rațiune, îi dau ghes să se amuze. Este vorba, desigur, de un psihotic, având tulburări de comportament de care nu este prea conștient. Este locvace, fabulând cu ușurință, în orice împrejurare, ajungând să creadă el însuși în propriile-i plăsmuiri: „[...] vorbea mereu și prins de tot ceea ce născocea, uită brusc de foame pentru că era evident că născocea, el nu-și amintea de nimic ce trecea de granița lui alaltăieri și, pentru acest lucru, tot ceea ce povestea el despre trecutul lui îndepărtat, sau mai puțin îndepărtat, era un drept al său și nu un adevăr, pentru că fiecare om are drept la un trecut care să-i aparțină și lui Paul îi venea inexplicabil mai ușor – nu știa nici el de ce, poate dintr-o defecțiune ciudată a memoriei sale – să-și trăiască pe loc trecutul, cu o uimire și încântare mult mai mari decât dacă și l-ar fi

amintit doar." Absurdul, incoerența, realitățile paralele, imperceptibilitățile ne amintesc de atmosfera stranie din Străinul lui A. Camus. La un moment dat, „Paul se întreba ce rost mai avea și viața asta dacă existau cărțile care o arătau mai bine și mai curat decât putea fi văzută cu ochii liberi".

Climatul din baraca zilierilor, afectat de prezența morții, este dominat de uriașul Krinitzki, cititor și comentator al Bibliei, ceea ce produce un amestec de iluminare și profanitate. Nicolae Breban știe să regizeze tablouri, cu prim-planuri, cu lumini și umbre, cu focalizări, menținând personajele într-o stare de buimăceală. În contrast, sunt prezentate oficialitățile implicate în anchetă, milițieni, un procuror, un medic, și sunt inițiate noi conflicte: un fiu al doctorului Gârda a fost exmatriculat de la facultatea de drept, din motive politice. Din acest moment, romanul capătă și o tensionată tentă analitică dostoievskiană, alături de cunoscute precepte nietzscheene. Există o diferență netă între adunătura din baracă și societatea puternicilor strânși la doctorul Gârda.

Paul Sucuturdean este tipul total vulnerabil, cu posibilități de adaptare reduse (un naiv, un fantast, un arierat, un ciudat), dar cu aspirații mărețe (himerice). Nicolae Breban reprezintă prin el o parte primară a sufletului, un stadiu încă nesociabilizat al insului neieșit din propriul paradis, așa cum se și imagina acesta în relația cu o femeie în doliu, pe care o văzuse o singură dată, în decovil: „El nu va fi niciodată brutal pentru că nu putea să fie, dar această neputință va fi un farmec al lui, de neînvins, și în această grație indefinită, ea va recunoaște nu atât un bărbat – poate el nici nu este un bărbat – ci bărbatul ei predestinat, care s-o supună doar formal, lăsându-se mereu supus, robit, și ea îl va iubi pentru grația lui pe care o are din naștere, acea grație și miopie a sexului, în care erau rude." Pentru că nu avea memoria întâmplărilor trecute, era un inventiv iremediabil, un creator de mitologie cotidiană, istoria devenind pentru el poveste. Din același motiv, nu purta ranchiună celor care îi făceau rău, iar Miloia îi explică de ce oamenii nu-l iau în serios, chiar îl disprețuiesc: „pentru că ești blând și nevinovat ca o pasăre, pentru că ești mai slab decât ei, de asta te iubesc". Pe când, pe piosul Krinitzki, „ei îl urăsc și o să-l omoare pentru că îi întrece în bunătatea inimii... în puterea lui mare care i-a dat-o Domnul de a-și înfrâna pornirile trupului său, de a-l supune și umili". Aflăm și semnificația titlului cărții: starea de prostrație în care se cufundă bătrânul predicator atunci când îi este maculată Biblia, de către un adolescent, cu desene obscene, seamănă cu tristețea nedefinită, reflectată în priviri, a animalelor bolnave. Este vorba de suferința celor nevinovați.

Evoluția subiectului se complică, în momentul în care Krinitzki este, imprevizibil, acuzat de crimă. De altfel, și acest lucru este firesc, citim peste tot formula de gândire, convingerile proprii scriitorului: recunoaștem puncte de vedere filozofice, teologice, morale, psihologice... Recunoaștem, de asemenea, modelul dostoievskian: în discuții despre justiție, despre legea cerească și cea omenească, despre suflet și trup, despre smerenie și ispășire, despre biserică și credința personală, despre teama care se convertește în reacții opuse, în nepăsare, în credință, în violență, în generozitate, în curaj. Sunt, probabil, cele mai frumoase pagini, având un tonus fără nicio fisură. Întreaga carte începe să graviteze în jurul crimei, adăugându-i și o latură polițistă. Există, însă numeroase nuclee epice adiacente. Nicolae Breban își demonstrează iscusința și în prezentarea scenelor de dragoste, momentelor senzuale: „Titus o reținea, o liniștea de fiecare dată, dar totul nu era decât înscenare, amândoi se mișcau și vorbeau așa cum se mișcă oamenii goi pe fundul unei mări, muți, neavând nevoie de cuvinte, uitând brusc cuvintele și recâștigând cu greutate puterea gestului, a mișcării mâinii, a afirmației și negației simple și toată absența aceea a cuvintelor creează acel lichid dens în care ei se mișcă cu atâta greutate și suplețe, ca niște animale marine."

Epicul devine tot mai ramificat. Are loc o altă crimă, fiind ucis fiul femeii în negru, Irina. Martor este halucinatul, confuzul Paul Sucuturdean, din ce în ce mai rupt de realitate. Succint, este povestită viața femeii îndoliate, de o frumusețe tulburătoare, marcată de un lanț de nefericiri, pe care, însă, le acceptă, considerându-le forme de ispășire. Ea este acuzată de complicitate la crimă și este anchetată de un maniac sadic, „tovarășul Voștinaru". În final, însă, după o noapte de tortură, epuizați, Irina, ofițerul anchetator și procurorul resimt degradarea la care s-au dedat: „Simțeau cu toții o silă uriașă de seara pe care o aveau îndărătul lor și fugeau de ea poticnindu-se, așa cum e arătat pe gravuri Cain, fugind de propria lui memorie. Niciunul din cei trei nu «regreta» ceea ce făcuse, niciunul nu se dezicea nicio secundă de cel mai mărunt gest, ar fi repetat, fiecare dintre ei, toată acea seară, cu cel mai mărunt amănunt al ei, până la sfârșitul vieții, dacă așa ar fi trebuit, dar, în ciuda acestui lucru, nu se puteau îm-

piedica să nu resimtă silă față de tot ce se întâmplase. În asta – și era singurul lucru care îi lega – semănau."

Pe fondul realist al cărții, conflictul (captivant), produs de crime, de starea de frică, de noaptea abrutizantă a anchetei, de relația dramatică dintre Irina și Titus, fiul doctorului Gârda, de lanțul coincidențelor, de personajele grotești, psihopate, apare ca o dilatare suprarealistă, ireală. Nu putem, însă, nesocoti exactitatea, precizia construcției epice, coeziunea acesteia, cu anticipări, cu intercalări etc. Explicațiile pe care le au Irina și Titus, în cabinetul doctorului Gârda, se află în consonanță cu ideile (nietzscheene) esențiale scrisului lui Nicolae Breban: alternarea plăcerii și a durerii, stigmatizarea slăbiciunii, a lipsei de voință, a asumării sclaviei și elogierea omului puternic, stăpân pe sine: „ – Nu știu dacă cred sau nu, ceea ce e adevărat e însă că nu mi-am pierdut credința, pe care, fie iertați bunicii mei... altfel, poate că n-aș fi în stare să rezist, n-aș fi putut.../ –Taci! Făcu el cu brutalitate, nu-mi plac slăbănogii și istericele!/ Ea privi o clipă uimită, apoi făcu un efort vizibil să zâmbească./ – Credința mea – spuse Irina cu un ton șters, mirat aproape – e un lucru străin mie, care mi se adaugă însă mereu, care mă păstrează în viață, care mă ajută să suport lucruri îngrozitoare! Dar poate nu mă ajută decât ca să-mi mărească suferința, s-o prelungească!". După evenimentele terifiante care au zguduit mica localitate, și mai ales colonia muncitorească, predicile și doctrina lui Krinitzki capătă o audiență uriașă, devenind un caz. Krinitzki, Sucuturdean, Miloia etc. aparțin unui fenomen mistic, de tipul Petrache Lupu de la Maglavit, oameni halucinați, captivați total de propriul univers, suferind de o formă de sfințenie. Autorul insistă pe stările febrile, de convalescență lipsită de luciditate, de confuzie între realitate și delir, prin care trec personajele. Un moment tensionat este cel în care, la predicile susținute de Krinitzki, sunt infiltrați agenți care vor să-l compromită. În aceeași noapte, blajinul om este asasinat.

Arta lui Nicolae Breban constă în expresivitatea detaliului, în tensionarea epicului, în expresii metaforice de mare plasticitate, în reflecții pline de sagacitate. Aventuroasă ca o epopee este urmărirea prin munți, de către un grup de milițieni și procurori, a presupusului criminal, Gașpar. Parcursul lung și dificil îi epuizează, creând momente grotești: „Procurorul făcea tot mai dese popasuri «individuale», rezemându-se tot mai insistent de câte un trunchi, iar Mateiaș se trânti literalmente pe jos, dându-i «dracului» pe «șefi» și pe «criminali» și pe «organe» și când soldatul, epuizat și el și pe care îl ținea în picioare doar grija pe care trebuia s-o aibă de micul om, se porni să-l smucească și să-l împiedice să se întindă pe pământul gol și ud, Mateiaș începu să scâncească, să plângă de-a binelea, apoi, când celălalt începu literalmente să-l care în cârcă sau să-l târască după el și apoi chiar să-l înjure, blestemându-l să «îmbătrânească în miliție el și neamul lui» și numai la serviciul «anchete, nu în altă parte»". Întâmplarea face ca tocmai plutonierul Mateiaș, care își revenise, să fie cel pe la care încearcă să scape presupusul criminal. Maestru al imprevizibilului, Nicolae Breban face ca nimic să nu fie ce pare a fi. Am asocia, dacă nu am fi contrazișide cronologie, modalități ale misterului, existente în crimele terifiante din Animale bolnave (1968), cu cele din romanul lui Umberto Eco, Numele trandafirului (comise tot într-o comunitate restrânsă, o abație), publicat însă în 1980.

Avem un roman complex tratând marile teme, moartea, iubirea, adevărul, sfințenia, frica, proză cu idei, ca în literatura rusă. Există o empatie perfectă, fiecare personaj având adevărul lui, făcându-și singur destinul, sub îngăduința imparțialității autorului. Iar intriga polițistă este un pretext pentru alcătuirea unei panorame sociale, deși întreaga acțiune are o coerență perfectă, așa cum rezultă din briefingul final al plutonierului Mateiaș, creierul anchetei. Criminalul se dovedește a fi un individ din afara cercului de bănuiți, Donesie, un dezechilibrat, cu un orgoliu vindicativ, ucenic al lui Krinitzki, dominat de complexe grave. Cartea se încheie cu reconsiderarea unei vechi iubiri, dintre Irina și Gașpar, care sunt absorbiți pe neașteptate, împreună cu trenul în care se aflau, de visările poetice ale lui Paul Sucuturdean, devenit deodată imponderabil.

A trecut peste o jumătate de secol de când a fost publicat romanul Animale bolnave. Eliberată de subtextualități, de cititul printre rânduri, de căutarea unor semnificații politice ascunse, lectura de azi este una adevărată, corectă (deși noi, supraviețuitorii, martorii acelor vremuri, nu putem uita). Dar, prin grila criteriului exclusiv estetic, din perspectiva de azi, adâncită în istorie, cartea are un plus de strălucire. Desigur, a doua lectură nu are impactul celei dintâi, se face, adică, în umbra aceleia, însă impresia a fost, și de această dată, una desfătătoare, captivantă, întărindu-mi convingerea unui mare roman, a unui prozator de vocație autentică, în prelungirea modernismului interbelic, unul dintre cei mai importanți ai literaturii române de azi.

de Sterian VICOL

ÎNGER DE CODRU

- Se dedicã lui Nicolae Breban –

Mi-e fricã sã scriu poemul despre lapte,
vãzut ori nevãzut vreodatã de mine,
cã prea l-am supt într-un miez de noapte
direct de la țâța aprigei jivine !

(Ea mi-a adus cerneluri într-o ghindã
de-aceea litera nu țipã-n textul crud,
nu fiindcã trupu-i spânzura de-o grindã
care sunã și astãzi, sunã s-o aud).

Argintul din cuțit e-o flamã în poezie,
când floarea icoanei e-o floare de cucutã
rãsfrântã în pocalul ce încã întârzie
cu vinul aruncat în pâinea ne-nceputã.

Și încã mã tângui dupã laptele acel, lapte
vãzut ori nevãzut vreodatã de mine;
umbra lui mã bântuie la miez de noapte
Cã-n casa din pãdure nimeni nu mai vine !

Pun punct acestui vers despre jivina care
m-ademenea în ograda fãrã fisurã;
înger de codru, legãnând o singurã cãrare
cu venele tãiate, cu lapte mort pe gurã !

CEL CARE

Cel care locuiește scorbura unui agud,
scrie pe nisipul umed, aproape lichid,
C-a fost sau n-a fost în Ubud,
orașul cu femei ce dansul ți-l deschid –

Și fiindcã n-am ajuns acolo în Ubud,
scriu versuri pe frunze fãrã rost,
de vânt furate, storcând verdele crud
prin râpa zbancului în care am fost –

Deodatã, înfig mâinile fãrã sã le-aud
în nisipul umed, aproape lichid, și scriu
c-am fost sau n-am fost în cetatea Ubud
cu scorbura mirosind a sicriu !

SCORBURA

Ea e migratoare cum nu-i o groapã
În care bunica, la o razã de stea,
punea în nisipul ei pe rând cu o sapã,
sãmânța ierbii pentru iarna grea –

Scorbura-i migratoare ca o fereastrã
a casei unde mirii, cei fãrã zestre,
au dansat pentru toți bunicii și strã-
bunicii rãmași cu amprente la ferestre –

Scorbura migreazã cu ouãle-n agud
când umbrele se-adunã în amurg
precum trenul cu cantonul din Adjud
când valuri de nisip tot mai curg –

Scorbura și groapa, vãzute prin fereastrã,
gândite de-un poet nicicând soldat,
migreazã toate din ograda noastrã
spre cetatea ceea ce e cu-adevãrat –

Spuneam, prieteni, și-n scris, cã la Ubud
n-am fost și nu voi fi vreodatã,
nu cred cã ea, cetatea, e-o scorburã-n agud
cu nunta și sãmânța înviind încã odatã !

ESEU

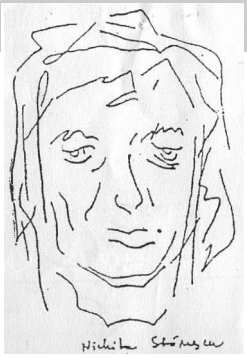

de Constantin Trandafir

NICHITA STĂNESCU. TOTUȘI, CUVÂNTUL

Despre poezia lui Nichita Stănescu nu se poate vorbi sau scrie fără a pune, măcar în treacăt, spinoasa problemă a cuvântului. Evident că nici într-un spațiu atât de restrâns cum e acesta și consacrat special temei nu e cu putință decât a se reașeza câteva accente. Și nici vorbă de precizări teoretice, cele mai multe dintre ele fiind clișeizate. Doar atât, *minimum minimorum*: poezia este construcție în limbaj, impulsul genetic al creației îl constituie „alchimia cuvântului" (Rimbaud), posibilitățile combinatorii ale limbii, însuși spiritul uman există numai prin limbaj (Mallarmé). Spectacolul poeziei lui Nichita Stănescu rezidă cel mai mult în varietatea aproape paradoxală a dicțiunii imagistice. Tensiunile poetice se petrec la nivelul afectiv-cerebral, rezultând din o aprigă luptă cu limbajul: „Îmi învățam cuvintele să iubească, / le arătam inima / și nu mă lăsam până când silabele lor / nu începeau să bată./ Le arătam arborii / și pe cele care nu voiau să foșnească / le spânzuram fără milă, de ramuri. // Până la urmă, cuvintele / au trebuit să semene cu mine / și cu lumea" (*Ars poetica*).

În chiar volumul *O viziune a sentimentelor*, Nichita Stănescu include „o viziune a cuvintelor", care cu timpul va dobândi extensie cosmologică. Limbajului i se atribuie virtuți germinative prin calitățile lui polisemice. Dar tot această amplificare creează suspiciunea cu privire la resursele cuvântului de a împlini utopia integratoare. Circumspecția însăși e creatoare, potrivit cu principiul poetic al *tăcerii*. Amfion, constructorul, cântă ca să crească zidurile cetății. O mitologie a cuvântului se conturează în volumele *Obiecte cosmice*, *Oul și sfera*, *Laus Ptolemaei*, fiecare locuite cu forme și conjecturi noi pe temeiul coincidenței opuselor și al determinării raporturilor dintre lucruri și cuvinte, care este însăși esența poeziei: „O, lucrurile, vid absolut mai vid decât / ventuze ramificate sugând oriunde / obiectele cosmice./ Încerc să mă salvez / și nu pot decât / cuvintele înstelate să le ridic deasupra. / Numai cuvintele au ființă, / numai ele există, există fugind / speriate de moarte, de lucruri. / O, lucrurile deschid un ochi, pironitor / Și-l clatină la dreapta, în stânga / după cuvinte. Cuvintele fug, se fac străvezii, / lucrurile stau, se fac vizibile. / O, lucrurile, exacerbare a vidului" (*O, lucrurile*). De pe acum se anunță o criză a limbajului, ontologică, neputința de a semnifica „poetic" lumea, de a releva puterile indescriptibile și spirituale: „Cuvintele / nu au loc decât în centrul lucrurilor, / numai înconjurare de lucruri". Poetul tatonează tot mai mult dimensiunea concret-ludică a existenței, un spectacol mereu schimbător și fascinant: „Doamne, Ptolemeu, blândule, / niciodată nu mi se face dor de idei, / ci numai de lucruri, / ci numai de lucruri, / schimbându-le din unu în trei și cinci" (*Cântec de scos apa din urechi*).

Acest mod de a se defini în relație cu lucrurile, de a se raporta la obiecte prin cuvânt, capătă noi înțelesuri în volumul Necuvintele. Mai intensă, parcă, decât până acum este frenezia și invenția limbajului, încrederea în virtuțile sintactice ale cuvintelor, tânjirea după prospețimea lui originară, mirajul cuvintelor instauratoare; pe de altă parte, efortul dureros de a exprima inexprimabilul: „Să cauți un cuvânt ce nu există / și să asculți cum timpul devine des. / Un cuvânt / pe care l-ai auzit, și brusc / simți că nu există..." (*În Grădina Ghetsimani*). Nu există deoarece se situează în atemporalitate, se pulverizează în numele obiectelor ori dincolo de ele, în necuvânt, în increat, în ultimă instanță, cuvântul nu-și poate îndeplini funcția cosmogonică. Pentru a nu se pierde orice rost, poetul tinde să pătrundă mai adânc în cronotopul cuvântului substanțial, să-i deslușească dimensiunea ontologică (iarâ, mâ?). Acut interogativ, el trăiește dilematic scindarea, o dualitate vibrantă și anxioasă a ființei universale: „Ceea ce este mai departe de mine, / fiind mai aproape de mine, / „tu" se numește. / Iată, m-am trezit zbătându-mă./ Se zbătea în mine „tu", / tu, pleoapă, te zbăteai, / tu, mână, / tu, piciorule, te zbăteai / și deși stam întins, alergam / de jur împrejurul numelui meu" (*Lupta lui Iacob cu îngerul sau despre ideea de „tu"*). În acest context de maximă expresivitate, retorismele și redundanțele fac notă discordantă, ca orice filosofare ternă: *„Cine sunt eu? Care-i locul meu în Cosmos?"*, se întreabă poetul chiar în titlul unei poezii. Răspunsul e de-a dreptul fastidios. „Reparația" vine tot din ideea poetică de alteritate în „necuvinte": „El a întins spre mine cu o frunză ca o mână cu degete, / Eu am întins spre el o mână ca frunză cu dinți./ El a întins spre mine o ramură ca un braț. / Eu am întins spre el brațul ca o ramură./ El și-a înclinat spre mine trunchiul / ca un măr. / Eu mi-am înclinat spre el umărul / ca un trunchi noduros" (*Necuvintele*).

Cuvântul, condiția materială de căpătâi conduce la condiția ideală a poeziei, ca să ne exprimăm în

termeni maiorescieni, cu înțelegerea faptului că între cele două dimensiuni nu se mai pune astăzi semnul contrarietății. Înainte de toate, stă revelația, dar nimic nu se întocmește fără elaborare și o imperioasă „ordine a cuvintelor", care poate fi și formă ca deformare. Starea de grație se exprimă, printr-o acerbă confruntare cu sensurile ascunse ale cuvintelor, iar libertatea consistă tocmai în conexiunea la aventura ontologică. Pentru a capta inefabilul materiei, poetul are un magnetism specific, o dinamică interioară capabilă să pună în mișcare și „necuvintele" și, neapărat, să stabilească o nouă ordine a cuvintelor care să dezrobească energiile latente: „Visez acel laser lingvistic, / care să taie realitatea de dinainte, / care să topească și să străbată / prin aura lucrurilor. Acel cuvânt îl visez / care a fost la începutul / lumilor lumii, / plutind prin întuneric și despărțind / apele de lumină / născând pești în ape și născând / ape și lumină, / născând pești în ape și născând / ape și lumini în lumină" (*Necuvintele*). Acesta e cuvântul originar care caută o cunoaștere nouă, dar mai cu seamă tinde spre nemărginire și mister, totul inducând poetului o „foame de cuvinte", insațiabilă, fiindcă prin forme descoperă lumea cu adâncimea sensurilor ei: „În străfundul fiecărui lucru nu există / până la urmă decât un cuvânt - / înfățișarea trupului meu, tristă, / știe legea acestui pământ, / că până la urmă în lucruri nu este / în miezul miezului decât un cuvânt, / rege al întinderii aceste / cu vițele arse în vânt" (*Foamea de cuvinte*).

Iată, volumul *În dulcele stil clasic* amestecă fluxul conceptual și disponibilitățile ludice ale cuvântului, spunerea solemnă și stângăciile simulate, o multiplicitate verbală și de atitudini ca în tehnicile baroce sau suprarealiste, ca într-o demonstrație de imense posibilități ale limbii române. Poetul e, ca totdeauna, carnal și abstract, pitoresc și diafan, mai tandru și mai ironic, mai retoric și mai sentimental-parodic decât oriunde până acum. Cu aceste poeme erotice pătrunde adânc în teritoriul „dulcelui stil clasic", în felul recuperărilor făcute de o anumită parte a modernității. În bună companie (Anton Pann, Arghezi, Ion Barbu, Miron Radu Paraschivescu), Nichita petrarchizează în maniera Văcăreștilor și a lui Conachi, cu un rafinament special al limbii, o „imitație" savantă a stilului desuet. Registrul cântecului de lume, „neîndemânarea" savuroasă a stihurilor populare se răsfață în mozaicul *Strigăturilor*: „Ce-ai de gând cu mine, fă, / Subțire și galbină, / prună mult și platină / icoană și datină?.../ Vrei să fii tu rază, tu / groasă cum e mugetu, / Bătrână ca taică-tu / șchioapă / roabă / slabă? / Ca și geana maică-ti / ca și i dintr-un a fi?.../ Ce-ai de gând cu tine, fă, / măduvă de văduvă? / Inimă de viperă / vrei să fii, tu, liberă?..." Când languros, când galant seducător, libovnicul se joacă de-a trubadurul-„tribulindul" curtenitor: „Beți din cupa mea de piele / Doamnă, numai vinuri grele / Doamnă, numai vinuri roșii / Doamnă, numai vinuri verzi / doamnă, numai vinuri albe / căci vă stau covor sub talpe / Și la mânuri stau inel / Vâna mea vă e cercel (*Trei cai*). E, totuși, altceva decât jelaniile Văcăreștilor și leșinurile lui Conachi. Sunt „povești de dragoste" timbrate nichitian, e acea „alchimie" care fac din poetul nostru unul mare de tot.

• Pe aici a fost și a rămas NICĂ PETRE.
În sunetul Dunării, povestind în pietre!

INVITATUL REVISTEI

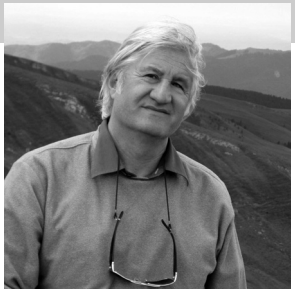

George VULTURESCU

POEMUL DE LA ORA TREI NOAPTEA

De fiecare dată când scriu
poemul de la ora trei noaptea
mâinile îmi devin fără nici un folos
le împing cioturile cu sângele
cum viiturile împing nămolul peste ogoare

Poemul de la ora trei noaptea
stă la masă cu viii și cu morții
pe o ploaie grea rătăcește cu Vallejo
într-o zi de joi, prin Paris,
lângă un felinar încearcă să dezlege
cravata lui Gerard de Nerval,
vede pe o masă de disecție o mașină de cusut
și o umbrelă -
încearcă să deschidă cuptorul Sylviei Plath,
ascultă cum minereurile avortează cristale
cum luturile crapă făcând loc
bulbilor de narcise
de lut sunt și literele poemului de la
trei noaptea
ai scuipa pe ele cum a scuipat Ziditorul
când ne-a plămădit din lut -
literele sunt lut moale
până nu le arzi în cuptoarele orelor trei
din noapte

Nimic nu e pentru zei la ora trei noaptea
lupii știu prin răzoare și urlă la lună
buha știe și țivlește din vârful șurilor
tu psalmodiezi cu Reiner Maria Rilke:
cel care rătăcește merge către el însuși
cel care moare în noapte se vede pe sine

Moartea îi face loc poemului de la ora trei
din noapte
ea recunoaște în el literele de pământ
ea recunoaște în ele pământul mormântului tău
numai cu ochii poemului poți privi moartea -
chiar dacă ai un Ochi Orb și unul Teafăr,
nu o sărăci:
lasă să ți se vadă în gâvanele lor
tăciunii dimineții
cum lupii văd tăciunii lăsați nestinși
în vetrele caselor -
tu știi că în Nord răufăcătorii nu vin cu lămpi
ci la lumina jăraticului din lama cuțitului -
lupii urlă la lună
buha țivlește pe case
vânturile risipesc lutul mormintelor
doar lutul poemului de la ora trei din noapte
se cerne dintr-o literă în altă literă
la fel precum lupoaica își ferește puii
purtându-i în dinți
dintr-o văgăună în alta

POEM FĂRĂ MOAȘĂ

Ești mereu în alt vers – spic al lui Dumnezeu
pentru pâinea zilei de mâine –
pe firimiturile celei date nouă astăzi
stau așezați heralzii pândind o zi de joi cu o ploaie mare
crainicii negri vin numai când cinezi
singur cu poemul zilei de azi

nu ai moașă la el – te încurajezi cu sfatul unui francez
care a scris despre după-amiezile cu fauni :
”poemul are loc de unul singur”.
Asta mă pune pe gânduri dacă nu cumva
și viața ta este o firimitură dintr-un alt vers
după cum și Iisus e doar în epistolele apostolilor

În poemul cu moașă Ecclesiastul scrie în locul tău
poți cina cu apostolii
și poți înmulți pâinea și vinul
dar nu știi ce vei scrie în versul zilei de mâine
pentru care mănânci pâinea zilei de azi
cum nici moașa nu știe dacă fătul va avea
două capete lipite unul de altul
sau dacă va avea buze de iepure

Asta mă face să cârtesc :
_ nimeni nu vorbește despre firimiturile de la masa Cinei de taină
_ nimeni nu vorbește despre cealaltă mână
care înaintează numele scribului corifeilor Academiei
_ nimeni nu știe dacă s-a născut
cel care-ți va ciopli numele pe un lemn de cruce

Nu ai moașă la nașterea poemului de azi –
mâinile tale îl spală de sânge și-i taie
cordonul ombilical –
literele zburdă o vreme prin striațiile creierului
precum mieii pe pajiște cu ochii în pământ,
cu gâtul îndoit nătâng
pentru ghearele cu care vulturii și lupii
îi înșfacă dintre ierburi

acum ai sânge pe pagină –
sângele nu se-ntoarce niciodată în rană
nici literele pe nămolurile lăptoase ale nopților din creier
o moașă se poate spăla de sângele fătului
tu nu poți aduna în jurul poemului de azi
nici doisprezece apostoli,nici doispezece cerșetori de pe stradă
doar heralzii lui Vallejo sunt aproape
ei adună oricând doisprezece blajini,doisprezece apostați,
doisprezece tâlhari
și te pândesc cum tremuri între litere
ca într-o pădure sinistră care crește în jurul tău
cu fiecare cuvânt al poemului de mâine

FEMEI ÎNCONJURATE DE FLĂCĂRI

Ochii vulturului văd gângania din iarbă,
altele, de-aproape, nouă ne rămân neclare

Alegoria asta mi-a fost dată de
străina de pe podul Someşului :
ea, rezemată de balustradă, nu mă vedea .
Eu tocmai lăsasem într-o odaie
un trup cald de femeie, gol, pe cearşaf :
cărasem, amândoi, multă apă la moară
ca să facem ferfeniţă nenumărate nopţi
precum două roţi dinţate pe axul care mişcă
pietrele de măcinat

Ieşeam în vârful picioarelor şi
simţeam cum îmi cresc solzi pe tălpi ...
Am fugit (nu sunt legi care să condamne
abandonarea unui trup gol de femeie
într-un pat cald)
Fata de pe pod nu vedea cum îmi cresc copite
în timp ce fugeam
dacă s-ar fi întors spre mine ar fi ţipat
dacă ţipa solzii mei se făceau ţăndări
(măcelul amintirilor are loc într-o "sală iluminată
cu pereţi de oglinzi", ai aflat de la Mihai Eminescu)

Ochii Vulturului văd praful şi pulberea –
eu nu vedeam sloiurile de pe râu
nici pe cele străvezii care îngheţau în ochii fetei
vedeam doar flăcările din jurul ei
- pe toate femeile le văd înconjurate de flăcări -
flăcările dintr-un pat nupţial sunt un cerc
care ne apără de moarte

Praf şi pulbere să vadă ochii Vulturului ,
ducă-se dracului sala iluminată cu pereţi
de oglinzi
ducă-se dracului dacă nu arde ca un cearşaf
nupţial !

Poemul care nu simte gheara Vulturului
pe spatele - i de miel
nu merită să fie terminat

Un gând verde-albăstrui

de Dan PLĂEȘU

Cândva, în adolescență, o iubise în taină pe Magda. Cum adică în taină? Simplu, nu-i declarase niciodată sentimentele ce i le purta. Fuseseră colegi de liceu, mai exact, urmaseră în același timp cursurile, însă în școli diferite. De văzut se vedeau numai pe Corso, bulevardul principal, în lungile și prosteștile plimbări de seară, fiecare cu prietenii săi, trăncănind în timpul promenadei cu cine mai știe cine, despre cine mai știe ce, dar tot distracție se chema și asta. Nu o invitase niciodată la vreo terasă, nici la cinema, în noile săli deschise prin malluri. Pur și simplu își intersectau pașii pe bulevard către amurgul zilei și, amănunt foarte important, la fiecare trecere a unuia pe lângă celălalt își șopteau în taină un salut: „Ciao!". Un fel de „Bună!" pe românește. Iar după ce își trimiteau unul celuilalt cuvântul-parolă, treceau mai departe, pentru a se revedea la următorul tur de plimbare. Și tot așa până venea vremea să se ducă fiecare la casa lui.

Chestiunea s-a simplificat uluitor în anii imediat următori, când a început să se practice din ce în ce mai mult comunicarea prin gând. Ideea nu a avut la început prea mulți adepți, însă treptat persoanele interesate își supuneau creierul unor minime antrenamente, pentru a izbuti să-și transmită celor care voiau să-i asculte fel de fel de chestii. Mai mult sau mai puțin importante. Unii posesori de mobile erau de-a dreptul încântați, fiindcă-i scuteau de butonarea tastelor, abuzând acum de facilitatea noii metode. În paranteză fiind spus, cei care luau foarte în serios acest nou mod de transmitere a informațiilor aveau în vedere și schimbări de-a dreptul majore în multe direcții. Sistemul de educație putea fi – și pe alocuri chiar începuse a deveni – degrevat de uriașa suprastructură (școli, drumuri de acces către acestea, cheltuieli de întreținere, de transport ș.a.m.d.), în loc fiind pus binomul profesor-elev, legat prin forța gândului. Atât! Simplu și eficient. Or, profitând de aplicarea noii idei, cei doi îndrăgostiți puteau acum să-și transmită salutul – atât și nimic în plus! – prin gând. Mai ales că, după terminarea liceului, deja se afla fiecare la o facultate, locuind în orașe diferite.

Saluturile „Ciao!" pe care și le schimbau s-au rărit atunci când Magda se apropiase de un alt bărbat, coleg la școala superioară unde învăța. Apropo, studia astrofizica, un domeniu poate cam ciudat pentru o fată. Vechiul ei prieten din vremea liceului i-a respectat alegerea și doar când și când îi mai expedia câte un „Ciao!" grăbit, ca și cum în acele momente își intersectau pentru miimi de secundă viețile aflate într-o goană nebună, fiecare în altă direcție, iar din această pricină nu era deloc vreme de stat la povești mai lungi. Discuții, care oricum nu avuseseră totuși loc niciodată...

N-a realizat când s-a întâmplat să-și adreseze ultimul „Ciao!", deoarece atunci nu credeau că va fi cel din urmă. Sigur este că a aflat din presă despre plecarea unei noi expediții pământene pe Marte, iar între cei care optaseră pentru această aventură se afla și Magda, împreună cu actualul ei prieten. Era obligatorie deplasarea în cuplu și, iată, ea a ales. L-a ales pe celălalt. Îl durea efectiv despărțirea de femeia visurilor lui din adolescență și din tinerețe, dar mai mult decât orice suporta greu ideea de a nu-i fi adresat la începutul drumului ei hazardant către planeta în curs de locuire salutul știut, care abia acum căpăta sensul lui primar de „La revedere!" Sau chiar „Adio!". Vești despre expediția lor au venit peste câteva luni după amartizare, dar firește ele nu puteau să cuprindă mesaje strict personale. Oamenii de știință pământeni căutau soluții tehnice în două direcții: teleportarea și folosirea gândului pentru parcurgerea unor distanțe foarte mari. Însă rezultatele puteau veni cine știe când, iar vârsta pe Terra continua să fie supusă acelorași reguli: greu se depășeau 125 de ani. El nu atinsese încă limita maximă, dar nici mult nu mai avea până acolo. Iar timpul își vedea de drumul său.

Și când nu mai avea nicio speranță de a auzi glasul Magdei, prietena lui din adolescență, undeva în creier se auzi șoptit salutul lor, „Ciao!". Era abia inteligibil, părea că vine de foarte departe, poate chiar așa stăteau lucrurile, totuși el se grăbi să-i răspundă: „Ciao!". Și pentru prima oară de când se știau – trecuse mai bine de un secol de atunci – simțea nevoia de a-i spune și altceva, de a o întreba despre viața ei, petrecută acum atât de departe. Femeia parcă-i ghicise gândul, sigur i-l auzise, deoarece îi răspunse mai mult decât monosilabic: "Nu pot vorbi imediat, dar sigur voi reveni, așteaptă-mă!" Și glasul i se stinse apoi în neant.

Cugetă în fel și chip la întâmplarea asta: Oare ce

să însemne? S-a reuşit performanţa transmiterii gândului la foarte mari distanţe? A revenit ea pe Pământ? S-a teleportat? El trăia izolat într-o localitate apropiată de mare, nu mai avea prieteni, nici măcar pentru a conversa cu ei pe calea gândului. Vieţuia pur şi simplu, sperând că Magda „lui" se va întoarce şi-l va căuta. Era singura idee care-i bântuia creierul. Cât despre canalele de ştiri internaţionale, prefera să nu le frecventeze. Nu-i plăcea conţinutul lor, erau ştiri de senzaţie despre vedete ori catastrofe, inclusiv cosmice. Aşa încât atunci când un fost amic îl întrebă prin gând, firește, dacă a auzit despre marea nenorocire de pe Marte, mai întâi se blocă, pentru ca apoi să-i ceară amănunte. Se întâmplase ca un adăpost pământean amenajat acolo la mare adâncime să fie distrus de o explozie, i-a explicat amicul. Despre nenorocire s-a aflat de îndată ce ştirea a ajuns pe Pământ. Nu se cunoşteau cauzele catastrofei, nici numărul exact al celor implicaţi, toate victimele fiind decedate. Pentru a evita confuziile se dădeau numele morţilor, siguri până în acel moment. Între ele, şi cel al Magdei.

El a primit vestea cu calm, i-a şi spus fostului prieten că autorităţile care au difuzat informaţiile se înşală. Măcar pe alocuri. „Deoarece, i-a explicat cu calm insului cu pricina, cel puţin un om a supravieţuit, Magda. Am vorbit cu ea mai deunăzi!" a sunat argumentul său. Amicul l-a privit cu înţelegere, vârsta înaintată merită un asemenea gest şi-a spus omul în gând, nu suficient de discret pentru a nu fi auzit, aşa că bătrânul a continuat: „Voi zice asta şi celor care au comis această eroare de informare. Îi voi căuta şi le voi spune." Celălalt n-a mai avut replică, aşa încât conversaţia s-a terminat în tonul optimist impus de cel care tocmai vorbise prin gând cu Magda.

Autorităţile care emiseseră comunicatul ştiut n-au fost impresionate de spusa lui. „Sigur era ea?" l-au întrebat. „Cu certitudine!" a sunat răspunsul bărbatului în vârstă. „Aveţi vreo dovadă?" au vrut să ştie autorii ştirii oficiale. „Ce dovadă să am? Doar gândul ei. Sigur era al ei, nu am nicio îndoială." L-au trimis acasă – pentru prima dată de multă vreme preferase o discuţie directă, iar nu telepatică – iar el s-a reîntors la căsuţa lui de pe malul mării, aşteptând. Era convins că Magda va reveni, mai ales acum va reveni, îşi spunea mereu. Şi ea chiar s-a reîntors. Bărbatul era pe malul mării şi privea apa, care avea acum – ciudat! – puternice nuanţe de verde, verde-albăstrui, când i-a auzit şi văzut (!) glasul. O voce colorată! Ca un curcubeu în numai două nuanţe.

- Ciao, prietene. Ce mai faci? începu ea o conversaţie, în realul căreia bărbatul se pregătea să creadă.

- Ciao, Magda! Ce să fac? Trăiesc şi mă gândesc la tine, la ce zic unii că ţi s-ar fi întâmplat.

- Păi, de întâmplat chiar mi s-a întâmplat, îi răspunse ea, chicotind parcă. Trebuie să-i crezi pe cei care afirmă asta.

- Dar tu eşti totuşi aici, îmi vorbeşti.

- Este adevărat, prietene, numai că nu sunt chiar aici şi nici nu-s eu. Doar sufletul meu, un fel de înger care a reuşit să străbată marea distanţă de acolo până la tine. Voiam să-ţi dau vestea cea bună, că n-am pierit cu totul. Mă înţelegi?

- Încerc, deşi pătania ta îmi intră greu în cap.

- Străduieşte-te să pricepi. Ştii doar, în alcătuirea noastră intră şi sufletul.

- Ştiu, totuşi... Iar eu ce-ar trebui să fac acum? Dacă fizic nu te mai pot întâlni, cum să procedez?

- Mă bucur că ai primit cu calm vestea reîntoarcerii mele, fie şi în formă spiritualizată. Ce ar trebui să faci? Să aştepţi, să mă aştepţi. Va veni o zi, o seară sau o noapte când vei spune „Ciao!" acestei vieţi, vieţii tale, iar atunci ne vom reîntâlni. Şi până în acea clipă, când şi când, ca altădată, ne vom rosti salutul nostru. Este totul clar până aici?

- Da, cred că da.

- Atunci, mă bucur că ai rămas acelaşi om blând, bun şi înţelegător. Ciao, băiete!

- Ciao, Magda! Prietena mea cea verde-albăstruie...

(Din volumul în pregătire, „Experimentul Eva")

Scriitori pe vapor cu amor pentru EXPOZIŢIA de UMOR semnată de VIOREL BACIU

POEȚI DUNĂRENI:

Angela BACIU

ora 14.05

în mijlocul străzii Rue Sainte Catherine
plouă torențial oamenii se grăbesc
m aș ascunde în brațele mamei
sau într o imagine.
litere mari jucăușe
atârnă
de o franzelă.
c h ar l i
am găsit locul potrivit.
aici nu mă cunoaște nimeni.

ora 14.20

în toate poveștile o aud pe bunica sofia.
nu am cunoscut o.
dar o văd
cum intră pe ușă la charli.
câinele ei bătrân și șchiop cunoaște drumul
88 de riduri duc toate la casa ei.
în fiecare zi cere
baghete tradiționale cu cereale. nimic altceva.
nu se grăbește. desface sacoșa albastră
de rafie și înghesuie pâinea. deasupra așează
poșeta cu margine metalică. la modă în timpul războiului.
mâinile îi tremură ușor.
la charli e cald
vin unii. ies alții.
numără restul. aceleași gesturi
în fiecare zi. nu se teme de ploaie
câinele șchiop o păzește.
***
nu mi găsesc ochelarii
tot uit unde îi pun
știu că o să mi spuneți
că îi am pe cap.
peste drum
muții ăia gesticulează într una.
ei au ochelarii la ochi.

ora 14.50

prin ușa de sticlă se văd cuptoarele de pâine
din boulangeria belgiană.
patiserul, în halat alb și mânecile suflecate
pare că știe ce are de făcut. e atât de serios
de parcă s ar pregăti de o operație grea.
așează tăvile pe rafturi
le face loc altora.
își pune mănușile,
scoate pâinea fierbinte
din cuptor. aburii,
ei, aburii mă duc acasă
la vatra din pământ de țară.
închid ochii. pâinile
sar de colo colo înghesuite fiecare
își caută locul. unde vor ajunge azi
o rafală de vânt deschide ușa
aerul rece intră nepoftit și geamurile se abu-resc
nu mai văd nimic prin lentilele ochelarilor.
pe vârful pantofului o gărgăriță.

ora 15.35

se oprește în fața boulangeriei.
numără banii și îi dă
taximetristului.
la radio se aud acorduri de muzică reggae.
se vede mai întâi piciorul stâng
într un pantof roșu cu toc înalt
coboară calm.
„bonjour” se aude vocea misterioasă
femeia ridică privirea de sub pălăria mare

privește în jur caută ceva
nu mai sunt locuri libere
pe scaunul din fața mea stau cărțile
și geanta. dau să le strâng
dă din mână discret,
nu stă.
nici nu apucă să spună ceva
cutia cu tort și punga cu baghete
sunt deja pregătite.
zâmbește ca pe scenă
și iese pe ușă
trage cu urechea. nimeni nu aplaudă
e actriță la Hollywood
cred că am văzut o în „dansul cu lupii"
îi spune monsieur de Burje
doamnei cu breton: ...am uitat cum o cheamă.

ora 17.00

înmoi degetul mare în fundul
cești de cafea
cică îți citești soarta
nu mă pot abține
și mai comand un croissant cu unt
pe ușă intră
taximetristul negru
care m a dus astăzi la
Galeriile Regale Saint Hubert.
îl cheamă Gatien
îi place să fie șofer de taxi
cunoaște oameni îi plac
femeile cu părul lung
și gura mare
2 batoane cu cereale și covrigi vanilați
își caută în buzunarele rupte mărunțișul.

ora 17.25

dacă are 96 de metri
cam câte trepte trebuie să urc
până sus în turnul din Bruxelles
să scriu în cartea de onoare
să îmi fac un selfie
promit să nu mă arunc
nici de pe Turnul Eiffel
în semn de omagiu.
mâine dau fuga până la Sulina și Ada Kaleh
să îmi fac rugăciunea de seară și
să mănânc gogoși.
la charli toată lumea
mănâncă gogoși
cu vanilie
cu ciocolată
cu straciattela
cu vișine
cu caise
mie să nu mi vinzi gogoși
că mă supăr.
trăsura cu cai albi
din centrul orașului Bruges
îmi amintește
de plimbarea noastră
în noaptea aia cu lună plină
trăsura la malul apei
și gustul de pepene roșu.

INVITATUL NOSTRU DE ARGEȘ:

Dumitru Augustin Doman

La o sfințire de mașini

Duminică spre prânz, după ce terminase slujba, părintele stareț Nectarie cel rotofei și cu pometii obrajilor rumeniți, ca două mari mere ionatan, tocmai miruia oastea călugărașilor din mănăstire și credincioșii de pe trei dealuri și-o vale adâncă, atunci când cântărețul în strană Aladin a venit și i-a șoptit: „Avem la poartă șapte mașini la sfințit!" După miruirea de rigoare, părintele stareț s-a îndreptat spre ieșire urmat de cântărețul Aladin într-o mână cu cădelnița, iar în cealaltă cu căldărușa cu aghiasmă și un busuioc legat cu fire de mătase roșii, galbene și albastre, un busuioc rotunjit ca un mic buzdugan. În fața porților mari și sculptate cu scene ale răstignirii, pe aleea pavată cu piatră de râu se aflau în șir șapte mașini, albe, negre, stacojii, cu capotele ridicate și cu toate portierele deschise. Păreau niște insecte uriașe și nervoase, gata să-și ia zborul spre un inamic nevăzut de pe culmea împădurită care străjuia mănăstirea. La o privire mai atentă, însă, observai că mașinile erau cât se poate de liniștite, doar stăpânii lor ușor iritați de atâta așteptare. Dar, părintele Nectarie – impunător prin masivitate și mai ales prin sobrietatea de înalt funcționar de la Bruxelles - sosește deloc grăbit și se oprește lângă prima mașină, un un Audi A5 gri metalizat și-i spune șoferului: „Certificatul de înmatriculare, te rog!" Șoferul ridică sprâncenele a mirare, dar scoate totuși din portmoneu certificatul de înmatriculare și începe slujba de sfințire: „Bine ești cuvântat, Doamne! Doamne Dumnezeul nostru, cel care ai făcut pământul, soarele, luna și pe noi, nevrednicii oameni, sfințește mașina aceasta A5, cu o putere de 286 de cai putere, cinci locuri, decapotabilă, capacitate cilindrică 3000 de centimetri cubi... Doamne miluiește, Doamne miluiește, Doamne miluiește". Iar cântărețul Aladin: „În numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh!" „Amin!" încheie părintele stareț Nectarie. După sfințirea mașinii cu busuioc și cu aghiasmă, șoferul cel gras și cu ceafa de taur scoate din buzunar o bancnotă de 100 de lei și o dăruiește părintelui stareț. Dar, Nectarie: „Ce capacitate cilindrică am zis că are mașina? 3000 de centimetri cubi. Nu te supăra, mai trebuie 37 de lei. Ăsta e tariful!" Șoferul cel cu ceafa groasă tunsă-rasă, dar cu moț în frunte, ridică iar din sprâncene a uimire, dar mai scoate din teanc o bancnotă de 50 de lei și-o întinde părintelui stareț Nectarie. Acesta îi numără restul de 13 lei și trece la următoarea mașină, una neagră, un fel de tanc din vremi de pace: un BMW X5.

Ceremonialul se repetă: „Bine ești cuvântat, Doamne!... și „sfințește mașina aceasta cu cinci uși, cu binecuvântată putere de 218 cai putere, 93 de litri volum rezervor, 4667 milimetri lungime, 2993 centimetri cubi, șase viteze și 2170 de kilograme..." După ce primește cei 131 de lei, părintele stareț îl întreabă, deloc de complezență pe șofer: „Sunteți mulțumit de ea?" „Foarte mulțumit. Urcă culmea aia ca pe nimic..."

În zece minute, cei doi, părinte stareț și cântăreț Aladin termină cu sfințirea tuturor mașinilor care-și închid portierele și capotele și pornesc prin defileu în drumul lor. Cei doi se întorc în curtea vastă a mănăstirii, fiind așteptați la masă. Se opresc pe-o bancă din pridvorul bisericii unde părintele Nectarie scoate din sutană calculatorul, îl butonează cu mare dexteritate și-i spune însoțitorului: „Frate Aladin, cifrele sunt clare. Partea ta e, după procentul din capacitatea cilindrică totală, de 297 de lei. Ia 300 și dă-mi rest trei lei..." Apoi, pornesc spre trapeză, stomacul lor dând semne de foame. În spatele lor, de pe înalta culme împădurită, soarele e străpuns în partea de jos de brazi și fagi, soarele pare o mare gură căscată râzând cu dinți mai mari, cu dinți mai mici, cu gingii. La ușa trapezei, cei trei câini ciobănești se gudură și se bucură de sosirea celor doi învingători sfințitori de bolizi de parcă ei ar fi câștigat sutele de lei.

Filtru pentru viața de apoi

A murit octogenarul domn Vasile Oprescu de pe strada Fericirii nr. 33. Cine a fost domnul Vasile Oprescu? Ei, de parcă asta ar conta! A trecut și el prin viață cum a putut, s-a strecurat printr-un sandviș de două coji de democrație cu trei dictaturi la mijloc. Niciodată nu s-a plâns, ceea ce înseamnă că nu i-a fost tocmai greu. Dar, poate că greul tocmai acum vine, la traversarea orașului într-o camionetă alb-roșcată, de fapt o platformă de cărat mașini avariate la firmele de dezmembrări, dar transformată ad-hoc pentru câteva ore în mașină mortuară, în care sicriul este ancorat cu un cablu metalic. Ce mai contează răposatul domn Vasilescu? El e cu morții, viii cu ceilalți vii contează acum.

La prima intersecție, la doar trei sute de metri de casă, cortegiul, format din vreo șaptesprezece persoane vorbind între ele mai pios și mai în șoaptă sau mai vioie și vocale, cortegiul așadar se oprește și preotul cântă cădelnițând niște Aleluia! îngânat de cântărețul gras cu vocea pițigăiată. Așa cum e

tradiția, firește. Dar, când să pornească spre locul fără verdeață, unde cică nu e durere, nici suspin, apare din senin o polițistă tânără, frumoasă și suplă ca o ispită, ptiu!, o ispită așa în general, că pentru bietul domn Vasil Opreescu – niciun pericol. Își dă buclele blonde pe sub caschetă și cere șoferului actele la control. Le răsfoiește lent, meticulos, ca un adevărat Cerber la vama de pe Acheron. „Aveți autorizație pentru transport marfă?" îl întreabă ea pe șofer. Nu așteaptă răspuns, continuând: „Dar act de vânzare-cumpărare aveți pentru florile acestea? Foaie de parcurs? Unde mergeți?" „La cimitir", reușește să răspundă cel de la volan. „Chiar și până acolo, vă trebuie scrisoare de trăsură și foaie de parcurs. Așteptați aici până vă fac proces verbal de amendă". În timp ce șoferul, popa, ai casei și rudele așteaptă amenda strict necesară precum Veșnica pomenire cu legănatul colivei cu bomboană-n moț, apare un domn important, după vorbă, după port, cu o jachetă albăstrie cu insemnele Registrului Auto Român. „Aveți ITP-ul făcut? îl întreabă pe șofer. „Da". „Să văd". „Păi, actele sunt la doamna polițistă..." „Mda!... De ce n-aveți cauciucuri de iarnă?" „Păi, nu e iarnă, suntem în 15 aprilie..." „N-ați mai văzut să ningă în aprilie? Dacă se pune o ninsoare exact când urcați panta aceea abruptă spre cimitir?" După ce apare polițista cu procesul verbal, aceasta îi transmite actele mașinii direct domnului cel important, după vorbă, după port, care se apucă să scrie și el pe capota mașinii, chiar mai caligrafic decât ispita în uniformă MAI, procesul lui verbal de reținere a certificatului de înmatriculare pentru lipsă cauciucuri de iarnă.

Profitând de prelungirea staționării, popa hotărăște, în consens cu întristata adunare, să nu mai oprească la următoarea intersecție și să cânte Aleluia! cădelnițată tot aici, în acest fel câștigând puțin timp. Scăpând de operațiunea poliției și RAR-ului, șoferul, preotul, cântărețul, rudele îndurerate și tot alaiul s-au închinat și și-au continuat drumul cel fără întoarcere al răposatului domn Oprescu.

Dar, la următoarea intersecție tot e oprit domnul Oprescu cu alaiul lui cu tot, cu mirosul lui de flori și tămâie, e oprit de o comisie socială de la primărie. Două domnișoare, una blondă și una roșcată scot o mapă și încep să citească punct cu punct actele necesare pentru continuarea drumului spre Cimitirul Sfântul Gheorghe: „Aveți adeverință de la Asociația de locatari din care să rezulte că decedatul e cu plata la zi a întreținerii?" întreabă rece funcționara cea blondă. „Dar, firma autorizată de pompe funebre a eliberat certificat că decedatul e îmbrăcat corespunzător?" întreabă la fel de rece și oficial și funcționara roșcată. Apoi, cele două întreabă în ordine, alternativ, cu o disciplină impecabilă, ceea ce demonstrează că administrația publică locală este exemplară în menirea ei: „Decedatul are amenzi neachitate? Ce zice Administrația Financiară?" „Telefonul mobil cui rămâne? Aveți împuternicire de la notar?" Și: „Credite neachitate la bănci?" „Procese pe rol? Că nu pleci așa, să lași lucrurile încurcate!..." „Avem informații că defunctul deține o sută de metri pătrați livezi. Dovadă că și-a plătit impozitul pe teren!" „Cardul de sănătate e completat la zi de medicul de familie?" „Are urmași? A... dumneavoastră?... Nepoți? Aveți CV-ul lor și dovadă că defunctul i-a educat cum trebuie?" După lungi parlamentări, cu cortegiul care începe deja să se subțieze substanțial cu 25-30 la sută, unii oameni având serviciu, alții animale de hrănit și pomi de săpat, cele două funcționare blond-roșcate permit repornirea convoiului după ce le dau urmașilor hârtia cu problemele de mai sus plus altele și cu promisiunea că îi vor aștepta a doua zi cu dosarul complet.

Groparii tot așteaptă convoiul de vreo oră și mai bine, plictiseala lor e la apogeu, acum se vedeau deja la pomană. Țuica primită de dimineață de la familie s-a băut până la ultima picătură. Iar, după atâta săpat, setea e mare. Ies ei tustrei în poarta cimitirului, se uită în josul străzii de aproape un kilometru, dar nici urmă de cortegiu. Așa că se duc la cârciuma de lemn de brad de la poarta cimitirului și-și iau o sticlă de vodcă.

Între timp, exact la ultima intersecție, când se cotește spre urcarea străzii hotărâtă la cimitir, Cornel Oțelitu, șeful local al poliției rutiere oprește platforma de cărat mașinile la firmele de dezmembrări și-l amendează pe șofer pentru că rulează cu o viteză sub cea legală. Oprirea e destul de lungă pentru că în cei treizeci și trei de ani de carieră, polițistul a învățat că nu trebuie să te pripești când scrii un proces verbal de amendă, că poți greși și, vorba aceea, cine greșește plătește.

Pe la ora 17,15, cortegiul substanțial subțiat, în sfârșit, ajunge la poarta cimitirului. Rudele, aparținătorii, urmașii, cum ar veni, răsuflă întrucâtva ușurați: ultima veșnică pomenire pe mormânt, vinul vărsat în cruce pe țărână și, în fine, la pomană, că le ghiorțăie mațele. Dar, aici, la poartă sunt întâmpinați de paznicul în uniformă care-i întreabă calm, dar ferm: „Aveți bon de ordine?" Umeri ridicați, înălțat de sprâncene, panică, disperare, toate în două secunde. „Păi, cum veniți aici așa nepregătiți? Păi, dacă mor într-o zi 37 de creștini, nu se produce aici un haos de nedescris? Mergeți dumneavoastră la primărie, la camera șapte de la parter, luați bon de ordine și totul se rezolvă. Mă rog, asta mâine, că acum e târziu.

TINERI SCRIITORI DIN DIASPORA:

Bristena Georgiana MANTU

(Londra)

PSIHOSINTEZA - O PSIHOLOGIE A SPERANȚEI

Tocmai ce am terminat de scris o lucrare pentru Institutul de Psihosinteză din Londra, institut la care studiez un masterat în ceea ce se poate numi o psihologie a speranței, o abordare umanistă asupra psihicului uman care integrează într-un mod coerent cunoștințe din psihanaliză, psihiatrie, psihologie transpersonală, teosofie și filozofie estică.

Cu bucurie nețărmurită mă regăsesc în acest studiu care înglobează multe din căutările și pasiunile mele lipsite de un spațiu academic și științific de manifestare până acum un an. Intenționez prin acest scurt articol să creionez câteva din fațetele acestui minunat demers care mă umple de o enormă satisfacție profesională, cât și sufletească.

Voi începe prin a oferi câteva informații despre părintele psihosintezei, italianul Roberto Assagioli. Contemporan cu părintele psihanalizei, Sigismund Freud, și părintele psihologiei analitice, Carl Gustav Jung, acesta i-a studiat în de-aproape pe amândoi. Mai mult, a reușit să meargă mai departe și să dezvolte un număr de principii și tehnici de dezvoltare psiho-spirituală care, după părerea mea, îi depășesc pe amândoi.

Într-un interviu, Assagioli conturează diferența fundamentală dintre psihosinteză și psihanaliză prin următoarea imagine: psihanaliza se ocupă numai de studiul subsolul psihicului uman, cu nenumăratele lui complexe, traume și impulsuri inconștiente. Psihosinteza, însă, se ocupă de toate nivelele clădirii psihicului uman. Mai mult, intenția principală este construirea unui lift care să faciliteze legăturile dintre nivele și să permită accesul la acoperiș, de unde putem admira cerul și stelele.

Din această simplă imagine reiese marea contribuție a psihosintezei: luarea în considerare a supra-conștientului pentru o funcționare armonioasă a ființei umane. Reprimarea sublimului, cu calitățile sale superioare (iubirea, bunătatea, compasiunea, creativitatea, intuiția, generozitatea, etc.) produce perturbări semnificative asupra psihicului uman, la fel de multe ca și reprimarea aspectelor mai inferioare (frica, rușinea, invidia, ura, furia, gelozia, etc.)

Am avut, așadar, același instinct pe care l-a avut și Assagioli la începutul secolului XX. Întotdeauna am fost motivată de o viziune holistică asupra ființei umane, care să-i integreze atât luminozitatile, cât și umbrele. Când psihosinteza mi-a apărut în cale, am știut că această platformă îmi va oferi o aprofundare și dezvoltare de negăsit nicăieri altundeva.

În studiul psihologic asupra propriului psihic pe care l-am predat de curând la institut, am descris impactul asimilării a unor teoreme și principii psihosintetice în propria experiență. Am demonstrat, de exemplu, cum metoda dezidentificarii de

conținutul conștiintei (gânduri și emoții) și conectarea cu punctul central unificator - martor al conștiintei poate avea următoarele efecte: rezolvarea conflictelor, dizolvarea tensiunilor, aprofundarea înțelegerii de sine, consolidarea unui simț distinct și unic al sinelui, etc. Aforismul grecesc din templul lui Apollo din Delphi "Cunoaște-te pe ține însuți" are astfel ramificații nu numai filosofice, ci mai ales extrem de practice. De asemenea, în tabăra de meditație la care am participat în februarie am avut ocazia să practic această metodă care revoluționează felul în care privesc atât lumea interioară, cât și cea exterioară. O viziune mai amplă, mai inclusivă, mai binevoitoare, mai înțeleaptă.

Altă temă principală pe care am explorat-o este cea a copilului interior. Am descoperit multe din particularitățile copilului istoric (cu comportamentele, convingerile, reacțiile inconștiente condiționate de istoria personală), cât și felul în care acesta îl împiedică pe copilul Sinelui să se manifeste nestingherit (cu toate idealurile, chemările și expresiile sale naturale). Prin conștientizarea acelor mecanisme de auto-apărare necesare în copilărie, dar nenecesare în prezent, reușesc să mă eliberez de anumite atitudini care mă constrâng. De exemplu, am început să mă afirm cu mai multă încredere, să îmi exprim nevoile și dorințele cu mai multă convingere, să îmi creez un spațiu interior mult mai amplu astfel încât să nu mă las influențată de interesele și opiniile celor din jur care în trecut mă sufocau aproape în totalitate.

Acestea sunt doar câteva din nenumăratele beneficii pe care studiul psihosintezei le aduce în viața mea personală. Din punct de vedere profesional, am convingerea că aceste realizări mă vor transforma într-un ghid bun și pentru alții care au nevoie de ajutor în descifrarea misterelor psihicului lor. Cu ajutorul lui Dumnezeu, cu multă voință și dorință sper că aceste studii să îmi faciliteze o carieră de terapeut, cât și de corp academic în acest domeniu. Înainte, tot înainte!

CRONICĂ LITERARĂ

Să trecem această noapte a vieții...

– cununile de spini și de rouă ale unui spirit de veghe –

„Te văd la streașina odăii / cum apă bei din veacul tău / și-ți umple tata cana zilnic / Să-l poți găsi pe Dumnezeu ...” Astfel își alintă un părinte căruia, pe neașteptate și pe nedrept, neîndurarea i-a încununat „această noapte a vieții” cu spini și rouă, umbra unicului fiu. Acest părinte este un scriitor, un spirit de veghe al Câmpiei Române, dl.Tudor Amza. Într-un cutremurător ceas de cumpănă, în care parcă toate înseninările din jurul lui s-au înstrăinat, în care glasurile bucuriei de a exista au devenit șoapte, el, mult-încercatul iubitor de copii, intelectualul din fruntea generației sale, cercetător și distins practician al Dreptului, cu zeci de cărți acoperite de laurii onestității, a pornit într-o călătorie în căutarea lui Dumnezeu și a fiului Său, adică a izvorului dreptei–credințe și a lăstarului pierdut în aceste vremuri de cumpănă: „Moartea lui Cosmin, scrie tatăl, m-a întors cu fața către Dumnezeu”. A ales cărarea curată a smereniei și rugăciunii inimii pe care a descoperit-o smerit în psalmii suferinței și ai iertării, în convorbirile cu monahi nevoiți în chinovii din veac, în satul de câmpie roditoare. Numai că, „Zidit sub formă de Cruce în noi / Pământul strâns o ia la vale ...”. Imaginea sporește semnificația titlului uneia dintre cele mai impresionante cărți de versuri : „Câmpia își revendică Altarul”: „Acolo, în sat, mai în vale / Unde cerul e poate cel mai senin, / Când dorul mă prinde mai tare / Acolo-i altarul unde merg să mă-nchin.”

Această stare de loialitate față de credința strămoșească, (o spovadă pe un drum deschis spre înălțimea lăuntrică a *trezviei*) definește, de fapt, demnitatea în suferință, modelatoare de gânduri. Am întâlnit un asemenea climat în creațiile unor scriitori români uniți prin aceeași stare a destinului: Ion Heliade Rădulescu (care își pierduse copiii în timpul unei epidemii), Bogdan Petriceicu Hasdeu (tatăl genialei Iulia), George Coșbuc (răscolit după uciderea fiului său Alexandru). În lucrarea „Sic cogito” („Așa cuget eu”), Hasdeu își amintește de o călătorie la Ferney, reședința ateului Voltaire. Acela ridicase totuși o mică biserică, după ce ajunsese la deslușirea finală: „Dumnezeu este infinit, în contrast cu mărginirea minții omenești...” E adevărat: „Câmpia își revendică altarul ...”. Cum nu este posibilă regenerarea timpului decât în canossa amintirii, scriitorul Tudor Amza, înzestrat cu un autentic dar liric (până și paginile jurnalului „În dialog cu Eternitatea” se identifică sensibil cu discursul poetic, liniștitor

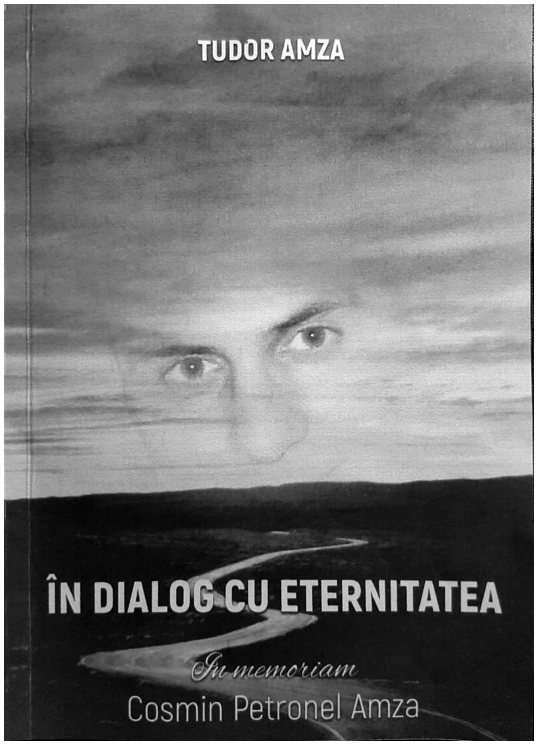

în deznădejde), slujește memoria ideală. (Remarcabile sunt ilustrațiile doamnei prof. Alexandra Meiloiu). Pentru părinte, copilul său este o fărâmă din dumnezeiasca „Lumina lumii” : „Cine are puterea, desculț să revină / Acolo de unde-a plecat / Se îmbracă de jos până sus în Lumină / Chiar dacă noaptea peste el s-a lăsat.” Multe dintre frumusețile trecutului sunt acum împrăștiate. Citim înfiorați acest prelung „cântec întors” : „Norii, ca bolovanii grei...”, „țipătul copacilor în floare”, „În raze sângerii pădurea plutea...”, „Se scrumuiește cerul”, „Nici plopii nu mai sunt blajini...”.

Încărcătura afectivă a cărților de priveghere poate fi asemănată cu acel înduioșător cântec al mierlei, fărâmă dintr-un etos al suferinței la români : „Te roagă tata / lasă-mă să te dezmierd căutându-te / în razele soarelui și în licăr de stele...”, „În boarea nopții, Dumnezeu / Îmi va deschide poarta să îmi văd băiatul ...”, „Prin lacrimi te văd mereu mai aproape...”.

Nu vreau să polemizez cu aceia care au asemănat moartea cu „un fenomen simplu din natură” (cândva îl „recitam” pe Marin Preda în fața studenților). Ospitalieră, moartea colindă lumea cotropită de plâns. Numai „Adâncul din adâncul” psalmic o schimbă în Lumină.

Virgil Nistru Țigănuș

O PROZĂ DE

Aurel BRUMĂ

Meșterul de Lut*

Meșterul de Lut, Dămian, umbră în dublul troiței, abia stăpânind voalul de lumină vie a felinarului. Vorbea cu Maica Domnului de una, de alta, el, alesul lui Dumnezeu să-și topească viața în marginea cuptorului nestins, printre luturi și mereu alte închipuiri. Din când în când maica îi îngăduia să-și încălzească plămânii cu aburul otrăvit de tutun, cinchit ca-n tranșee, dincolo de privirea Milostivei. Și abia la desfacerea celui de al doilea pachet s-a poticnit alături motocicleta Maiorului: urcă.

Drum de ocol, că podețul de pe Năvalnicul căzuse în putred.

Alergare patinată, clisoasă, în roșul pământului acela. Apoi respirații gogite cu abur de rachiu și iarăși roșu, ceva mai blând, potolit de dogoarea cuptorului de olar. Într-o latură rafturi de orgă întoarsă, luturi, argile, culori între roșu și neculoarea de vânăt. În mijloc, masa de pomenire a tuturor generațiilor, scaunul cu spătar din nuiele, rogoz și iarbă albastră.

Încă mai scrii poezii, Meștere.

Încă. Îmi poartă mâna Cel de Sus, prin îngerul cuvenit mie și din rotund de ol mă duc în ulcior și ulciorul e trup de fată mare și parcă mi-ar zice să adaug argilei și miere și gălbenuș de ouă de balaur clocite la stele. M-aștept să iasă din încremenit, să se miște, să vorbească. Gata. Astea sunt ale mele, ale voastre sunt în tindă: lutul, verdele, aromele muntelui.

Maiorul și respirația fierbinte din ceafă: Manolo. Atașul borțos, strâns sub trei rînduri de cergă, să nu-și risipească măruntaiele. Din față și din laturi ploaia mocănească trecea în alice, în lame subțiri, tăieturi perverse în obraji și frunte și în plexiglasul ochelarilor. Alergau prin cer, într-o geografie imposibil de măsurat de noi aceștia, muritorii. Începu o rugăciune dar aceasta își întoarse căptușeala înțelesului spre amintire.

O noapte asemănătoare.

Paza la viaduct. Străji prelungite, mereu la doi pași în fața gheretei: să vadă, să fie văzut și somnul de cal proptit în propria oboseală și, din când în când, straja de dincolo: E bineee! Bine, pe dracu: măduva chircită spre duhul încă nestins de ger, pâcla de pe ochi, căldura aceea de cuptor de acasă și mâna de mamă în gest întrerupt de surparea întunericului.

Din nimic: două buze, dinți de cal bătrân, iz de cuișoare oțetite, prea mult plimbate prin noroiul unei suferinți din adânc.

Volanschi. Sunt doctorul la acest salon.

Polonez?

Și puțin polonez și neamț și rus și ce dorești dumneata. Metis alb. Prin neamul nostru a curs Dunărea, Vltava, Nistrul și, spunea mătușa Eliana, și Sena. La dumneata apa curge direct din plămâni. De aceea și vorbești ca înnecații. Înnecat în propria persoană sau, dacă accepți sofismele, s-ar putea spune că ești un individ plin de sine. Mă vezi clar?

Ar putea să-l vadă dar era țintuit de imaginea cordonului - frânghie de spânzurat și lipsa nodului. Cine o să-i facă nodul? Purtătorul ăsta de voce? Altul? Puțin importă.

Din gura viaductului se apropia cutremurată locomotiva, vagoanele, roțile terciuind bucată cu bucată ghereta, șinele înnodate, fotografia de sub icoană a bunicului din primul război.

Reveni după șase zile, cum i-au spus ceilalți cinci chiriași ai bolii. Atârnat, agățat de cordoane, tuburi de roșu, de galben și de alb, parascovenie între sfori și deasupra nu ochiul lui Dumnezeu ci bulbul spălăcit de sub sprânceana Primarului: salutări din lumea asta. Io-s tov Primar. Gheorghe, Ghiță.

Care lume, Ghiță?

Păi io, primarul, ăla de colo - păstor de albine, de muște, țâncii ăia aduși de la forjă și al șaselea nu-i, că s-a ce-rut la morgă. Urmai tu, dar n-a fost să fie. Te-a ținut pe capăt de prăpastie cancerosul ăsta de doctor. De câtă greață a adunat din bolile noastre, i-a putrezit stomacul. Un deget, atât, împins, gata. Dar cine să se dea la un nenorocit de ăsta fără funcții? La mine, ca primar, boala vine din funcție. Eram bine, sănătos, cât am greblat criblura la chefere. Bani puțini, veselie mare, muieri, băutură. M-am îmbolnăvit ca primar. Că la mine boala vine de la cap, că mă durea de-i săreau doagele de câte ori se anunța o inspecție sau plenară sau o vizită inopinată. Curgea transpirația în izmene, cămașă, ciorapi. Puteam de mă simțeau câinii din a treia răspântie. Sunt cel mai lătrat din câți primari există, mama ei de funcție. Noroc că mi-au găsit aici leacul: cancer. Pată pe plămâni. Semnul fricii. Le-am spus s-o scoată, s-o taie, dar pata se plimbă dintr-o parte în alta, ca granițele la ruși. Am scris la județeană că așa și pe dincolo, să caute un spital cu leacuri, să salveze primarul care așa și pe dincolo. N-a venit nimeni. Am chemat popa

* fragment dintr-un roman în curs de elaborare

din sat, că mi-era dator cu zece saci de ciment. Părinte, i-am zis, pune-mă în legătură cu ăi de sus, sfinți, sfinților, așa și pe dincolo, să mă scoată din rahatul ăsta de boală. Îți lipsește iubirea, fiule, îmi spune acela, ușurat de ideea împrumutului. Roagă-te la icoane, la Sfânta Maicilor Maria cu duhul de copil care ai fost și poate te îndrumă la locul cuvenit, fără durere și cu iertare pentru toate câte ai păcătuit și de care noi nu avem știre căci nu te-ai spovedit niciodată. Și, uite, am umplut tăbliile patului cu icoane, am și un crucifix iar sub pernă mir de la Sfântul Munte. Dacă Dumnezeu mă scoate din nenorocirea asta mă șterg undeva cu funcția de primar și tai lemne la zi, curăț coșuri, sparg piatră și orice mi s-ar porunci aș face.

Și cu familia ce vei face?

Străini ei, străin eu, mă las mort în mintea lor, să nu le stric viața.

La patul primarului nu venea nimeni deși, pentru orele de vizită se pregătea scrupulos: icoanele, iconițele pitite sub saltea, crucifixul sub pernă, propriile neliniști pitite pe undeva. Dincoace, la păstorul de muște, stupar pesemne, mereu, parcă sculptate în aer, prezente și închipuite totodată, *Cele Două*. Două și doar una, greu de diferențiat în chinul așezării pe marginea patului ca sub crucea lui Cristos. Se umplea salonul de tristețea lor de-i alunga pe murgii ăia tineri în padocul de verde al spitalului. Iar ăia prăvăleau, parcă în ciudă, boscheții, asistentele nărăvașe și prieteniile de cartier. Spaima morții din salonul de capăt.

Păstorul se încopciase în ceara propriei icoane: *Iosif Muncitorul* și *Maica* și *Mironosița*. Iar deasupra tuturor tavanul albăstriu, spart până-n cer și-n albastru de levănțică și galbenul florilor fără de nume și bordura sângerie de maci sălbateci. Ai lor, ai lui, coborau din înălțimile nebănuite ale vieții. Iar toate astea îl răsuceau spre perete, să-și strivească lacrima în batista peretelui, nevăzut, martor nepotrivit păcii lor.

Păstorul era în candelă scurtă, ulei puțin, viață pe măsură. Icoana de lângă icoană. Ceară. Se plimbau între ei tăcerile, uneori speriate de zâmbetul unei amintiri. Și după zile și zile buzele păstorului s-au întredeschis, cuvintele ieșind din urdinișul buzelor ca albinele din iernatic: tu, femeie, să nu mă plângi. Ce-a fost al nostru rămâne unde e locul. Casa, ograda, bucata aia de munte și tu: toate astea încă pot mișca inima unui bărbat. De fată nici nu încap îndoieli. Asemeni. Vă las în bine ca ființe ale lui Dumnezeu. Nu vă cer durere, lacrimă, suferință, pagubă de suflet.

Altceva vă cer: păstrați-mă în grija muștelor. Una să nu se piardă că doar atunci și numai atunci voi fi murit și eu. Grijiți-le să pot să mă bucur pe unde oi fi.

Dincoace, în așternutul întins, pipăind din gând moartea celuilalt, Maiorul se simțea inutil propriei lumi.

Amintirile pot să te ducă de mână, să te ducă așa cum caii căruța omului ostenit. Spart în sticla gerului, abia atingând șaua motocicletei și ultimii metri, capăt și poarta. Și în poartă, între albinele de ghiață, ochii mari ai mamei Marii. A ridicat o mână, ca de binecuvântare, adeverire a nemorții fiului, și s-a lăsat căzută pe brațele lui.

Sub grinda cu busuioc și gutui și icoane, rănile se trăgeau îndărăt, epiderma revenind parcă dintr-o memorie părăsită acolo, la grajdul coamelor arse. Manolo se întorsese la munca lui de student și doar Maiorul săvârșea ritualul de mulțumiri al vieții, acelea pe care nu le-a îndrăznit, așezând, ridicând, așezând, ridicând lutul Mirelui pe trupul în scădere al mamei.

INTERVIU PORTO-FRANCO

cu poeta și prozatoarea Nora IUGA

*Am visat mereu să locuiesc în hoteluri **

Așadar, indiscutabil, eu m-am născut poet. Părinții mei au fost, într-adevăr, artiști. Am crescut înconjurată de mister, poate de frică, de locuri neobișnuite. Am vizitat orașe ciudate, într-o Germanie veche cu catedrale și castele medievale. Da, așa cum ți-am povestit, am învățat la maici. Am visat mereu să locuiesc în hoteluri. Ultimii zece ani de lecturi în țările lumii mi-au dat și această șansă. Tot ce iese din carnea și din gândul nostru poartă amprenta unei alte vârste. Dar asta nu înseamnă că tinerețea e frumoasă și bătrânețea e urâtă. Frumusețea ca și morala, sunt convenții ale rațiunii noastre. În realitate, totul e frumos, poate de aceea la unele popoare doliul e alb, vesel, cum sunt chefurile care însoțesc parastasele. Îndrăgostirea e o soră mai tânără care o să-mi șteargă fruntea de sudoare când o să agonizez…

A.B.- Doamna Nora Iuga, ne aflăm la Satu Mare, tocmai s-au încheiat „Zilele Culturale Poesis" – în acest an revista a împlinit 25 de ani, cum vi se pare revista, evoluția ei?

– Îmi ceri să-ți vorbesc despre Revista „Poesis" și iată, în capul meu, se face imediat conexiunea cu… Eminescu. Mărturisesc că în anii aceia, când fetiță din mine se primenea în față și, în loc să asculte poveștile bunicii, citea „Geniu pustiu" și „La aniversară", într-o carte veche de prin anii '43, se substituia firesc acelei fete, care iubea un „geniu".

Pe vremea aceea nu știam exact ce e un… geniu. Nu știu nici acum. În cuvântul ăsta vedeam ceva sumbru și imprevizibil. Ceva de care trebuia să te aperi, iar Poesis , un vis…cel mai frumos. Cred că am citit "Geniu pustiu" de vreo zece ori. Îl purtam tot timpul cu mine. Poeziile lui Eminescu, în schimb, le citeam așa cum îmi făceam temele pentru școală.

Nu-mi plăceau decât "Luceafărul" (râde), „Călin" și „Strigoii". Mai ales „Strigoii"! Poate de asta am vrut să îmi botez băiatul Arald.

Și acum, iată vorbim de „Poesis" care aniversează… 25 de ani, așadar „La aniversară"! Îți spuneam de o vârstă când am întâlnit poezia și de atunci nu cred să fi existat o singură zi în care să nu fi citit, sau să fi citat un vers…

Ani în șir am visat o revista de poezie și visul meu s-a materializat, exact acum 25 de ani, prin apariția revistei „Poesis" - al cărei titlu este el însuși cel mai frumos poem. Și acest dar pe care orice poet și l-a dorit îl datorăm poetului George Vulturescu.

Revista crește de la an la an, e o revista deschisă tuturor generațiilor, o revista care aduce poeți din toate colțurile țării și de pe alte meleaguri, o revista care unește visătorii acestor lumi prea grăbite, spunându-le parcă "Opriți-vă pentru o clipă, priviți această biserica de lemn, această ie, acest câmp cu flori, ascultați acest pârâu"…

O revista care leagă un țărm îndepărtat de unul care abia începe să se arate…și nu pot să nu amintesc aici de impetuozitatea cu care vine valul acesta mare, puternic, de o tinerețe care devansează totul cu o rapiditate de TGV – o tinerețe prădalnică scotocind prin sertarele tuturor poeților lumii…

A.B.- Au fost zile pline de evenimente culturale: premii, distincții, podium poetic, lansări de carte, conferințe, momente când ne-am revăzut cu alți colegi, i-am ascultat citind, povestind…

– Întâlnirea sărbătorească de aici de la Satu Mare a fost emoționantă, pentru că poeții au venit de de-

**** fragmente dintr-un mai amplu interviu***

parte mânați de dragoste pentru Poezie. Din păcate, în afară de poeții Ion Mureșan și Adam Puslojic, numele "mari" au ...cam lipsit. Personalitățile sunt foarte solicitate, chiar și atunci când "Poesis" împlinește 25 de ani și, că orice femeie, odată cu trecerea timpului, nu mai e o...trufanda, fiindcă prioritățile se mai schimbă "după modă, după port..."

A.B.- Mulți au observat că la eveniment au participat puține...poete, ce părere aveți?

– Da, am observat și eu. Se pare că n-am fost decât cinci – una și una! (râde!) Poate că femeile se deplasează mai greu că bărbații, sau sunt mai mofturoase, dar când îți cunoști valoarea de poet nu se poate să nu te simți minimalizată, că să mă exprim eufemistic, dacă distinșii moderatori în prezentarea pe care ți-o fac – mă refer la recitalul poetic de la Castelul Karolyi din Carei - nu găsesc alte calificative (decât o „poetă foarte frumoasă", „veșnic tânăra" sau „specialistă în vinuri" etc.), de parcă am fi „vedete" de revistă, sau, în cel mai bun caz, clientele tabloidelor.

A.B.- În multe dintre interviurile mele, discut cu interlocutorii despre începuturile literare...De unde a venit „gustul" pentru scris?

– Am răspuns în multe interviuri la întrebarea asta. Arta, spre deosebire de orice altă disciplină, nu e ceva ce se poate învăța. De aceea, mi se face greață, sau, mai bine zis, frică, atunci când aud vorbindu-se în Europa actuală cu atâta entuziasm de „creative writing". Unui poet „făcut" după metodă, îi prefer ca robot.

Așadar, indiscutabil, eu m-am născut poet. Părinții mei au fost, întradevăr, artiști. Am crescut înconjurată de mister, poate de frică, de locuri neobișnuite. Am vizitat orașe ciudate, într-o Germanie veche cu catedrale și castele medievale. Da, așa cum ți-am povestit, am învățat la maici. M-au atras, la vârsta de șase ani, muzeele inchiziției! Cred că e suficient ca să îți dai seama că eu cred că numai acela e cu adevărat poet care reușește să treacă în spații străine lumii de toate zilele, cu ușurința cu care treci dintr-o cameră în alta.

A.B.- Vi s-a îndeplinit tot ce v-ați dorit în viață?

– Da, mi s-au îndeplinit toate dorințele, absolut toate! (zâmbește) De la vârsta de cinci ani am început călătoriile cu trenul prin marile orașe ale lumii. Și acum fac 33 de ore până la Berlin, dar îmi lipsește mirosul locomotivelor cu aburi...

Am visat mereu să locuiesc în hoteluri. Ultimii zece ani de lecturi în țările lumii mi-au dat și această șansă. Și tu mi-ai povestit, Angela, că-ți dorești acest lucru! Așa să fie!

Am apărut pe o scenă întâi la 20 de ani, când mi-am întrerupt facultatea pentru un an, devenind telefonistă și pe urmă stenodactilografă la un birou de copiat acte. Nu mai puteam suporta cursurile de Marxism și de Economie Politică. Atunci, m-am dedicat teatrului de amatori. Am jucat pe scenele unor licee: la Șincai, la Cantemir, pe scena de la Cărămidari, sub egida Așezămintelor Culturale.

Acum, la această vârstă, am devenit și...actriță de cinema. Uncristian, acest pluritalent, veșnic neobosit, mi-a făcut un film documentar de autor: „Aici Nora Iuga".

A.B.- Ce fel de film este?

– Unii spun că ar fi, de fapt, film artistic. E ca un puzzle. O viață făcută din bucăți. Eu zic că este o reușită. Dar marile reușite au fost: căsătoria mea cu poetul George Almosnino și băiatul nostru Tiberiu Almosnino care a devenit prim balerin la Opera Română. Nimeni nu mă poate convinge că sunt o „poetă mediocră" și o „impostoare", nici măcar „marele" poet Dan Sociu... Cred în ereditate. El e prea tânăr, ar trebui să mai citească. Arta adevărată nu e doar cea care ne seamănă!

A.B.- Ce nu vi s-a împlinit? Ce mai aveți de făcut?

– Vreau să trăiesc, să termin romanul la care lucrez acum și ...să văd o minimă reacție din partea criticii.

Și octogenarii au ceva de spus despre viață asta. Câtă vreme mai viețuiesc, sunt contemporanii noștri. Poate n-ar strica din când în când să vedem ce mai zic, chiar dacă... se retrag ca melcii în cochiliile lor.

A.B.- V-am auzit deseori afirmând că nu v-ați îndrăgostit în viață decât de... poeți.

– Da, de fapt, tot ce am spus până acum, explică, într-un fel, singura mea „formă de încremenire în proiect". Pentru că, în rest, îmi place să văd tot ce mișcă în lumea asta, râul, ramul, și... să mă las dusă înainte de val. Doar, ai văzut. Probabil că familia mea a purtat arta că pe un stigmat...

Mi-a plăcut întotdeauna să vorbesc altă limba, pe care numai poeții o cunosc. Lucrurile astea nu se explică...

A.B.- Ce este îndrăgostirea pentru Dumneavoastră, în toate cărțile descrieți această stare...

– Vai, am vorbit de atâtea ori despre nebunia asta sublimă, aș numi-o „boală divină", cum i se spunea pe vremuri epilepsiei, o boală de care nu mai știi de tine ! E o soră mai tânără care o să-mi șteargă fruntea de sudoare când o să agonizez...(zâmbește).

A.B.- Am citit într-un interviu cu câtă ușurință discutați despre viață, moarte... Vă e teamă de ceva?

– Dacă mă gândesc bine, frică devine un sentiment din ce în ce mai vag. Nu știu dacă mi-e frică de moarte propriu-zis, fiindcă ea nici nu există. Nu există decât clipa premergătoare.

A.B.- Și atunci ce este?

– Atunci e trupul cu... spaima lui animalică de durere. În orice caz, de veșnicia morții te asigur, An-

gela, că nu m-am gândit să mă cutremur vreodată!

A.B.- Suntem la finalul interviului nostru, cât de repede a trecut timpul și mai aveam atâtea de spus. Aveți să transmiteți ceva anume cititorilor Dumnea-voastră?

– Cei mai dragi îmi sunt cititorii așa-ziși obișnuiți. Cititorii fără ifose de scriitori. Nu suport lumea critică, aia ultra intelectuală care strâmbă din nas la orice și… bârfește din inerție. Scriitorii au multe trăsături comune cu jurnaliștii care vânează în folosul trustului căruia îi aparțin. Nu pentru că nu ar putea fi obiectivi, dar aleargă cu limba scoasă după…lumea bună.

Dragii mei cititori, care mă opriți pe stradă, în supermarketuri, în autobuze, la chioșcul de ziare, voi care veniți la lecturile mele și mă citiți cu puterea voastră simplă, cinstită, de înțelegere, în voi cred cu adevărat. Și vouă vă mulţumesc mai presus de orice.

A.B.- E trecut de miezul nopții, mai avem ceva să spunem? Sau continuăm mâine? Am impresia că acest dialog între noi nu se va sfârși niciodată…

– Cândva, poate o să-l continui tu singură la 1 noaptea, în altă cușetă de patru paturi, în alt tren, care o să te ducă spre București. Mai vorbim și mâine… (zâmbește discret).

Când stingem lumina și închid ochii, sunt iar singură cu mine. Singură. Singurătatea cred, e un lucru foarte frumos, ca moartea, fiindcă nu e materială și… n-o simți.

(Mai 2014, în tren, Satu Mare / București)

Angela BACIU

• ELENA și ALEXANDRU IOAN CUZA •

Săndel STAMATE

Poem

Cu trup ca lujerul verii
Cu ochi strălucind
Și buze umede
Cu glas de cristal
Mă întreabă nepotul
Ce-i moartea

Moartea-i plodirea fructului în floare
E firul de iarbă ce oriunde răsare

Moartea e bobul ce în deșert încolțește
Moartea e sânul ce ne hrănește

Moartea-i copacul dintâi ce lumea umbrește
Este destinul superb ce ne unește

Moartea-i al vieții dulce izvor
Moartea e tainicul ei însoțitor

Moartea-i corabia ce valul despică
Moartea doboară, moartea ridică

Moartea însoțește omul în deplină lumină
Moartea coboară cu el în adâncuri de mină

Moartea îl afundă în tandru mister
Moartea îl suie în adâncuri de cer

Magnicid

De unde vine tristețea
În ce văgăuni fără nume
Îți alăptează odraslele
Și-apoi le sloboade în lume

Copiii tristeții sunt veșnic flămânzi
Atacă și ziua, și noaptea
Cu pas de felină nu-i simți
De ei te mai scapă doar moartea

Au colți ca spinii de trandafiri
Nu știi când te mușcă subțire
În haită fiind scăpare nu ai
Slăbit mai ales de iubire

De unde vine tristețea
În ce văgăună de fiară
Își alăptează odraslele

De-aș ști aș zidi-o acolo
Cu nouă ziduri de rouă
Să nu i se afle nici oasele

De unde vine tristețea cea nouă

Poem uitat

Când toamna se mișcă subtil înspre iarnă
Cu roți parfumate de iarbă uscată
Eternul mister ce ne străbate
Poartă numele tău dulce, Moarte

Când plină de taină-i cărarea
Ce vine din sura uitare
Iar degetele-s numai dulceață
Ca un zănatic chem numele tău, Viață

Când cerul se mută cu totul în noi,
Prea mult înlăuntru, prea mult înafară,
Și toate, frenetic, își caută Firea,
Și moartea, și viața contemplă, uimite, Iubirea

Vis de vară

Din sfârcurile zilei curge foc
Și-amiaza mă trimite iar la mare
Secunde caste și ore stau în loc
Încărunțite de atâta soare

În larg, spumoase valuri duc subtil
Corăbii către visuri eșuate
Merinde am. Ulciorul este plin
Să înec aș vrea durerile toate

Când din văzduh, curând vor izvorî
Ai cerului străjeri. Iluzii despuiate
Nu vor mai fi cărări spre neuitatul ieri
Ci doar o cale aurită. Către moarte

Ovidiu DUNĂREANU

CIȘMEAUA DE PIATRĂ CU APĂ LIMPEDE, BUNĂ ȘI RECE*

O întreagă poveste se dovedește a fi și cea cu întâiul muls al vacii după înțărcatul vițelului. Donița în care urmează să se strângă laptele o aduce stăpâna animalului la mine. O curăță și pe dinăuntru și pe dinafară și o clătește de mai multe ori până-i scoate orice miros. După asta o umple cu apă și o așează pe marginea unuia dintre uluce. Pe gura vasului de lemn pune o rămurică de salcie cu mâțișorii abia mijiți, împletită sub forma unei coronițe. Când dă să ridice donița și să plece spre casă, numai ce o aud că rostește încrezătoare: „Așa să sporească laptele din ugerul Joianei mele, cum curge apa din cișmea."

A doua zi de Sfântu Gheorghe, înainte să plece la biserică, femeia trece din nou pe la mine cu căldările să ia apă proaspătă. Chiar atunci se nimerește s-o ajungă din urmă o vecină de-a ei, care știa pesemne câte ceva, și o întreabă curioasă: „Ei, cum a fost?."
„Păi, cum să fie! Întocmai cum ne-am așteptat!" – răspunde ea și continuă. „Ieri, când am intrat cu donița în curte, îi spun lui Tudorașcu al meu, bărbate în seara asta să te culci în iesle, că umblă Grozoaica, deochitoarea, să adune grăsimea laptelui de la vaci. Dacă apucă s-o mulgă și pe-a noastră și să zică: „Vaca asta să rămână cu zerul și cu părul, iar a mea cu untul", s-a terminat cu Joiana, numai la a ei îi va crește ugerul până-n pământ și va da lapte gârlă. S-a dus Tudorașcu și s-a culcat în grajd, iar dimineața, până să mă scol eu și copiii, a venit în casă și mi-a spus: „Ți-a fost gura aurită! Geadâica aia s-a arătat după miezul nopții în pielea goală, cu părul negru despletit și cu o ulcică în mână. Am sărit din somn și am prins-o chiar când se pregătea să mulgă vaca. I-am luat ulcica, uite-o – și bărbată-miu mi-a întins vasul să-l văd –, am gonit-o și am asmuțit câinele pe ea. N-o să se mai încumete să dea pe aici, câte zile o avea" – și-a încheiat el vorba, căscând de-i trosneau fălcile, mai mult adormit decât treaz...

Dar stai vecină, nu pleca, să-ți zic una proaspătă, și mai și, care îs sigură că încă n-o știi. Nu mai mult decât alaltăieri, lui Fănică, al lui Florin Tărăoi, cărușașul, i s-a arătat un Sfânt! Așa se jură, că semăna leit cu cei din icoanele de pe catapeteasma bisericii și nimeni nu poate să-l scoată din credința asta. Care dintre ei însă, nu știe să spună. Să vezi cum s-au petrecut lucrurile. Băiatul are o meteahnă de nelecuit. Îi place să umble de unul singur pe câmpuri. Pe unde nu-ți vine să crezi c-o să-l întâlnești, pe acolo dai peste el. De astă dată, când s-a întâmplat minunea, se găsea prin pustietățile de la dereaua almalâienilor. Se dusese să culeagă viorele albe și urzici și să taie crăci de porumbari pentru a astupa cu ele găurile din gardul armanului de pe coastă. Își terminase treaba și o pornise în jos pe drumul ghiolului. În dreptul plantației de salcâmi de la Gagea, la poalele dealului, cum poate știi, din drumul mare se desprinde unul mai subțire, care o ține prin Trâncoviță spre sat. Fănică ajunsese la bifurcație, cu traista plină de flori și urzici petrecută pe după gât, târând după el, cu funia la umăr, ramurile ghimpoase, legate ca o boroană. Iar când s-a oprit la răspântie, să se odihnească nițel și și-a ridicat fruntea din pământ, s-a trezit la câțiva pași în fața lui cu un necunoscut nici tânăr, nici bătrân, de o seninătate și o simplitate înmărmuritoare. Îmbrăcat în veșminte de pânză albă și încălțat în picioarele goale cu sandale, purta peste umăr o desagă din aceeași țesătură, iar în mâini ținea un toiag. Străinul era în capul gol, cu părul scurt și înspicat, iar chipu-i răspândea o strălucire curată și o blândețe fără seamăn. Când a trecut pe lângă băiat, nu a făcut nimic altceva decât s-a uitat insistent, tăcut la el, i-a zâmbit cu înțeles și și-a văzut liniștit mai departe de mers, parcă abia atingând pământul cu tălpile. Iar Fănică mărturisește că, în frântura aia de secundă, privirea lui limpede, caldă, liniștitoare i-a pătruns până-n străfundul sufletului. Și, că o bucurie neîntrecută, pe care n-o mai încercase până atunci, i-a năpădit pe dată întreaga făptură. Ușurat ca prin minune de osteneală, simțind că aproape plutește, înainte s-o cotească la răscruce către sat, băiatul a îndrăznit să arunce, mai mult pe furiș, o ultimă uitătură înapoi după călătorul neobișnuit, care-l impresionase într-atâta. Pe drumul cel mare ce se îndrepta spre Almalău însă, nu era nicio țipenie. Omul dispăruse, așa cum își făcuse apariția. Pe de lături câmpul, și el, era la fel de gol. Ținând pasul întins și cărând cu îndârjire traista cu flori și urzici și maldărul de crengi spinoase, Fănică se pierduse cu firea și nu-și mai putea reveni în niciun fel din sperietură. Acasă le-a descris în amănunt la părinți, frați și surori întâlnirea de pe drumul ghiolului, punându-i, și pe ei, serios pe gânduri. Povestea, ajunsă la urechile lui popa Adam Simion, l-a obligat pe slujitorul bisericii să afirme cu îndreptă-

***(fragment din romanul *Lumina îndepărtată a fluviului*, ediția a II-a, în curs de apariție)**

ţire, că, într-adevăr,străinul nu fusese un om obişnuit, ci un Sfânt pogorât din cer, adeverind astfel bănuiala băiatului...

Nu mică îmi este strângerea de inimă, când vin prin spuzeala roşietică a asfinţitului cu bărcile de aur, să ia apă de băut de la mine în vase din acelaşi metal orbitor, nişte făpturi înalte şi neadevărat de frumoase – bărbaţi şi femei –, de pe insula rătăcitoare Licina. Nimeni n-a pus piciorul pe ea vreodată. Nimănui nu i s-a înfăţişat de-adevăratelea, ci numai în închipuire. Dar ostrovenii nu încetează să creadă că ea nu există şi fac, în ceeace o priveşte, căzuţi pe gânduri, diferite presupuneri, una mai ceva decât alta.

Că a apărut, fără să se ştie când şi cum, şi umblă de colo-colo pe braţele şi printre insulele de dinaintea şi împrejurimile satului. Că n-are seamăn pe lume şi nu cunoaşte iarna. Singurul anotimp ce o ţine sub vraja lui este o nesfârşită primăvară. Portocali, lămâi şi smochini cresc pe ea în devălmăşie. Iar în loc de sălcii, plopi, cătină, ulmi şi frasini, o împânzesc leandri, chiparoşi, migdali şi magnolii, mereu verzi, mereu în floare. Stoluri de lebede şi cocori, de prigorii n-o părăsesc niciodată. În desişurile sale îşi are sălaşul Balaurul cu cap de miel, de o nemăsurată bunătate şi înţelepciune, care-ţi îndeplineşte orice dorinţă. Cucul de aur, statornicit şi el aici, te scoate la liman cu glasul lui nepereche, de câte ori te rătăceşti prin negurile de peste fluviu. Zâna Florilor, o fată subţire, înaltă, cu trupul şi braţele mlădii, înveşmântată în petale multicolore, stăpâna deplină a poienelor Licinei, te răvăşeşte cu câtă gingăşie şi mireasmă revarsă în jur. Cântecul ei seducător răzbate până la urechile celor ce se află cu treburi prin bălţi, deşteptându-le în piept o poftă de a trăi fără saţiu. Herghelii de cai albi cu câte un corn de sidef în frunte îi cutreieră întinderile. Urmărindu-le, te răzbeşte un dor aprig ca un vifor să te arunci în spinarea unuia dintre noatenii ăia sălbatici şi să te pierzi pe el în nemărginire. Despre reniile insulei rătăcitoare, ostrovenii cred că au nisipul de aur. Locuitorii ei, după ce-l topesc, din preţiosul metal fac bărci şi tot felul de unelte care le trebuie în gospodărie şi în casă. Consătenii mei au încredinţarea că în crângurile insulei cresc ierburi şi rădăcini ce îţi prelungesc viaţa de ajungi nemuritor. Ele sunt adunate şi fierte, iar licorile scoase păstrate în ulcioare de aur în mare secret. Odată, nu la mult după construirea mea, asupra Ostrovului s-a abătut holera. Oamenii căpătaseră culoarea şofranului şi de abia se ţineau pe picioare. Vedeam neputincioasă, cum o suferinţă cumplită şi o spaimă distrugătoare puseseră stăpânire pe trupurile şi pe sufletele lor. Multora, moartea le era pecetluită. Misterioşii din insulă, venind într-o seară, au luat aminte la ce se petrecea în sat. În seara următoare s-au reîntors, cărând în mâini căldări de aur pline cu leacurile lor neobişnuite. Le-au dat ostrovenilor să bea din ele, iar în numai câteva zile s-au vindecat cu toţii, de ziceai că nu fuseseră atinşi nicicând de boala îngrozitoare.

Cu toate astea, Licina are un surprinzător neajuns. Pe ea nu se găsesc izvoare cu apă de băut. Întrebaţi, de ce nu se duc, jos de sat, pe malul Dunării la Cişmeluţă, sau în susul lui, la izvoarele de la Piatră, ori la alte cişmele şi fântâni din apropiere, oamenii ei enigmatici răspund neschimbat, că apa de la nici unele, nu se aseamănă cu cea atât ce limpede, de bună şi de rece ca a mea. Nicio altă apă, nu e mai potrivită pentru a-şi prepara licorile dătătoare de viaţă. Aşa o fi, că prea o spun cu foc! Cum vin, la fel şi pleacă prin tremurul tulbure al asfinţitului spre malul Dunării, ducând vasele de aur pline în mâini, iar de-acolo nimeni nu ştie încotro o apucă...

●

Doi DUNĂRENI:
(la un ...PEŞTE:)
Fănuş Neagu
şi
Nicolae Oancea

●

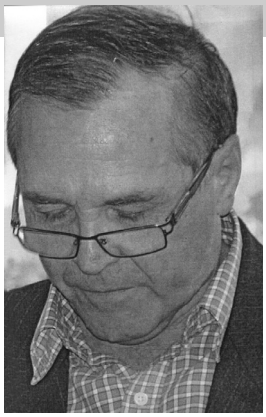

Poeme de Constantin Oancă

Cântec venit de pe ape

***

Noaptea este făcută din pământ
și mai ales din dealurile acestea
peste care trece agale
un car cu lemne de aur din altă lume
un car
la care trag
șapte îngeri.

***

Ca țărmul să nu fie de tot singur
Dumnezeu i-a făcut o corabie
care nu mai sosește.
Să nu rămână de tot singur
poetul
i-a făcut iubitei
o plecare neterminată.

***

Abia după aceea
mi-am dat seama
că eu m-am născut așteptând
și că tu ești cea mai mare însușire
a așteptării mele.
Plecai
și-n urma ta se ridica încet
colbul fin al înserării.

***

Mormântul
în care eu voi intra
e atunci când voi uita să te mai aștept.
Așteptarea este un țărm
cu o corabie
care nu mai sosește.

***

Spre deosebire de alte femei
tu ai trăsături adânci
ca niște porturi
unde să poată ancora
tristețile mele.

***

Să suport mai ușor
singurătatea
am făcut-o
să semene cu tine.

***

Plecare nesfârșită.
O melodie a coardelor
pribeagă
printre clipele pianului.

***

Laudă pentru poemul care încă n-a fost scris.
Laudă pentru pașii făcuți din frunze uscate.
Laudă pentru iarba de astă vară.
Laudă pentru lăsarea serii.
Laudă pentru acoperișurile salvate de la uitare.
Laudă pentru o plecare neterminată.
Laudă pentru corabia care nu mai sosește.

***

Harpa ți-a lovit degetele
și ele au cântat
cum lebăda
dintr-un cântec venit de pe ape
s-a născut.

***

Somnul nostru –
un pod
peste care trec înzăpezite
carele nopții.

***

Un fluviu stă în calea traversării lui
eu stau în calea trecerii mele
peste propria-mi umbră
pianul ți-a tăiat mâna
iar eu am rămas fără ea
stau pe marginea vizibilului
ca pe marginea unei prăpăstii.

***

Lumina are numai față
dacă noi îi întoarcem spatele
ea își întoarce fața
de la noi
steaua polară
este ochiul
cu care Dumnezeu doarme
iar luna este ochiul
cu care Dumnezeu visează.

***

Recunosc:
rolul meu în viața lui Eminescu
a fost considerabil
căci eu trăiam în viitorul lui
viitor care nu se deosebește de-al meu
unde la fel oameni încă nenăscuți
trăiesc în propriu-mi viitor.

***

Tăcere în jur
poate a venit toamna
sau poate s-o fi întâmplat ceva
cu mine la tine
și eu nu știu
văd cum mâna ta dreaptă
mereu se ascunde de cea stângă
dar aceasta o caută ritmic până află
că ea apune o dată cu luna
peste acoperișurile mele
a venit toamna
la fața locului tăcerii noastre.

***

Degetele tale treceau în sunete
iar mâinile în îmbrățișările harpei
gândurile care-mi revin cel mai des
sunt ochii tăi
cum se uitau dincolo de mine
dublați de un surâs
asemenea celor văzute acolo.

***

E atâta venire
în omul ce pleacă
și-atâta plecare în omul ce vine
că m-am hotărât să nu plec niciodată
și nici să vin vreodată.

***

Toată depărtarea
am adunat-o-n cartea aceasta
cum toate acoperișurile
pentru lună au fost făcute
cum versul
să mă lăsați să mor la marginea mării
al meu este
cum îngerul
al aripilor lui este.

***

Când uităm
uităm de fapt lucrurile aparente
numai ceea ce nu se vede
nu se poate uita
îți mai aduci aminte când îți spuneam
că prezența ta nu-i nimic
pe lângă ce este plecarea ta
și că eu nu sunt nimic
pe lângă ceea ce voi fi
după plecarea ta?

***

În fuga ei din Sodoma
femeia lui Lot s-a-mpiedicat de ea însăși
și s-a făcut un stâlp de sare
dar Lot nu s-a-mpiedicat
nici măcar de ea
căci el fugea în altă lume.

***

Privind
din cer
pământul este acela
care se învârte în jurul soarelui
iar privind de aici
soarele se învârte în jurul pământului.

PROZATORI DUNĂRENI:

Constantin TĂNASE

CAZUL ION ASAFTEI
(pe scurt)

Nimeni n-a ştiut vreodată de ce Ion Asaftei a fost dat afară din învăţământ. Fiu de ţăran, Ion a învăţat pe rupte atât la şcoală cât şi pe câmp unde îl timetea taică-su, Gheorghe, cu vacile la păscut. Deşi om gospodar, cu oarecare stare, Gheorghe era chitros şi nu voia să dea vacile la cireada satului şi să plătească degeaba (spunea el) nişte văcari puturoşi. Îl avea pe Ion şi era destul.

Oricine trecea pe la imaşul Prosia, îl vedea atât de afundat în lectură încât habar n-avea că vacile intrau în lanurile de porumb verde, fapt pentru care, de multe ori, încasa câte o chelfăneală de la bunul său părinte. Cu toate acestea, când a ajuns la capătul celor opt clase obligatorii, Gheorghe l-a întrebat aşa, parcă într-o doară, fără a lăsa loc să se înţeleagă că l-ar preocupa prea mult, ce avea de gând să facă în continuare.

„Învăţător," a răspuns Ion privindu-l drept în ochi cu un fel de îndrăzneală de care şi el s-a mirat, mult mai târziu, adică după ce din Gheorghe nu mai rămăseseră decât oale şi ulcele. Contrar oricăror aşteptări, Gheorghe şi-a strâns odrasla la piept şoptindu-i, ca şi cum s-ar fi temut să nu-l audă lumea despre care nu avea o părere prea bună, că orice şi-ar pune în gând să nu pregete întrucât el, Gheorghe Asaftei din Tămăoani se va face luntre şi punte, de va fi nevoie, ca să-l ţină la toate şcolile pe care şi-ar pune în gând să le urmeze. „Tot neamul meu din care mă trag," zicea el, „a stat la coada vacii şi la coarnele plugului. A venit vremea ca tu să schimbi rânduiala asta nenorocită. Doamne ajută!"

Pentru Ion a fost ca o revelaţie întrucât nu-şi văzuse niciodată părintele într-o asemenea postură patetică. Dar soarta a avut alte planuri. Chiar pe când Ion era în primul an de şcoală normală, Gheorghe, ţăranul puternic şi gospodar a murit aşa cum se moare. Atunci, ca şi mai târziu când s-au judecat procesele fostului învăţător Ion Asaftei, în calitate de inculpat pentru omor şi viol, alde gură-cască şi pierde-vară, stârmocind pe la cârciuma lui Codreanu şi-au dat cu părerea mai întâi asupra morţii lui Gheorghe ca să poată „desluşi", spuneau ei, grozăvia faptelor lui Ion. Că au îndrugat verzi şi uscate despre lucruri pe care nu le cunoşteau n-ar fi fost cine ştie ce, însă acele bazaconii au ajuns la urechile unora de la oraş, ziarişti şi reporteri de pe la diferite publicaţii şi posturi de televiziune, sosiţi ca muştele în zilele alea când s-a dus vestea despre faptele oribile săvârşite de Ion. Şi se înţelege că Ion şi Tămăoanii au ţinut capul de afiş al ştirilor o bucată bună de vreme.

În special unul mai puţin turmentat decât ceilalţi şi mai guraliv, era în atenţia jurnaliştilor şi ca urmare, înghesuit într-un colţ al cârciumii ca să le spună tot ce ştia. Şi el îi asigura că era singurul care cunoştea cel mai bine familia Asaftei. „Tatăl ăstuia, al lui Ion," spunea palavragiul, „Gheorghe, a fost un om sucit, niciodată nu ştiai ce vrea şi la ce să te aştepţi de la el. La Revoluţie au vrut să-l pună primar că, ziceau unii, cică a fost *disident*. Numai că şi alţii ar fi vrut la primăriei şi se înţelege că au stăruit să arate public ce fel de *disident* a fost. Normal că lui Gheorghe, sucit cum era, odată i-a sărit ţandăra, le-a tras o înjurătură şi a plecat acasă." „Dar cu disidenţa, ce a fost cu disidenţa?" se interesau ziariştii. „Un fleac. Eu n-am fost de faţă, dar ştiu foarte bine din auzite. În primăvara lui 89 l-ar fi contrazis pe preşedintele CUASC-ului[1], pe activistul Zamfir. Ăla cică trebuie să obţinem musai 5000 kg porumb boabe la hectar. Iar Gheorghe Asaftei, când nimeni nu se aştepta, cu atât mai puţin Zamfir, activistul, a facut observaţia că nu avem infrastructura necesară. Auzi la el, nu avem infrastructură! Firește că l-au chemat la judeţeană unde i-or fi zis ce i-or fi zis, că n-a spus la nimeni ce l-au întrebat ăia şi ce răspunsuri a dat el. Când şi-a făcut apariţia la Poarta Ţărnii, cam tras la faţă şi dezorientat, nimeni n-a fost curios să-l întrebe ce şi cum..." „Doar atât?" „Atât. Altceva ce?" „Şi cum a murit?" „Cum moare tot omul." „Suferea de vreo boală, i-a făcut cineva felul?" „Habar n-am. Dar vă pot spune că înainte de a muri cu vreo lună şi ceva l-am întrebat, măi Gheorghe, de ce n-ai vrut tu să fii primar? Şi ştiţi ce mi-a răspuns? Că are alte lucruri mai bune de făcut, cum ar fi să-l ţină pe fiu-su la şcoală. Hai, mă, fac şi eu de colo, ce mare şcoală, e la normală nu la vreo universitate de prin America sau Franţa. S-a supărat şi de atunci nu mi-a mai vorbit."

Despre toate acestea şi altele pe deasupra, presa, „câinele de pază al democraţiei", a scris multe şi mărunte cum nici flecarul de la cârciuma lui Codreanu n-ar fi fost capabil să-şi imagineze.

De pildă, mulţi nu înţelegeau cum de a fost posi-

[1] CUASC – Consiliul Unic Agroindustrial de Stat şi Cooperatist (structură organizatorică în economia agricolă de dinainte de 1990).

bil ca dintr-un așa elev exemplar ca Ion, să iasă până la urmă o pramatie. Rămânând orfan, Ion nu s-a descurajat. Dacă odinioară era nevoit să lectureze pe izlazuri, acum avea la îndemână biblioteci, săli de lectură și timp berechet. De cum a absolvit școala de învățători s-a și înființat la școala din satul natal. „Ce-o mai vrea și ăsta, feciorul lui Gherghe Asaftei? Parcă n-am ști noi din ce neam se trage?" se întrebau unii, desigur fără rost pentru că Ion s-a pus pe treabă serios, iar la școală, unde era singurul învățător, lucrurile au început să meargă strună.

Dar cum orice are un început are neapărat un sfârșit, așa s-au petrecut lucrurile și în cazul carierei didactice a lui Ion. Altfel spus, într-o zi satul a aflat că Ion nu mai era învățător. Adică, o fi rămas el cu meseria de învățător, însă de la școala din Tămăoani a fost dat afară. Și, ca o întruchipare a tătâne-său, n-a suflat o vorbă nimănui care a fost motivul, cauza acelei concedieri. Pentru „comentatori" această atitudine ermetică a consăteanului lor a constituit o mană cerească. Păi, dacă împricinatul nu și-a spus părerea, însemna că au dezlegare pentru orice fel de presupuneri și ipoteze. Cele mai multe aveau în vedere antipatia primarului, un vechi „adversar politic" al lui Gheorghe, însă Ion, de cum i-a ajuns la urechi, a demontat-o scurt: tată-său n-a făcut politică, așadar n-a avut adversari politici. Alții erau de părere că Ion ar fi băgat mâna în fondurile școlii. „Care fonduri neamule?" se buricau alții mai știutori. „Habar n-aveți că Ion, așa sărac, cumpăra unele și altele pentru școală cu bani din leafa lui." În fine, au fost și alte opinii, dar de vreme ce nu s-au confirmat, au fost pe rând abandonate, fapt observat abia când a avut loc celălalt eveniment legat de persoana lui Ion Asaftei.

Vestea a lovit ca fulgerul. Șomerul Ion Asaftei a violat și apoi a ucis o fetiță de paișpe ani. Lumea, despre care tată-său nu avusese o părere prea bună, s-a revoltat: criminalul trebuia pedepsit exemplar. Glonțul sau știreangul păreau variante prea blânde. Să fie jupuit de viu, ars pe rug, tras în țeapă și câte și mai câte. La cârciuma Codreanului deverul crescuse peste orice așteptări. Alde gură-cască și pierdevară erau căutați cu asiduitate de o întreagă pleiadă: psihologi, psihiatri, sociologi, astrologi, antropologi și, se înțelege, nelipsiții jurnaliști. În linii mari chestia era cam așa: acest Ion Asaftei n-a inspirat încredere niciodată. Cititul cărților pe imaș la coada vacilor, școala normală și aprecierile profesorilor n-au fost decât o perdea de fum pentru a-i masca adevăratul caracter, sau lipsa de caracter. El nu era ca toți băieții din sat: n-a furat cireșe, n-a bătut țurca și când s-a împlinit vremea, n-a umblat după fete. Aici era toată hiba. Problema a fost dezbătută la nesfârșit. Unul dintre specialiști a și scris o carte despre *frustrările intelectuale* avându-l pe Ion ca material didactic.

Însă cel mai important aspect a fost că o femeie în etate, așadar în afara oricărei bănuieli, a jurat cu mâna pe Biblie că în ajunul crimei l-a văzut pe Ion de mână cu victima, fiica celui mai bun prieten al lui. De aici și până la verdictul de condamnare n-a mai fost decât un pas. „Inculpat," i se adresau președinții completurilor de judecată de la fond, apel și recurs, „ce aveți de spus în ultimul cuvânt?" „Domnule președinte," răspundea Ion invariabil și impersonal și, de aceea neconvingător, „sunt nevinovat. În ziua *critică*, după cum am auzit aici că se numește ziua săvârșirii abominabilei crime, am fost la oraș, la o prietenă care se pregătea să plece în Canada. A fost o întâlnire de rămas bun. Până la plecarea definitivă, poliția a reușit să obțină o declarație de la ea. Declarația este la dosar și confirmă nevinovăția mea."

„Femeia era metresa lui," intervenea procurorul, „iar declarația este lapidară, neconcludentă, vă rog să o înlăturați." La toate astea s-a adăugat și faptul că Ion fusese dat afară din învățământ și că a avut o relație suspectă cu victima. Tatăl ei, îndurerat, cu lacrimi în ochi se blestema că n-a înțeles la timp intențiile criminalului când venea la el acasă să o ajute pe fiică-sa la lecții.

Pentru procurori, judecători, tatăl victimei și pentru mulțime totul era clar, mai puțin un lucru, pe care numai criminalul l-ar fi putut lămuri dacă și-ar fi mărturisit crima și dacă s-ar fi căit: de ce i-a tăiat sărmanei fete degetul inelar de la mâna stângă și ce a făcut cu el? Însă această chestiune era colaterală, un aspect secundar fără a influența *ansamblul faptei în materialitatea ei*. Numai autorul cărții despre *frustrările intelectuale* a reținut detaliul și l-a dezvoltat folosind argumente științifice.

Când, într-o seară, s-a anunțat la televizor că Ion Asaftei a fost condamnat definitiv la 25 de ani închisoare, mulțimea a fost dezamăgită. „Numai atât? Pentru viața unei copile de doar paișpe ani? Și pentru că s-a folosit de minciuna că ar mai fi învățător?"

Doisprezece ani poate fi o perioadă de timp suficientă pentru a se vindeca unele răni, ori pentru a se uita unele întâmplări pline de oroare. Atât a stat Ion Asaftei la pușcărie pentru o crimă nesăvârșită de el. După ce l-au întemnițat, alte fete de paișpe ani au fost omorâte și li s-a tâiat degetul inelar de la mâna stângă. Alți polițiști și alți procurori au pornit în căutarea unui *fir* care să-i conducă la un liman izbăvitor. Până la urmă l-au dibuit pe asasin, găsindu-i în debara o colecție de degete inelare de la mâini stângi, în borcane cu formol. Printre ele și degetul fetei pentru a cărei ucidere Ion Asaftei putrezea într-o celulă de maximă siguranță.

Alte procese și alte dovezi. Ion, cu aceiași atitu-

dine impersonală și neconvingătoare pleda *nevinovat*. Un demers inutil, întrucât procedura era una formală, pentru a se restabili situația de dinaintea condamnării. Pentru mulțime, specialiști și ziariști s-a ivit un alt prilej de manifestări admirabile. „O eroare judiciară care va pune sub semnul întrebării întregul sistem...", titrau ziarele pe primele pagini și debutau invariabil emisiunile de știri. „Criminalul în serie care l-a scos pe Ion Asaftei din pușcărie," „A trebuit să fie ucise alte fete pentru a se dovedi nevinovăția învățătorului," „Doisprezece ani din viața unui om," „Adevărul iese totdeauna la suprafață," „Cine răspunde pentru irosirea tinereții unui om nevinovat", erau doar o parte dintre titlurile publicațiilor momentului, iar autorul cărții despre *frustrările intelectuale* a pregătit în grabă o a doua ediție, revizuită.

În privința lui Ion, s-a consemnat că a mers direct la prietenul său ca să-i prezinte condoleanțe tardive, datorită unor împrejurări independente de voința sa. Deși nu s-au privit drept în ochi, s-au îmbrățișat în tăcere și au ținut un moment de reculegere în memoria celei căreia i s-a luat ce avea mai scump: viața. A doua zi, Ion a fost găsit mort în patul lui din casa moștenită de la tatăl său, Gheorghe.

* * *

DEBUT:

Eduard PETREA

(Elev clasa a IX-a, Liceul Teoretic „Mircea Eliade” Galați)

am început să scriu pe la 15 ani. scriu pentru mine, scriu pentru voi. am deschis o ușă spre lume, am curaj. mă numesc eduard și vreau să scriu.

haine largi, mai rar costume

muzică și cărți. suc de fructe, sport
iubitor de căldură, pescar în timpul liber.
haine largi, mai rar costume. creț.
imi plac ochii căprui
ei da
si zâmbetele.

virtual

imi plac poemele vechi
și declarațiile de dragoste.
nu scrisorile de intenție
sunt mai vesele.
te cutremură
te amuză.

sfaturile bunicii suna mai bine
decât ale unui
trainer
mâncarea de la restaurant
nu te sătura
iar deszăpezirea în toiul iernii...
lipsește
spitalele sunt vechi.
la fel si școlile.
copiii trăiesc virtual,
nu mai bat mingea
merele din piață sunt din plastic
iar portocalele nu mai sunt comestibile
atrag fulgere
legumele cresc în solar și iarna,
sau la magazin la lidl
animalele sunt protejate
prin lege...
declarativ
apele sunt braconate.
iar legile nu există

mi-aș fi imaginat
o lume mai buna.
nu o savană
în centrul orașului
iar la periferii
taiga!

lupi la vânătoare

cer greoi.
iarba sub tălpile goale,
umedă
apus de soare
doar un lătrat,
ceva greieri,
ciocârlii,
privighetori
poate si o mierla, ce zici?

mă așez la trunchiul copacului
lupii au pornit
la vânătoare.
urlă ceva
rămân peste noapte.
frunzele fosnesc usor

inchid ochii, aștept...
imi respiră în ceafă!
doar vântul.
intorc privirea.
ursul miroase pământul rece.
e mare
sunt o statuie.
nu mișc
nu vorbesc
nu respir.
începe si el
să urle
apoi pleacă...
din nou liniște.
ajung la râu, luna se reflectă în apă
căprioară însetată,
lupii din pădure vin ochi sticloși și reci.
si eu urlu
jungla
nu este doar urbană

„OAMENI DE OMENIE ȘI DE CINSTE ȘI CU NUME BUN ...”[1]

- Două milenii de istorie națională - în 1400 de pagini -[2]

În patrimoniul nostru de cultură, „Istoria și lucrurile și întâmplările românilor”, lucrarea fundamentală a lui Samuil Micu2. (1745-1806), unul dintre magiștrii Școlii Ardelene, traducătorul „Bibliei” în 1795, după „Septuaginta” grecească - în comparație cu „Vulgata” latină definește starea de conștiință, universul valorilor spirituale ale românilor din toate provinciile, idealurile, certitudinile istorice, particularitățile ontologice, vocația afirmării și apărării a d e v ă r u l u i, deschiderea lor spre universalitate, exigența critică, esențială în arhitectonica ideilor. În graba actuală de a imita provocările postmodernității, s-a ajuns ca în școală, i s t o r i a să devină un element decorativ, considerat ca atare chiar de unii profesioniști ai relativizării, ai mistificării „hazlii” a etosului românesc. (Într-un ciudat „manual”, un important capitol, al etnogenezei, se intitula: „Cum își imaginează românii istoria lor?”).

Doi remarcabili intelectuali, profesori universitari- Dr. Ioan Chindriș (1938–2015), fost director al Bibliotecii Academiei Române (Cluj Napoca) și Dr. Niculina Iacob (Universitatea „Ștefan cel Mare”,Suceava) au publicat cele patru tomuri, impresionante prin rigoare și coerență, ale manuscrisului „Istoriei ...” lui Samuil Micu într-o ediție critică exemplară prin acuratețea științifică și meticulozitatea analizei. Angajamentul lor este triplu : științific, patriotic,etic. În România de astăzi palpită țara lui Samuil Micu. Pe foi care adună nuanțele faptului de ziuă, cu filigrane, într-o grafie chirilică târzie, cu nobila cerneală neagră a smereniei , monahul cărturar din Transilvania a afirmat temeinicia respectării existenței romanilor care „s-au început și s-au înălțat de la „descălecătura și așezarea romanilor în Dachiia”. Este bine știut că profesorul blăjean, care se considera înrudit cu prestigioase familii din Moldova și Țara Românească [și vă reamintim că în urmă cu 240 ani, în 1779, Micu a scris prima carte (de rugăciuni) în ortografie latină] și-a redactat primele lucrări istorice în limbile română și latină. El a demonstrat falsitatea tezelor lui I.C. Eder, ideologul unei nesfârșite „serii” de domni stăpânitori mereu nemulțumiți de cerințele legitime ale celei mai vechi etnii din Ardeal. Intelectualii Școlii Ardelene, erudiți și probi, afirmau adevărul despre etnogeneza și romanitatea românilor, respectând dialogul culturilor. Nu au lipsit însă spiritele lucide din „ tabăra” nemeșilor De pildă, ungurul Lizyai Kovacs Pal în „Magyarok cronicaja” recunoștea că: „Împăratul Traian (...) învingându-l cu mare greutate pe Decebal, regele

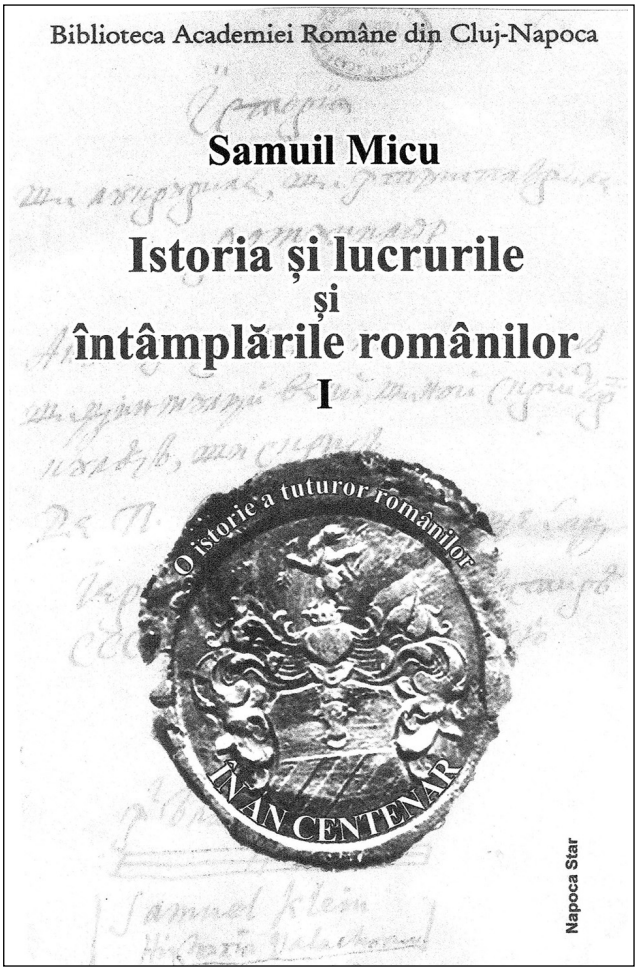

dacilor, a umplut plin toate trei Daciile(s.n.) cu romani, care au locuit împreună cu dacii, iar apoi din limbile dacilor și romanilor au făcut una singură, limba română.”[3]. Un Martin Szentivany era nevoit (poate de conștiința sa de sacerdot) să menționeze : „Cu trecerea timpului, acei valahi (s.n.) s-au răspândit nu doar în unele părți ale Transilvaniei, ci și în părțile Ungariei (s.n.).

Gramaticianul, traducătorul, filologul, teologul, istoricul,filozoful Samuil Micu, cel mai important cronicar din Transilvania alături de Gheorghe Șincai, cunoscător al operelor lui Dimitrie Cantemir, („Hronicul vechimii ...” este fără îndoială, un reper în redactarea „Istoriei...”) a urmărit, într-un limbaj al sensibilității clasice, devenirea dramatică a poporului român – de la „scurta cunoștiință” daco-romană, de la „Istoria domnilor Țării Românești” și „ Istoria domnilor Țării Moldovei” - până la „ Istoria besericească a Episcopiei românești”.

Într-o aglomerată bibliotecă clujeană, în urmă cu ani, am aflat că bunicul lui Samuil , Inochentie, de-

venise prin meritul său episcopul românilor din Transilvania . Acel călugăr smerit i-a ajutat pe cei mai silitori școlari români din Blaj să studieze la Viena. Acolo însă, împărăteasa Maria Tereza , care se manifesta dușmănos față de români, a impus înlăturarea conducătorului spiritual al acestora. La Roma, papa Benedict al XIV-lea a primit plângerile lui Inochentie, dar a dat crezare Mariei Tereza . Așa încât, episcopul românilor din Ardeal a fost excomunicat și „reținut" până la moarte. Abia la sfârșitul secolului XX, trupul său a fost adus în țară! Astfel erau „respectate" drepturile românilor.

La Universitate, la curs, încercam să memorăm pe lângă listele bibliografiei, culoarea, forma, aspectul oricărei lucrări recomandate. Propunătorul cursului se bucura între studenți de o anume faimă feudală. Ferindu-mă să-i seamăn, le-am cerut studenților mei să citească conducându-se după principiile Școlii Ardelene : „ Bucură-te că poți învăța și că îi vei învăța și pe alții".

Distinșii studenți în litere de astăzi au primit, prin truda (proprie altor orizonturi de cultură) a cercetătorilor Dr. Ioan Chindriș și Dr. Niculina Iacob, adevărați „elevi" ai Școlii Ardelene, nu numai un dar de prestigiu înalt academic , ci, credem cu bunacuviință a școlarului perpetuu, un r e a z e m în susținerea sentimentului național, a ființei spirituale în neobosită căutare de certitudini. Căci spunea Samuil Micu:„ Legea firei poruncește să fim oameni de omenie și de cinste și de nume bun ..."

De atunci au trecut 220 de ani. Parcă a fost ieri...

Prof. Univ. dr. VIRGIL NISTRU ȚIGĂNUȘ

NOTE:

1. Samuil Micu, Scrieri filozofice . Etica ..., VII apud. Dicționar al bunei cuviințe, Ed. Albatros, 1972, pag. 234

2. Samuil Micu, Istoria și lucrurile și întâmplările românilor, Biblioteca Academiei Române, Cluj Napoca, ediție critică de Ioan Cindriș și Niculina Iacob, I,II.Ed. Star, Cluj -Napoca, 2018, 1388 pagini

3.Samuil Micu, Istoria ..., vol I, pag. 14.

ȘTIȚI CINE SUNT?

Alina Marieta ION

(Brăila)

Vămile văzduhului

Mergând spre răsărit,
pe calea cerului
ai ostenit.

Necunoscute ți-au fost vorbele deșarte
și minciunile
iar patima lăcomiei
nu te-a atins
nici măcar cu gândul.

Palmele tale n-au lenevit niciodată
și n-ai furat
nici mărul de pe jos.

Arginții nu s-au prins de tine
și parcă nici zgârcit n-ai fost.

N-ai vrut să înșeli pe nimeni
și fără de mândrie
te-ai lepădat de gelozie
chiar și atunci când mânia
ar fi vrut să te supună.

N-ai luat nicicând
numele Domnului în deșert
și Milostiv
e al doilea tău nume.

Străine,
de ce stai totuși răstignit?

Nu vorbe

Dormi.
Dumnezeu te-a dus de mână
către două uși
dar n-ai vrut să intri pe niciuna
te-ai așezat în genunchi
să te vindeci de moarte.
Lumina ar fi vrut să te trezească
dar așa aplecată cum stăteai
nu ți-ai amintit
nici de noi.

Abia într-un târziu
Dumnezeu a început
să numere semințele
dăruite de tine.

Fotografie

E dimineață,
se aud cocoșii cântând
în grădini,
miroase a lemn verde
pe lângă garduri,
au trecut anii
iar eu de tine
abia îmi amintesc.

Veche și tânără

Te duci la câmp
cu sapa în spinare,
e încă întuneric.
Calci apăsat
în praful de pe ulița
aia mare, din sat,
și un nor te învăluie
peste batic și hainele de zi.

Închizi ochii, îi deschizi
îți sclipește de pe jos
într-o urmă veche de căruță
o bucată de metal.
O iei în mână, o pipăi
ai dat peste cheia Paradisului
și nu știi ce să faci cu ea
te gândești, cântărești
și în inocența ta
o lași tot acolo, în țărână.

Pleci grăbită,
câmpul pe tine te așteaptă.

Aback

Se aud tunete
sub streașină casei,
întoarce-te, suflete,
nu sta afară!

TINERI POEȚI:

Ionuț ALUPOAIE

(Iași)

Transhumanțe polare

Asmute iarna lupii suri prin muguri
Hăitași asceți flămânzi mușcând din ornici
Gonind cu moartea iezii unicornici
Ce-mpung astenic pântecele tulburi,

Copita vieții a-nvățat săruturi,
Prin clipa răstignită-n depărtare.
Vetustul viscol dezbrăcând chemare
Tropism polar într-un mormânt de fluturi

Cu aripi moarte-mbrățișând o zare
Petale de cicori, papirușii zorii.
Lupoaicele lăuze și-adapă puișorii
În ochiul cerbului ce linge-n ceruri sare

Sangvin încondeind lacteea-n bale
Sub steaua florii de omăt cosită.
Se-aprind din rumegarea înroșită
Colții ascunși în țurțurii de soare

Prin zborul alăptând ninsori sugare,
Umflate-n tril de cuci păscut din cuiburi,
Cimpoaie-naripate-n somn de muguri
Șoptesc metamorfoze hibernale.

Vestire

Două frunze contopite către buzele toamnei

Două necuvinte fecunde

semănate în țipătul serafic al aceluiași gând nedeslușit.

Vai…de ți-aș ghici măcar o lacrimă din neaprinsu-ți scâncet!

Căci te Tine…cum să te strig nenăscutule om?

Iubire ce te naști dintr-un șteamăt fără înțeles,

fumegând omături

la vama stelelor înmugurite…

Medeea-Maria

Mersul nins prin nai de șoapte
Ecu pas de domnișoară
Dor cioplit în dinți de lapte
E, vocală din fecioară
Eîn ieslea din Icoană
Arc sub pleoapa diafană.

Mierlă albă, sânul ornic
Aochind iubirea-n zare
Rugă-n vântul unicornic
Iscălită pe ninsoare
Adin pântec sfânt de Soare…

Lacrima Mariei

Ah iubita mea, cu-al tău sân în suiet
Tu mi-adapă steaua, sihăstrită-n vuiet
Frânge-mi noaptea cruntă, luna-n pântec ‘nfrâie
Să-mi colinde ochiul floarea ninsă-n suflet.

Peste gând cu-aripa tainicei mirungeri
Tu dezmiardă zborul rătăcit în cânturi
Luminând prin truda prefăcută-n îngeri
Somnul mesianic adumbrit de muguri.

Călimară-n pleoapa vergură-a iubirii
Alăptând condeiu-n zări de necuvinte
Din zefirul iernii, lacrima Mariei
Împletind în taină ieslea de cuvinte.

„O istorie a evreilor din Galați”

de Lucian-Zeev Herșcovici și Violeta Ionescu

La *Editura Hasefer București* a apărut studiul monografic intitulat **„O istorie a evreilor din Galați – file de cronică de la începuturi până la marea emigrare”**. Autori: **Lucian-Zeev Herșcovici** și **Violeta Ionescu**. Cartea are două volume și peste o mie de pagini. În prima parte se fac referiri la situația evreilor locului în perioada de dinainte și de după primul război mondial. Urmează anii grei din cel deal Doilea Război Mondial și ai Holocaustului. Nu este omis evenimentul tragic din 30 iunie 1940 de la gara din Galați, soldat cu circa 400 de victime, din rândul unor civili care voiau să plece în Basarabia. De asemenea, autorii se ocupă de modul în care a fost tratată chestiunea evreiască după august 1944 și în perioada post-comunistă. Cartea pune în evidență unele manifestări ale tradiției și cultului mozaic la Galați, situația învățământului și așezămintelor de sănătate, alături de informații despre mișcarea sionistă locală și emigrări. Sunt bine conturate contribuția evreilor la dezvoltarea economică, industrială și comercială a orașului, alături de implicarea lor în viața politică și culturală a urbei.

Partea a doua a cărții se ocupă de personalități, începând cu cele care s-au impus în viața comunitară sau în fruntea cultului mozaic și continuând cu persoane importante din viața economică, socială, culturală a Galațiului. Sunt evocați consuli, bancheri, oameni de afaceri, industriași, comercianți, armatori, ingineri ș.a. În rândul inginerilor am întâlnit și numele lui **Morel Goldenberg**, soțul fostei mele colege de liceu, profesoara **Sofia Bilig**, amândoi stabiliți de multe decenii în Israel. Interesantă și instructivă este consultarea capitolelor care evocă nume de medici, avocați, magistrați. Secțiunea de viață socială readuce în atenție mulți profesori (între ei **Barbu Leibovici**, fostul director al Școlii Postliceale Sanitare „Carol Davila”), însă și **Elsa Friedrich**, profesoara mea de matematică din liceu, emigrată încă din 1963 în Israel, istorici, precum **Eliezer Rosenbaum-Ilan** sau **Eugen Preda**, „părintele radioului modern” din România. Un nume mare este cel al lui **Henric Sanielevici**, sociolog, filosof, critic literar și publicist, legat și de Galați, unde a fost o perioadă profesor de limba franceză. Din rândul scriitorilor este amintită **Olga Brateș/Landau**, poetă, traducătoare, soția lui **Dinu Landau**, fost redactor-șef la ziarul „Viața nouă” din Galați (unde au mai lucrat și fotoreporterul **Ghidali Bercovici/G. Bercov**, **Raul Șușnea** sau **Ili Goldenberg**).

Cunoscuta poetă **Nina Cassian** s-a născut la

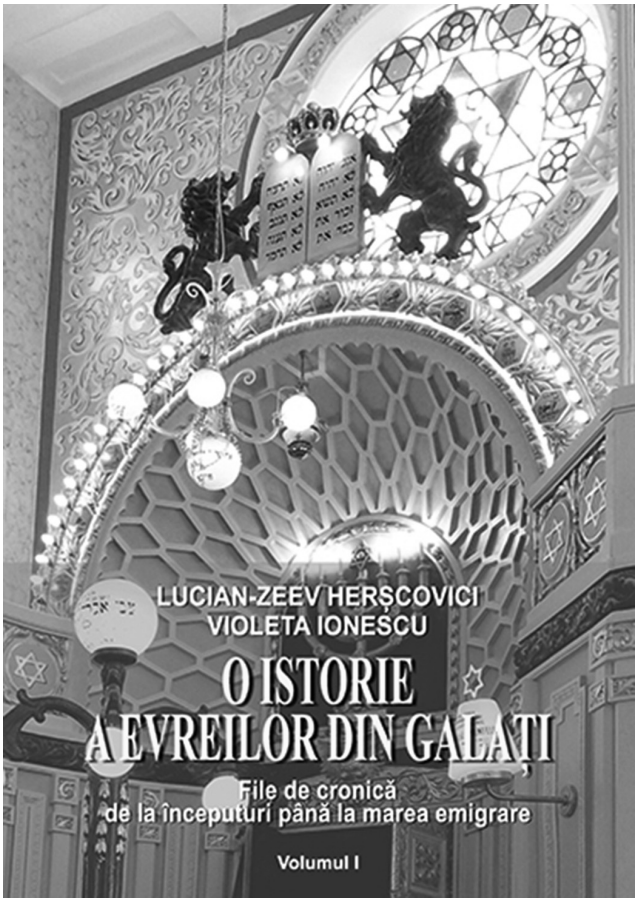

Galați și a murit la New York, în vârstă de aproape nouă decenii. Prin anii ’80, a venit la Galați, invitată de scriitorul Manole Auneanu pentru a participa la ședințe ale cenaclului de umor „Verva”. Împreună cu Ion Petrulias am însoțit-o la aceste manifestări. Îmi amintesc că la sala Studio a Teatrului Dramatic a recitat poeme proprii „în limba spargă”, o găselniță superbă și plină de haz a talentatei poete, iar în sala căminului cultural Cudalbi a oferit zeci de autografe elevilor, mai ales pe caietele lor de școală. **Ovid S. Crohmălniceanu** a fost un redutabil critic literar al epocii și profesor (inclusiv al subsemnatului) la Facultatea de Filologie a Universității din București. **Sebastian Costin**, poet, publicist și cronicar dramatic, născut la Galați, a lucrat o vreme ca secretar literar al Teatrului dramatic (de stat), apoi ca ziarist la „Scânteia tineretului”, activând ulterior ca scriitor în Israel, unde a și murit. Pe dramaturgul **Mihail Davidoglu**, autorul „Cetății de foc”, l-am cunoscut personal în 1971, când a oferit Teatrului (pe atunci) de Stat din Galați un text dramatic, inspirat de colosul siderurgic de aici. Din păcate pentru autor piesa n-a fost acceptată (în pofida „sprijinului” venit de la

București). Poetul **Grișa Gherghei/Harș Segal** a fost un apropiat al scriitorilor locului prin anii '50-'60. De poetul **Barbu Nemțeanu/Benjamin Deutsch** ne amintim, cred, mai ales, datorită poemului său care începe astfel: *„Galați, oraș cumplit de negustori,/ La tine stă poetul ca-n Sodoma!"*; un eventual bust al poetului ridicat în urbe ar trebui să aibă această poezie înscrisă pe soclu. Dramaturgul **Dumitru (Dolfi) Solomon** a fost reprezentat în mai multe rânduri pe scena Dramaticului gălățean cu „Scene din viața unui bădăran", „Iluzia optică", „Fata morgana" și altele. Să-i mai amintim pe criticul de artă **George Radu Bogdan** și pe criticul de film **Tudor Caranfil**. Nașterea și primii ani de existență a Teatrului Dramatic gălățean se leagă și de numele regizorului **Valeriu Moisescu**, care a pus în scenă, în 1956-1959, mai multe texte, semnate de I.L.Caragiale („D-ale carnavalului", cu Ștefan Bănică, Gina Patrichi, Mihai Pălădescu și alții), Carlo Goldoni, Tudor Mușatescu, Moliere. Director al teatrului în anii de început era **Crin Teodorescu**. Valeriu Moisescu revine pe scena Dramaticului în 1972 cu o nouă montare, foarte modernă, a comediei „D-ale carnavalului" (de data aceasta în distribuție fiind Eugen Popescu Cosmin, Gheorghe V. Gheorghe, Dumitru Pâslaru, Mihai Mihail, Olga Dumitrescu, Gina Nicolae, Victor Ianculescu, Anton Filip, Alexandru Năstase). În rândul valoroșilor regizori evrei trebuie amintit și **Adrian Lupu**, care a montat mai multe piese, după 1989 ocupând, timp de câțiva ani, și funcția de director al Teatrului dramatic „Fani Tardini"). Galațiul i-a dat și pe pianistul de renume mondial **Radu Lupu**, dirijorul **Ury Schmidt** și mulți alți muzicieni, artiști plastici sau oameni de cultură, evrei care au rămas în conștiința publică, grație muncii și talentului lor, puse în slujba colectivității.

În final, doar câteva cuvinte despre autorii acestei lucrări de excepție. **Lucian-Zeev Herșcovici**, istoric, absolvent al Liceului „Vasile Alecsandri" și al Universității „Al. I. Cuza" din Iași, doctor în istorie al Universității din Montpellier, premiat de Academia Română, este autor a numeroase cărți importante în domeniu. **Violeta Ionescu**, scriitoare, publicistă (la „Viața liberă", „Călăuza ortodoxă") și editoare, s-a făcut cunoscută în ultimii ani prin romanul istoric „Dioclețian, fiul lui Jupiter", „Sărbătorile Antichității", „Misterele Galaților, povestiri aproape adevărate", cartea de poezii „Perpetuum nobile" și multe alte lucrări, unele în colaborare.

Dan Plăeșu

Sediul Universității gălățene „Dunărea de Jos"

POEȚI DUNĂRENI:

Violeta CRAIU

Emoțiile creației

Căi bătătorite cu borduri sparte
îmbrățișează Liceul de Arte
și castanii înfrunziți,
martorii unei epoci de frământări și progres.
Școala este în vacanță.
Partiturile sunt aruncate sub scara de ieșire incendiu.
Laptele și cornul, contracte cu cântec,
arhivate în sertare de lemn.
În curtea interioară
decopertarea îmbrăcămintei asfaltice,
fundație nouă din balast pentru terenul sportiv.
Topometristul privește îngândurat,
trasează linii și curve de etalonare, calculează.

Deodată, șoc vizual:
muncitorii sunt în pauză de masă,
nostalgie, lucire sau farmecul corpului uman,
grup statuar, o viitoare operă de artă
nemaiîntâlnită până acum.

Clasa de balet cu oglinzile prăfuite
reflectă distorsionat emoțiile creației.
Între personalitate, amuzament și sublim,
pasiunea viitorilor artiști spulberată de sistem,
picturile în ulei cer lumină
superficialitatea vine din profunzime,
o etapă fascinantă a sclipirilor de moment.
Și, totuși, branșarea în canalizarea stradală
trebuie executată la milimetru.

poeme din volumul ALIDADA aflat in pregătire

Mister

Început de iarnă la Brăila,
case cu ferestre aburite
zâmbesc drumarilor pregătiți de deszăpezire.
Căldura din piepturile lor
încinge spiritele la ultima ședință, de lucru, din an.
Misterul fiecărui început
se-nzăpezește la intrarea în oraș,
cu utilajele răsturnate în șanț.

112, apelul de urgență, depășit

Nu mai ascultă nimeni, pe nimeni,
un oraș blocat, într-un sistem paralizat.
Ciudat, harta întinsă cu iuțeală de Primar
pe masa Consiliului județean
stârnește discuți aprinse.
Ninsoarea se așază pe nepregătite
acolo unde drumarii
doar ce-au terminat de întins covorul asfaltic.

Muncă în zadar – titlul pe prima pagină
a ziarului local Realitatea…
Un nou contract de reparații drumuri
se va licita la anul.

Calendar

Ultima zi de muncă!
De mâine, lene, plictis, somnolență, mândrie.
Bărbatul privește obosit asfaltul moale -
se va măcina la intemperiile de peste an.
Viața lipsită de rost
nu s-a consumat liniștită la trecerea anilor,
ferită de… perturbații neașteptate
sau atrasă de factori compensatorii:

a curs ca fluviul bătrân neastâmpărat,
ieșind din propria-i albie.
Sau ca femeia ce traversa trotuarul
uitându-se pe ascuns după un alt bărbat.
Se vor deschide ferestre de regrete și uitări,
gânduri măcinate de așteptări -
lâncezeala minții… o împlinire,
satisfacție deplină, temporară.

În rest…
duminici, câteva.
Calendarul, un jurnal personal,
mângâiere cu multă răbdare și pocăință,
lasă la vedere, pe ultima pagină,
o însemnare marcată cu roșu.

CRONICĂ LITERARĂ

COSMIN ÎN NORII CERULUI

(Însemnare la cartea lui Tudor Amza, ÎN DIALOG CU ETERNITAEA)

de Constantin OANCĂ

Moto: *„Apoi, noi cei vii, care vom fi rămas, vom fi răpiți împreună cu ei (...) în nori, ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh." (1 Tesaloniceni 4: 16, 17)*

Aici, ca în „Câmpia își revendică altarul" (cartea de poezie), aceeași mare câmpie și luna de la capătul ei – un somn din care nici azi nu te mai poți trezi.

Avem în față o carte vie scrisă cu așa claritate, cum clare sunt doar visele premonitive ale autorului ei, Tudor Amza, din care nici azi nu poate să iasă, după nouă ani de la moartea fiului său Petronel-Cosmin. O carte, mai degrabă o simfonie cu creșteri și descreșteri incredibile ce trec dincolo de cuvinte. O stare ca la plângerea unui izvor, ca la vederea îngerului din celălalt. Plânsul din ea a cuprins toată lumea, ajungând până la Dumnezeu. Un tragism care pe cititor îl schimbă, așa cum „ moartea lui Cosmin m-a întors cu fața către Dumnezeu". Precum cântecul lui Orfeu cântat lui Hades.

Cartea ÎN DIALOG CU ETERNITATEA are două părți: una în care tatăl visează și cealaltă în care el se explică.

Cum se poate ca visul să fie mai viu decât viața propriu-zisă? Și totuși... aici, în prima parte, Cosmin cel visat, vorbind la modul indirect, întrece în vivacitate pe tatăl visător, probabil având de partea sa argumentele, ce întotdeauna de dincolo ne vin. Fericit este cel care visează, dar mai fericit este cel care îl face pe acesta să viseze. Iată ce spune Cosmin, reluând un cuvânt al lui Iisus: „Adevărat, adevărat îți spun că, dacă un om nu se naște din nou, nu poate vedea Împărăția lui Dumnezeu" (Ioan 3: 3). Atât de lucid este autorul aici încât ordinea lucrurilor (așa cum este ea percepută îndeobște) se inversează, lumea văzută se pierde în ceață, iar lumea cealaltă tinde să-i ia locul, acesta renunțând la tot ce până mai ieri i se păreau adevărate, ca să opteze acum pentru rațiunea inimii, argument suficient întru susținerea nemuririi fiului său, răpit în norii cerului, ceea ce ar putea părea în ochii celorlalți curată nebunie. Poate, dar aici avem de-a face cu un „nebun după Hristos", vorba marelui Saul din Tars. Nu știm cine se exprimă aici: autorul ori fiul său, plecat de nouă ani în eternitate; tatăl susține că ceea ce spune el îi este suflat de fiul său. Dacă este așa, doar prin puterea Duhului Sfânt e posibil ca acesta să poată spune adevărul despre cele văzute dincolo. Este aproape unic acest mod de a scrie și credibil, deoarece Tudor Amza este, cum spuneam, despărțit de tot trecutul și asta, datorită durerii. Este acest fapt expresia contopirii, prin iubire, dintre tată și fiu – prefigurare a unirii dintre Dumnezeu și om.

Așa cum lumina se vede mai bine de lângă întuneric tot astfel viața se înțelege mai bine când suntem în suferință. Tocmai pentru asta sunt conștient că ce scriu eu nu se va putea ridica la înălțimea spuselor acestui scriitor înțelepțit. În același timp a vorbi despre ÎN DIALOG CU ETERNITATEA mi se pare a fi o întreprindere temerară, care presupune, pe lângă altele, și cunoașterea, pe cât îmi este dat, a fenomenului morții cu sensul de componentă a vieții veșnice, fără de care aceasta nu ar fi posibilă. Și încă: pentru a putea face față unui asemenea demers trebuie să intri în plânsul tatălui lui Cosmin. Spune el că de când s-a întâmplat nenorocirea poartă întruna ochelari fumurii. De asemenea simt, întrând în intimitatea acestei cărți, cum se produce în lăuntrul meu o veritabilă schimbare, atât fiul cât și tatăl fiind pentru mine ființe exemplare. Când citești cartea parcă citești în Biblie. Parcă se adevărește cuvântul care zice: „Și după ce voi fi înălțat de pe pământ, voi atrage la Mine pe toți oamenii" (Ioan 12: 32). Cum îi va atrage Dumnezeu pe oameni? Prin Sfânta Scriptură, prin operele ce se revendică de la ea, prin suferință, prin frumusețile naturii etc.

Referințele la „Cartea Cărților", cum îi spune Cosmin Sfintei Scripturi, sunt foarte numeroase. Iată câteva:

1) „Tati, îmi spunea Cosmin, Biblia este un cod informatic. Biblia este știință pură și a mers întotdeauna în paralel cu aceasta";

2 În clasele a VI-a, a VII-a și a VIII-a citea pe Eminescu, Blaga, Marin Preda, Voltaire, Spinosa, Kant, Biblia și Noul Testament, uimind pe interlocutori cu profunzimea gândurilor sale;

3) „Fizica cuantică – spunea Cosmin – ne va ajuta să ne cunoaștem mai bine pe noi, să ne explicăm anumite fenomene și să nu mai fim supărați în fața morții, deoarece momentul nu reprezintă decât o trecere în lumea de dincolo, lumea lui Dumnezeu Tatăl și a fiului Său Iisus.";

4) „Supărarea lui (a lui Cosmin) pe unii care ar trebui să fie purtătorii învățăturilor lui Iisus Hristos era vehementă. L-a iubit până la jertfa de sine pe Mântuitor. Și credea în El. Cosmin credea în viața de după moarte.";

5) „În nenumărate rânduri, când la sfârșitul săptămânii mergeam la Amara, îl găseam în bibliotecă citind în Biblie, îndeosebi „Facerea" și „Apocalipsa", tot notând în limbajul informatic numai de el știut.";

6) „De aceea e nevoie ca noi toți să ne întoarcem cu fața mai mult către Scriptură, acolo e credința lui Dumnezeu. Să putem înțelege fiecare cuvânt, chiar și printre rânduri, numai așa vom putea evolua spiritual. Numai așa putem să fim cu adevărat copiii lui Dumnezeu. Pe pământ nimeni nu-i singur, când Îl ai pe Dumnezeu cu tine...";

7) „Nădejdea noastră stă în Iisus Hristos, care a murit pentru noi pe cruce, urcând drumul Golgotei.";

8) „De mic am fost învățat să-mi fie frică de Dumnezeu și în aceeași credință l-am crescut și pe Cosmin. Dar când s-a făcut mare, la maturitate, nu o dată mi-a mărturisit că datorită acestui sentiment de frică o bună perioadă de timp nu L-a putut cunoaște pe Dumnezeu...";

9) „În permanență Cosmin mă ruga și mă roagă să citesc Biblia la modul profund, să meditez pe marginea celor citite, fiindcă astfel voi înțelege mai bine rostul meu pe pământ, Biblia provenind de la Dumnezeu."

10) „Spre veșnicie să trecem cu pas obișnuit, nici în grabă dar nici cu întârziere, să înaintăm cu credință, cu evlavie în tot ceea ce facem și cu încredere că, megând înspre acolo, mergem către o nouă naștere a noastră. Iisus Hristos spunea că Dacă un om nu este născut din nou nu poate vedea Împărăția lui Dumnezeu" (Ioan 3:3). Și exemplele ar putea continua.

Dragostea de Dumnezeu și cartea Sa este motivul pentru care ÎN DIALOG CU ETERNITATEA poate fi considerată pe drept cuvânt un imn închinat divinității, așa cum ni se revelează ea pe paginile Scripturii. Autorul consideră ca pe o crimă oprirea, sub diferite moduri, a contactului cu Biblia și critică aici clerul. Amintește de amestecul de elemente păgâne ori folclorice cu cele creștine, parcă intenționat făcut pentru stricarea planului de mântuire al lui Dumnezeu: cultul morților, adorarea moaștelor, închinarea la icoane, mijlocirea sfinților etc. „Nu se poate ca principiile lui Iisus Hristos să fie acoperite cu tot felul de tradiții inventate peste noapte, care să ne ocupe locul cel mai curat din suflet, acela al conștiinței creștine, subordonată Domnului nostru Iisus Hristos și lui Dumnezeu-Tatăl". De asemenea opulența care s-a instalat în biserică îl deranjează, aceasta fiind suficient motiv pentru a înțelege cât de departe suntem de învățătura lui Hrisos, capul bisericii noastre. Biblia a fost și este cartea prigonită. Un exemplu de proporții îl constituie Conciliul de la Toulouse din anul 1229, care hotăra arderea tuturor Bibliilor existente, că ea descoperea mărșăvia clerului catolic, iar pentru aceasta creștinii care dețineau Biblia erau urmăriți peste tot și supuși la cazne (pagina 255).

„... cei care urcă la amvon (se spune aici – pag 246) vorbesc tot mai mult despre profit, taxe și despre tot felul de alte șiretlicuri în a câștiga tot mai mulți bani. Într-un asemenea context nu poți să nu te întrebi dacă aceste practici sunt pe placul lui Dumnezeu. Apostolul Pavel spunea în legătură cu aceste practici că „taina fărădelegii a și început să lucreze" (2 Tesaloniceni 2:7). „Sunt acestea semne că venirea Mântuitorului se apropie". Iar în legătură cu a doua venire a lui Iisus la pagina următoare Cosmin adaugă: „Această revenire este necesară ca noi să nu ne pierdem cu totul într-o credință confuză și contradictorie care să ne împingă pe drumul pierzaniei...".

E o mare nevoie de a se citi Sfânta Scriptură, acum la sfârșitul veacurilor, când satana caută pe orice cale să înșele oamenii. Numai cel care este fortificat în învățătura lui Iisus Hristos din Noul Testament (Biblie) nu va fi derutat.

Necitirea Bibliei este cauza necredinței, azi, pentru care se întreabă sf. apostol Luca în Evanghelia sa (18:8): „Dar Fiul Omului, când va veni, va găsi, oare, credință pe pământ?".

ÎN DIALOG CU ETERNITATEA este un poem închinat fiului. Pentru o oarecare lămurire, după mărturia autorului, se spune că fiul, Cosmin, a fost un geniu, care și-a uimit contemporanii printr-o dotare intelectuală de excepție (fiind, împreună cu tatăl, profesor universitar doctor în informatică economică la Universitatea „Nicolae Titulescu" din București), bunătate, curăție, modestie și credință rarisime, dublate de o înțelepciune, cum, poate, numai sfinții o au, acestea situându-l deasupra timpului pe care-l trăia. La numai 35 de ani și 8 luni este obligat să părăsească lumea aceasta, că ambițiosul lui program CLARIS, ce se voia a fi unul care să salveze economia României (și la care lucra demult) i-a pus capăt zilelor, a fost asasinat, ca acesta (programul CLARIS) să fie furat de satana. Nici astăzi laptopul în care se afla nu a putut fi deschis, deoarece hoții (intrați prin efracție în biroul său), după ce i-au furat din el creația, l-au pecetluit pentru totdeauna.

De asemenea preocuparea lui era și aceea de a demonstra prin intermediul informaticii că Biblia este cartea adevărului și că „merge în aceeași direcție cu știința". „Biblia este știință pură și tot ceea ce se menționează acolo merge în paralel cu aceasta... Biblia este un cod informatic la care lucrez".

(va urma)

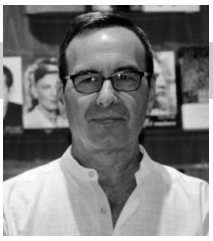

Dorinel GHIȚĂU

Noul drum

...mi se coboară liniștea în gând.
sunt sigur că miros intens a tine,
zâmbesc... așa, cu ochii-nchiși, mi-e bine:
- pot să te simt prin mine alergând!

e încă zi. senin, un vis cărunt...
lasă prin aer umbre de lumină,
un tremur de chemare fără vină
a tot ce pentru tine-ncerc să cânt

poate să ningă! ...să acoperim
cu alb și rece, teatrul desuet:
în el își joacă rolul un poet
care ne-așteaptă simplu: să-l iubim!

apoi... cuprinși de dor, iubind o stea
în noapte vom urca spre vis.
totu-i plutire, totul e deschis
oricărui gând frumos... putem visa!

***

rămâne-n noapte numai liniștea
să tacă pentru tine noi chemări.
le auzi?
voi lumina venirea-ți cu o stea!

Spre tine

Mi-a fost atât de aproape și departe
s-ajung la tine, zbucium nesfârșit
de dor... să uit că mă desparte
tot spațiul tău, pierdut în infinit...

Mai obosesc, așa... nepotrivit.
...îmi e voința-ntreagă atât de vagă,
de parcă aș avea un infinit
de timp, să simt cât mi-ești de dragă!

Odihna căutării mele ești!
...senin, mă reîndrăgostesc de tine,
captiv al întâmplărilor firești,
mă dărui bucuriilor puține!

Spre tine împlinire, doar spre tine
mă-ndeamnă părți din mine, așteptând
întregul să-l refacă, pentru-n mâine
cu toate retrăirile din gând!

***

Plecat în somn... și reîntors vibrând
- te-nțeleg azi, mai mult decât oricând!

Ocrotire

Fă-mi mâinile, ocol trupului tău
și ține-ți respirația puțin -
cât peste trupul tău frumos, mă-nclin
să mă lovească primu' al lumii rău!

Te voi elibera... din-când-în-când,
să zbori cu fluturii, până la cer, apoi
lăsând pe flori multicoloriul roi
să te-odihnești încă o zi, visând...

În dragă preajma ta voi fi oricând,
să poți atinge clipe și trăiri,
să poți zâmbi mereu și să respiri
cu mine, viața - în al ei delir!

Eu voi fi drum curat iar tu - zefir,
tandem de vis oricărui călător
desculț, pășind peste poem, ușor,
să-l știi trecând... însă, abia să-l simți.

***

Spre seri, las loc tăcutelor dorinți!

Netrăire

Despre tot ceea ce am vrut să trăiesc
îți las un bilet.

**

L-am tot refăcut, în gând...
Mereu trebuia să renunț la câte ceva -
aparent esențial, dar nimic - vital!
...doar mă durea, uneori (neînțeles)
- că timpului mă vând.

Am venit târziu, vezi?
Sunt cel așteptat... și acum -
ultimul venit, este primul plecat!

Mă simt mult mai bine așa
...când nu mi se mai văd mâinile.
Eu sunt cam șifonat...
biletul este însă curat!
Am pus în el toate semnele,
cuvintele și pauzele din viața mea!

Pășeste-ncet... podeaua este grea!

**

Dacă (singură) îl vei citi -
înseamnă că eu am adormit
...și nu-ți mai pot vorbi!

Acolo sus

Aleargă, poți, ai voie...
până când,
salt peste salt, mereu mai sus
să zbori înalt
spre al zorilor apus
- lumina lor
să n-o mai pierzi nicicând!

Voi fi în tine, ager
ca un gând,
îți voi da ritm, putere și temei
s-aprinzi mereu scântei
în ochi de Zei
- speranța mea
să crească-n tine oricând!

**

Zboară cu mine,
poți, ai voie, vei avea
acolo sus, toată iubirea mea!

Tăiere de vânt

Pe unde zboară vulturii - îmi este drumul.
...scări nevăzute - știu să urc, ușor,
apoi plutesc, suprem, în acel "cumul
de forțe" care - uneori, mă dor...

...în cuibul meu rigid - săpat în stâncă,
înconjurat de vis și "apogeu"...
fiorul rece mă cuprinde... încă!
...și, îmi ascute penele, mereu!

Cad, uneori - voit, din tot înaltul -
precis, eficient, devastator!
Deasupra mea, las cerul să mă-ngroape
- adânc, în setea Lui de viitor!

Sunt vultur. Vulturii nu știu să zboare -
mimează numai - aripile-i țin
deasupra răului terestru, care - doare
(suflat cu înălțime) mai puțin!

**

Acolo m-am născut.
Al nimănui fiind, mă-mpart la toți,
să-mi ponderez căderile... când sui!

PROZĂ PENTRU COPII

Măriuca și Hârja

de Irene POSTOLACHE

A fost odată ca niciodată o femeie care avea doi feciori. Feciorul cel mic și-a luat nevastă vrednică și cuminte și a adus-o în casă. Măriuca, fiindcă așa o chema pe fată, știa să gătească mâncare gustoasă, să coasă cămășile și să țină casa curată. Pe toate le făcea cu drag, cântând și râzând toată ziua.

Feciorul cel mare, după ce s-a săturat de umblat aiurea prin sat, și-a luat și el nevastă. Dar ce nevastă! Frumoasă foc, dar rea de gură, leneșă și obraznică, Hârja i se spunea. Acum, ce să-i faci, pe asta a vrut-o, pe asta a luat-o!

În casă, bătrâna mamă avea doar două camere. Pe una a dat-o mezinului și pe cealaltă fratelui mai mare, iar ea s-a retras într-un hol, lângă bucătărie. Le-a mai dat și câte o grădină, unuia în față și celuilalt în spatele casei.

Amândouă nurorile făceau de mâncare în bucătărie, apoi îngrijeau fiecare de grădina ei și de câteva păsări ce aveau în coteț. Doar că nora cea mare se cam întrecea cu lenea și cu somnul!

Așa se face că atunci când se întorceau feciorii acasă de la câmp, Măriuca avea mâncarea gata, dar Hârja nu.

- Tii, dar ce bine miroase în casă! au spus frații într-un glas.

S-au spălat și s-au așezat la masă, așteptând fiecare să capete mâncare de la nevestica lui. Dar Măriuca a trebuit să umple farfuriile la toți, în timp ce Hârja se uita cu ciudă la mâncarea ei, care rămăsese nefiartă.

- Cred că fasolea mea e mai veche, de aceea se fierbe greu, s-a plâns ea.

Doar că, vedeți voi, nu știu cum se întâmpla, dar în toate zilele, numai mâncarea ei nu era gata la timp. Azi așa, mâine așa, Hârja a prins ciudă pe Măriuca și a început să se țină scai de ea.

Cum a plecat fata de lângă oala cu mâncare, Hârja cea pestriță la inimă s-a repezit și luând doi pumni de sare, i-a turnat drept în oală!

Când au venit frații la masă, nu au putut mânca cu nici un chip:

-Vai de mine, Măriuca, supa ta e sărată potroacă! au spus ei.

Măriuca a gustat și a simțit că așa era, dar Hârja chicotea veselă.

-Iar a ta, Hârja, e nefiartă! Degeaba râzi! Vai de noi! Cu două neveste în casă și murim de foame! Până va fi gata masa, ieșim să facem treabă în curte, au zis frații, dând să se ridice de la masă.

-Stați așa! i-a oprit Măriuca.

A deschis ușa cuptorului, de unde a scos... o tavă cu plăcinte rumene și dulci! De acestea nu știa nimeni. Erau atât de bune, de se topeau în gură și au mâncat cu toții pe săturate.

În noaptea aceea, Hârja nu a pus geană pe geană de ciudă! Nu știa cum să-i facă în necaz Măriucăi.

Spre dimineață, după ce s-a gândit bine, ea s-a dat jos din pat și a înșfăcat două căldări pline cu apă, apoi a urcat cu ele în pod. Nici una nici două, a turnat toată apa din căldări deasupra camerei Măriucăi, apoi a coborât scara ușor ca o pisică și a mers să se culce la loc, râzând mulțumită.

Când s-a trezit de dimineață, a văzut-o pe Măriuca supărată.

-Dar ce ai pățit, cumnățică? a întrebat ea, vicleană.

-Uite, scot lucrurile din casă, afară la uscat! Azi noapte a plouat în cameră și a udat tot. Cred că o fi acoperișul spart. Ia uită-te, vezi cum picură din tavan?

-Săraca de tine! a oftat Hârja, dar în sinea ei nu mai putea de bucurie.

Frații s-au urcat pe acoperiș ca să repare spărtura, dar au rămas tare mirați, negăsind nimic de reparat. Măriuca s-a uitat atentă și ea atentă afară și văzut că pământul era uscat. Păi, dacă ar fi plouat, nu ar fi trebuit să fie pământul ud?

-Mare minune, a zis ea încet. Dacă nu a plouat, atunci de unde a intrat atâta apă la noi în cameră?

Nu a mai spus nimic, dar s-a hotărât să fie cu ochii în patru de acum înainte.

Următoarea zi, Măriuca a plecat cu bărbatul ei la târg. Când s-au întors acasă, au găsit mâncarea gata, iar Hârja ședea fericită în mijlocul casei.

-Poftiți la masă, i-a poftit vulpoaica. Luați de mâncați! Totul e proaspăt, abia cules din grădină. Dar grădina ta, Măriuca, nu știu ce are, pare cam tristă...

Măriuca a ieșit afară. Și-a pus mâinile în cap de ce a văzut! Grădina era ofilită, de parcă fusese prăpăd. A mers repede să o întrebe pe bătrână.

-Măicuță, nu ai văzut cumva ce s-a întâmplat cu grădina mea, de s-a stricat așa, doar într-o zi?

-Draga babei, ce-i cu grădina, nu știu. Dar pe Hârja am văzut-o mai devreme cum căra afară găleți multe cu apă opărită.

-Așa deci! s-a lămurit Măriuca. Surioara Hârja îmi poartă sâmbetele! Stai așa, că te potolesc eu, de ai să mă ții minte!

A doua zi s-a prefăcut că e bolnavă, stătea lată în

pat și gemea. Frații au chemat repede pe baba care știa leacuri.

Aceasta a venit și după ce a stat de vorbă cu Măriuca un sfert de oră, a ieșit din cameră, făcându-se că plânge și smulgându-și părul din cap:

-Vai, vai, vai! fraților, ce mare necaz a venit asupra casei voastre!

-Aoleu, babo, ce-i? s-au speriat ei.

-Uite ce-i. Fata s-a îmbolnăvit! Măriuca e tare bolnavă, de la apă i se trage. Cine a umblat cu apă zilele trecute, să știți că până aici i-a fost, se îmbolnăvește și moare!

Hârja a sărit cât colo:

-Aoleu, boala asta o face oricine a umblat cu apă?

-Păi, nu ți-am spus, tu, fată? Doar nu cumva ai atins și tu apa? s-a prefăcut că se miră baba.

-Aoleu! Babo! Scapă-mă, nu mă lăsa! Am pus apă în mâncare în fiecare zi. Ba, nu sunt multe zile de când am turnat două căldări pline cu apă în pod la Măriuca.

-Rău ai făcut că ai atins apa! a dat din cap baba.

-Și ieri, babo, ieri i-am opărit grădina Măriucăi cu apă fierbinte, zece găleți am cărat!

-Fată, până aici ți-a fost! E mai rău dacă ai atins apă fierbinte. Spune, asta-i tot? Că dacă știu, poate te scap, a spus baba, abia ținându-se să nu pufnească în râs.

Dar Hârja plângea de sărea rochia de pe ea.

-Păi, să știi că am atins apa fierbinte și atunci când am turnat sare în ciorba Măriucăi...

-Atunci, poți să chemi popa și pregătește-ți hainele cele bune, că mult nu mai ai de trăit! a zis baba și a plecat râzând.

Frații, care auziseră tot, au înțeles șiretlicul babei.

-Ba, nu hainele să le pregătești, ci spinarea, că meriți câteva bețe! Deci tu, Hârja, făceai toate stricăciunile când eram noi plecați de acasă...

-Iertați-mă, am greșit! Nu mai fac! suspina Hârja.

A venit și Măriuca, și bătrâna mamă și au ținut cu toții sfat. Bărbatul Hârjei a spus:

-Ai merita să te alung de acasă pentru răutatea ta! Uite ce am hotărât: dacă vrei să fii iertată, să iei măgarul de funie și în fiecare zi, timp de un an, să duci caprele la păscut. N-ai decât să alergi după ele toată ziua, poate așa te răcorești. Să mai vii acasă doar seara la asfințit. Dacă nu ți-o trece răutatea, să te duci în lumea cea largă!

Auzind așa, nu mai știa Hârja cum să le mulțumească. Și să știți că s-a dus cu caprele la păscut în fiecare zi.

Cei doi frați au pus mână de la mână și au mai construit o casă, ca să aibă fiecare gospodăria lui. Iar de atunci, liniște și pace a fost. Nevestele nu s-au mai certat între ele. Și trăiesc și azi cu toții, fericiți, fiecare la cuibușorul lui...

SCRISUL ŞI LECTURA

Lumea din ochii unui copil

"Timpul este marea arta a omului." sustine Napoleon Bonaparte. In cartea "Povesti pe frunzele timpului", de Petra-Ana Mirica-Bobit, autoarea conglobeaza realitatile din jurul sau, zamislind , in prim plan, un univers fantastic, gratie imaginatiei sale debordante. Aceasta le sufla viata fiintelor mistice, ele devenind prietenele ei cele mai bune cu ajutorul carora intotdeauna va invinge raul. Primavara, Zana Maseluta, chiar si sirenele sunt sufletele sfinte ce binecuvanteaza cartea cu prezenta lor magica. Astfel, creatoarea reda pe hartie clipele ce au luat parte la copilaria sa plina de culorile radiante ale imaginatiei.

In partea a doua a volumului, Petra da nastere unui univers tanatic, descriind dimensiunea atumnala si cea hibernala cum isi sting treptat licarirea de viata, singurele ce anima locul fiind dansul frunzelor uscate spre covorul fosnitor si leganarea domola a fulgilor jucausi. Pana si copacii isi plang singuratatea, desprinzandu-si lacrimile sub forma frunzelor secate de energie. Astfel, lumea devine lipsita de tumult, lipsita de verde, transformandu-se in felinarul luminos al tacerii. Scriitoarea, insa, nu isi inceteaza setea de cunoastere, cotrobaind prin cartile prafuite ale trecutului ratacite in dulapurile imaginatiei. Dorind sa topeasca suflarea de gheata a iernii, ea isi incalzeste sufletul vizitandu-si bunicii chiar in Ajunul Craciunului, depanand cu acestia amintiri emotionante din copilaria sa, urmand ca darurile diafane sa incalzeasca definitiv sufletul intelept al micii fiinite.

Scriitoarea incheie prin redactarea catorva pagini de jurnal, astfel deschizandu-se spre cei din jur si oferindu-i cititorului sufletul sau inocent de copil. Ea isi descrie unul dintre cele mai importante momente din viata sa, adica intalnirea cu Venetia, laguna misterioasa ce isi lasa dara tainica in inima tuturor vizitatorilor. Autoarea intalneste copii din toate colturile lumii, care, la fel ca si ea, isi scriu gandurile pe hartie, lasandu-le apoi sa fie admirate de cei ce iubesc copilaria. La finalul calatoriei, fetita isi da seama ca, in ciuda tuturor lucrurilor minunate ca s-au intamplat, acesteia i-a fost dor de parintii sai mai mult ca orice, demonstrandu-ne ca familia este izvorul nostru de fericire.

Citind cartea, mi-am dat seama ca nimic nu poate inlocui puritatea din sufletul sincer al unui copil, dar si ca Petra este o fetita ce scrie pe hartie cu pana franta din aripa unui inger.

In concluzie, cartea "Povesti pe frunzele timpului" de Petra-Ana Mirica-Bobit impresioneaza cititorul prin forta de sugestie, lasand dovada ca lumea are multe taine, trebuie doar sa deschizi ochii si sa privesti.

Apetroaei Delia Elena
Clasa a 7-a A
Colegiul National "Vasile Alecsandri"

TINERE CONDEIE

„Poveşti pe frunzele timpului"

- Recenzie -

„Copilăria este şuvoiul de apă care izvorăşte limpede şi curat din adâncurile fiinţei şi la care omenirea aleargă fără încetare să-şi potolească setea idealurilor sale de dragoste, de bunătate, de frumuseţe, de perfecţiune" (Francesco Orestano)- acest citat îmi aminteşte de cartea Petrei-Ana Mirică-Bobiţ, „Poveşti de pe frunzele timpului", prin intermediul alor sale scrieri lăsându-mi sentimentul că totul a fost scris în urma unei autentice trăiri care o include, toate aceste frânturi de viaţă devenind adevărate dosare de existenţă împărtăşită.

Experienţe colaj, frânturi de trăire, gânduri ce se doreau împărtăşite, lacrimă şi zâmbet, suflet pus tavă în faţa însăşi îngerilor cu aripile crescute înăuntru. Atât de multe amintiri divine, toate adunate într-o simpla carte ce Petra-Ana Mirică-Bobiţ a avut curajul necesar să o împărtăşească cu noi toţi cei ce avem capacitatea de a redeschide cutia Pandorei după atât de mult timp ce-a trecut ca şi când nici n-ar fi fost. Însă nimic nu este mai important ca însăşi succesiunea anilor, de altfel implacabilă. Chiar şi titlul sugerează acest lucru, poveştile fiind aşternute pe „frunze ale timpului" dăruite cu drag şi dedicaţie cititorului acestuia. „Frunzele" sunt un element al toamnei, şi ce este toamna dacă nu o simfonie, o artă vie în mii de culori, un andante melancholic şi graţios ce pregăteşte admirabil solemnul adagio al iernii, o ramă diafană poleită cu aur şi aramă ce se împleteşte cu sufletele îndrăgostite într-un dans de mireasmă şi răcoare.

În spatele „Aventurii cu Melissa, Sira şi Mack" se ascunde jocul, încercarea Universului de a transforma copilăria în artă, fiind o cale sigură de întoarcere în timp, toate energiile şi frumuseţile lumii devin fluide şi se revarsă în sufletul autoarei care devine un vas alchimic al retrăirii. Citirea acestei minunate creaţii mi-a amintit de vremea pe când eram un simplu călător vesel cu ochi de lumină şi sete de libertate, jumătate rază desprinsă de soare, jumătate zeu, un titan al copilăriei, avand speranţele însăşi în palmele universului.

Manea Maria - Clasa a-VII-a A

CARTE DE VIZITĂ:

Cenaclul Literar „Calistrat Hogaș” Tecuci

Voi reveni

Mircea Cojocaru - Tecuci

păstrează-mi revenirea
și nu chipul prăbușit în oglindă
voi veni să te pictez doamnă
după mii de ani
e vârsta la care te priveam
atunci, aici, acum și întotdeauna
între cei patru pereți ai universului
acolo mi-am redescoperit vârsta
necuprinsul și înțelepciunea
mintea mi-a înconjurat gânduri nerostite
sunt un pelerin
păstrează-mi revenirea
măcar în gândul tău, doamnă
Mircea Cojocaru - Tecuci

Lungimea viselor

Sunt căutătorul singurătății
dincolo de lungimea viselor
căci coșmarul este o ființă vie și nedeterminată
suntem suprapuși până la moarte
ce vină să aibă pasărea la fel de singuratică
așteptând primejdia.
de-aceea unduirea nu se mai unduiește
gândul nu se mai gândește
inima nu mai inimește
așteptând primejdia;
sunt cuvintele tăcerii
lacrima e caldă ca plânsul Golgotei
și fulgul e rece ca tăcerea morții
m-am ridicat să plec atunci
peste digul ridicat în suflet
în acel târziu al renunțării;
dar moartea este o ființă virgină,
când se va petrece alergarea
să mă uit la orizont
căci steaua de deasupra-mi
își începuse lucrarea
traversându-mi prăbușirea
și-n acel târziu al renunțării
voi reinventa o nouă naștere.

Înainte de cina cuvintelor

Ion Răileanu Delanămoloasa

Nichita iartă-mă că plâng
cu ochi nenătâng în prelungirea cuvintelor
tale folosite în disperare.
lartă-mă că-n gând
in vis nepăgân
n-am venit să te știu necuvânt
ca o frază de vânt.
Dar Nichita, îți spun „bună seara"!
n-am venit la tine
cu un râs pe limbă
și o floare de cuvânt
incercând să-ți descânt
cuvântul din necuvânt.
lartă-mă că plâng
cu un ochi nătâng
cu un ochi de vorbă
plin de săgeți neterminate
cu care să ucizi
lacrima care vrea să plângă.
lartă-mă că-n ochiul nenătâng
plânge râsul atingând
aripa interioară
prin care mereu ai visat
de visarea zbaterii din piatră.
Nichita. cât de bucuros sunt
că am treptele limbii
prin care spun „te iubesc"
pe cuvinte tale.
Nichita, cât de trist sunt
că treptele mele plâng
pe cuvintele tale.
Nichita, cât de râs sunt
pentru că gura mea
nu poate înghiți gura ta
cu buze și cu dinți și cu aripi.
Nichita, cât de vis sunt
pentru că, nu te-am putut
lua decât ca o pastilă
pentru lucru de răceală a sufletului.
Nichita, cât de neplâns sunt
cu aripile taie
petale de facere
ce îndoaie orice lumină.
Dar, Nichita,
sunt bucuros
sunt trist
sunt râs
sunt vis
sunt neplâns
pentru că tu, cu cuvântul tău
folosit în disperarea de are
m-ai făcut să fiu
omul care să te mănânce
la fiecare a lui cină cea de taină.

Cuprins între poli

Cătălin Poenașu

Când dimineața o simțim în rouă
E-un semn acesta, că pământul plânge
Iar lutul mâinii stângi ușor se frânge
Și se adună-n dreapta care plouă

De vrei ca să mă strângi în mână tare
Îți cer atât, te rog nu mă strivi
Doar palma ta mă poate izbăvi
Și ea mă duce seara la culcare

Fă-te căuș, aș înota în tine
Să pot sorbi ce e în sinea ta
Din cordu-ți nuferi albi aș aduna
Precum o face roiul de albine

Și din dulcețuri o să-ți dau o parte
În ceaiul dimineții să îți pui
Iar seara dacă vrei să mai rămâi
Ai fi cuprinsul pentru înc-o carte

Sacrificați
(în toate cele trei timpuri)

Între noi mă-ntreb ce mai există
Doar cotidianul veșnic și banal
Se transformă lumea într-un salt mortal
Viața e un circ sau e o dramă tristă ?

Bulgării de gheață se așează-n oameni
Nu e loc în trupuri de căldura verii
Iarna ne aduce ciuma disperării
Parca-ar fi o Iudă ce adună galbeni

Se aleargă-n goană după efemere
Ca niște hiene ne mușcăm într-una
Nebunia noastră face pe nebuna
Nici durerea lumii n-are glas să zbiere

În pereți de luturi se închide omul
Parcă e o Ană ce-așteaptă zidarii
Meșterul Manole așează bolțarii
Și privește-n zare să își vadă rodul

Iar când o să fie vreme de ruine
Vom găsi doar inimi prinse în mortare
Va fi prea târziu pentru resuscitare
Și vom prețui mai mult adverbul, mâine.

Te trezești și sângele tău are foșnet și strălumină

Dan Vâță

te trezești și sângele tău are foșnet și strălumină
de parcă o mulțime de zahei ar urca în zori
într-o mulțime înaltă de sicomori
să vadă de departe intrarea mea-n zorilumină

și mâinile mele trimise-nainte, ca ucenicii slujitori,
dezleagă mânza hematoporfiriană
și din zece măsuri de frumusețe date lumii-n contralumină
nouă sunt ale tale și una dată restului de muritori

și-n zori doar tu-mi ești peșteră de tâlhari și vină
și casă de rugăciuni și smerenie și cuminți fiori
și-mi ești intrarea mea dincolo de ziduri,
din întuneric în lumină,

când mușc din aer, cum lupii suri din tineri căpriori
(și te-nfiori!)
și sângele tău e-un foșnet orbitor și strălumină
de parcă o mulțime de zahei se urcă-n sicomori

Efectul Cerenkov cu lupi

lumina cu mâinile mele pe tine-n alcov
ca-n munți pe iadă zăpada cui urme de lup
mie, pavel alexeevici cerenkov
mi-au apărut pete de întuneric pe trup

în strălucirea albastră care apare-n pat
când te dezvelești în somn și țipi și ești goală
între lupoaice care nasc cu urlet întrupat
tu naști perechi de lupi într-o singură vocală

trupu' tău se propagă înainte de suflet și lumină
mai repede decât privirile pe sâni strânse-n haită
albastru ca un reflector nuclear în zăpadă sanguină
plin de lupi trupul tău scâncește și se vaită

plin de lupi care s-au prăsit în lumină
ochii mei și sânii tăi denunță efectul cerenkov
trupul tău gol dezvelit în somn strălumină
și țipă, pavel alexeevici, până la istov

Naștere perpetuă

Dorina Vîrlan

După primul scâncet
femeia învață cum se naște în fiecare dimineață,
când are temperatură, învață să meargă,
cade pe stradă, spune mama,
înghite lacrima,
merge la școală, pătează caietele,
ascultă muzică, îți vrea camera.
Desigur, nașterea e din ce în ce mai grea,
că nu-i vine rochia,
nu are traistă de firmă
și blugii au o croială naspa.
Trusa de machiaj, fondul BB
nu are nuanța potrivită;
își pierde câte un ovar la fiecare examen,
moare și-o ia de la capăt.
Când se îndrăgostește mama face cezariană
să poată aduce pe lume câte doi.
Din când în când pierde sarcina
pe drum, între sala de lectură
și ultimul concert,
căutând un cordon ombilical
cu nume străin,
cu vorbe uitate în patul unde a făcut
ultima oară dragoste.
Face histerectomie
când munți apăruți peste noapte
îi rup orizontul și chemarea
privind golul din jur într-aiurea
către-un telefon.
-Ce faci mamă? Ești bine?

Sunt doar un nebun de frumos

Sunt dor un nebun de frumos.
Nu-mi dați în cărți, cafea,
nici invocați vrăjitoare
drumul, lumea să-mi aflați,
toate invers vor cădea.
În rând eu pasul nu-l cunosc
doar zborul, năluca
și-o prietenă chitară
fost-au la nașterea mea.
Pe vifor iubirea-mi trăiesc,
pe stele țes un trup de culoare,
târziu sau devreme
stau la o halbă de bere cu luna
și-atunci uit sau doresc.
Mă joc într-o poală de gând cu Dumnezeu
și mi-e dor
de tot ce nu pot să numesc.
Sunt doar un nebun de frumos

Azi

Azi sunt cea mai frumoasă!
Dau cafeaua pe mine, nu spăl aragazul,
aprind o țigară în casă
și din liceu
îmi caut prietene.
Bine, vreo două-și fac cruce,
altele, mă credeau moartă.
Mâncare nu fac!
Am fluturi în stomac la gândul
că la patru nu se va hrăni nimeni din mine.
Îmbrac rochia de seară, cu strasuri,
pătez cu ruj câteva pahare,
voi ridica picioarele pe masă
(asta dacă mai merge),
pun roșu pe unghii
cerceii cu perle, mărgele, ciorapii cu dungă,
sandalele negre
și scot la-naintare sânii
după ce, la coș,
arunc trupul de femeie bătrână.
Da!
Azi sunt cea mai frumoasă!
Mi-am găsit colega de bancă, înșirăm amintiri,
înjur tare, picant și absurd
că n-are cine să mă spânzure.
Cânt, desigur, fals, mănânc un ecler,
recunosc, patru, în timp ce
dansez deșănțat pe acordurile unui vals.
Într-un colț aruncă priviri speriate-o pisică,
o asigur că nu beau
liniștită să fie dar
și să se obișnuiască.
Răscolesc poze vechi, mă drăcuiesc,
râd și plâng cu drag și dor, după chef.
Îmi văd ochii, lucirea, mândria spatelui drept,
mă-mbrățișez și-adorm îmbrăcată.
Amice!
Sunt vie!!!

Amor nocturn

Aida Zaharia

Desfă-te ca floarea, iubito,
Ca lotusul dă-te iubirii,
Hrănește-mă-n mijlocul nopții
Din sâni albi precum trandafirii.

Cuprinde-mă-n frunzele tale,
Bobocul din mine să crească,
Și goi, printre moi așternuturi,
Amorul din noi să-nflorească.

Să cadă pe noi răsăritul
Pierduți unu-n altul pe veci,
Nimic să nu zdruncine ceasul
Când ardem în nopțile reci.

În mijloc de primăvară

În verde drumu-mi se-așternea,
Copacii drepți țînteau spre soare,
La malul apei papura
Se înclina sub vânt agale.

Cămașa-mi se lipea de trunchi
Ți-am azvârlit-o într-o doară
Iar trupu-mi drept l-am arcuit
Sub mâna ta, ca prima oară.

Mi-ai pus pe gât săruturi dulci,
Simțeam cum toată mă-nfioară,
Pădurea-n mine fremăta,
Când mă iubeai ca-n prima vară.

Poiana murmura încet
În triluri dragi de păsărele
Și orice zbucium se topea
Din toate gândurile mele.

(Mi-am luat din tine aripi noi,
În miez de verde primăvară,
S-acopăr răni, să nu mă doară.)

Pe tine

Ruxandra Voica

Am să te fac o poezie
și am să te ud cu apă din gura mea,
cu lavă din ochii mei
și cu alcoolul ieftin din venele mele.
Am să te scriu pe un ciob de ciornă
scoasă din focul iubirii
pentru cineva care nu mai există.
Pentru tine.
Am să te citesc, mereu culcat,
cu ochii limpezi de tăceri diavolești
și am să scurg din mine
pământul care te acoperă.
Zadarnic stă țesătura
viselor noastre pe pieptul tău,
cândva deschis de plăcere.
Scârțâietor suspină
poarta ruginită a cimitirului din mine.

Nemuritor

Când candelabrul apus al zilelor de mâine
Va uita să se mai zbată ca orologiul de pe geam
Atunci îngheață cerul.
Atunci se surpă marea.
Atunci vom reveni noi doi
La forma noastră personificatoare
și ne vom uita unul pe altul
în mintea pământului
scufundat de strigoi.
Noi n-am fost niciodată doi,
Ci am fost o infinitate
Scursă pe umerii nedreptății urmașilor noștri.

Încă exist

Carmen Huzum

Trăiesc
Mă vezi?
Cu mâna semn îţi fac
O stea
Complice îşi îndreaptă
Privirea
Către pământeni
În colţul gurii
Luna
Zâmbeşte bătrâneşte
Câte n-o fi văzut
Şi câte
Poveşti n-a scris...

Pe-un ochi de geam
Un băieţel
Cu palma-mpinge aştri
Între nori
De zece, douăzeci de ori...
„Cine nu-i gata
Îl iau cu lopata!”
...iar eu
Eu încă mai exist, iubire
Mă vezi?
Cu mâna semn îţi fac.

Și te iubesc...

Și te iubesc...
Ți-am spus, pădure veche,
Cât de mult?
Din brațe
Leagăn ți-oi croi
Și cântec lin ți-oi fredona
În fiece minut
Și-n orice colț de lume,
Oriunde
Și oricum te-ai zămisli.
Ți-oi strecura
Sub cetini verzi odoare
De gând,
De sfânt și pur cuvânt
Și ți-oi cutreiera,
Copile veșnic tânăr,
Prin mugurii de vânt,
S-adun
În nările-mi de ceară
Deznodământ.
Ți-oi desena pe frunte
Stoluri negre
De păsări
Ce gonesc spre țări de foc
Să ți se-ntoarne-n ciocuri albe
Cu dor
Și-n sufletu-mi
Un loc
De doi
Ce fără soț se-adună
Din când în când
Sub clar
Senin de lună
Și-arar
Când luna-i în pătrar.
Și te iubesc...
Ți-am spus, pădure veche,
Cât de mult?

CRONICI AMICALE

LUMINA NEATINSĂ

a Mihaelei Gudană

Inspirația este la ea acasă când avem de-a face cu o asociere fericită de termini, cu un vers, o strofă, un poem fericit și, foarte rar, cu o carte fericită, cum e cazul cu Jocul Secund a lui Ion Barbu și, poate, cele 11 Elegii a lui Nichita Stănescu. Și pentru c-am amintit de Nichita Stănescu nu se poate, în acest context, să nu remarcăm faptul că el avea în vedere cele două feluri fundamentale de-a face poezie (prozodică și liberă) atunci când spune „Roata se învață, cu aripa te naști.'', pentru una e nevoie de 99% transpirație, iar pentru alta de 99% inspirație, motiv pentru care, oricine poate să constate, poeta Mihaela Gudană își regăsește pe deplin măsura în varianta modernă a poeziei. Mă opresc la poezia liberă „Somnul melcilor'' (luată aproape la întâmplare): „Aș vrea să știi/ Cum dorm melcii.// Am văzut pe crusta pământului/ Urma unuia așteptând leneșă,/ Chiar la intrarea în casă.// Fără să-și ștargă piciorul/ A deschis întunericul pentru sine/ De parcă avea să uite/ Toată destrămarea zilei.// Perna somnului său/ Adăpostea urechea surdă/ Din strigătul luminii.'' Și ca ea mai amintesc „Noapte luminată cu mine'', „Târziu'', „Inimă de fluture roșu'', „Puntea'', „Poetului'', „Ziduri – cuvinte lungi''. O poezie prozodică ce m-a convins este „A brumă''. Dar în „Femeia val'', deși nu mă lasă indiferent cuvinte precum „Femeia lui era un val de alge'', „Făptura ei ducea către nisipuri/ Și-n mâna lui model de vis curgea.'', „cu briza-n glas'' sau „femeia lui cu sufletul de ape'', totuși în strofa a treia versul al doilea este supus unei construcții pleonastice („Culoarea de albastru din minuni''), tocmai din rațiuni metrice, natural ar fi arătat „Albastrul din minuni'' – ăsta este doar un exemplu. Poezia cu vers liber este un argument pentru libertatea omului care o scrie. Tot Nichita Stănescu spune: „Poezia prozodică este făcută pentru a putea fi ținută minte, iar cea modernă pentru a putea fi înțeleasă''. Aici stă explicația pentru care poezia clasică mi-a dat dintotdeauna bătaie de cap pentru a o înțelege. Prozodia obturează uneori fluidul liric/ firul melodic, alteori te obligă la compromisuri lingvistice, cum s-a văzut, și chiar semantice.

În primul rând titlul: LUMINA NEATINSĂ. Ce vrea să spună această sintagmă, că pentru dragostea adevărată (tradusă aici prin „lumină'') se poate lua de martor dorul? Poate, deoarece în strofa a treia, a poeziei cu același titlu, după ce a venit toamna peste văraticele versuri „Câmpia mea din ochi era mănoasă'' și „Arcușul pe vioară se încinge'' nu întârzie să apară nici iarna, ce vine ca un dor, ca o lumină neatinsă, sugerând dragostea dintâi, care, prin dor, niciodată nu moare: „Încă te-aștept cu lumânarea ninsă/ De cântecul rămas în urma ta.../ E dorul, e lumina neatinsă/ Sporind cu-argint cărările de nea''. Totul s-ar putea restrânge la taina îndrăgostirii în virtutea căreia putem vedea îngerul din celălalt, la taina înțelegerii textului poetic.

Aceleași toamne și aceleași iarni se regăsesc aproape obsesiv în poeziile Orb și Poem hibernal. Dacă toamnele induc tristeți („...toamnele plângeau/ Cu vântu-n plete și cu umeri goi''), iernile aduc în schimb împăcarea, potolirea văraticelor patimi („De iarna noastră/ Nu ai cum scăpa...''). Transfigurate anotimpurile trimit la vârstele biologice și/sau spirituale ale poetei și ale iubitului ei.

Dacă e să luăm drept crez poezia din finalul cărții, Poetului, ar trebui pornit de la nevoia, exprimată de autoare, aceea „de-a zice altfel despre ce s-a zis''. Întâlnim aici (în strofa a treia) cuvinte ambițioase precum „cerneală de iubire'', „necuvântul'' care „cântă-n scris'' sau cel pe care tocmai l-am citat (în fraza anterioară). Așadar materialul din care se face poezia este sentimentul, iar cuvântul este doar vehicul. Însă, după ce am fost dăruiți cu Nichita Stănescu, nu se mai poate vorbi numai de „cuvânt'', fie el și figurat, fiindcă poetul acesta a descoperit „necuvintele'' care, după propria-i afirmație, „sunt de deasupra metaforei'', cuvinte fundamentale pentru destinul ființei nemuritoare, care este omul. Se pare că aceasta este explicația pentru care poeta Mihaela Gudană folosește în strofa a treia termenul „necuvântul''. Poate că în felul acesta speră să ajungă la „a zice altfel despre ce s-a zis'' (identificarea unui stil propriu, inconfundabil). Ei bine, „a zice altfel'' stă în intenția autoarei de a atemporaliza, a salva cele dragi de la neantizare. Că versul din finalul poeziei la spiritualizare face recurs, la întoarcerea în Cuvântul care a fost la început: „Să recreezi iar totul prin cuvânt!'' (se simte construcția pleonastică) - aceasta este dealtfel și funcția dintâi a poeziei.

Ca la marginea unui izvor am să mă opresc acum lângă minunata poezie Noapte luminată cu mine, pentru a fi de față la nașterea metaforei: „Nimic din noi nu vorbește/ Și luna e grea/ Sub înghețul de semne.// În ceru tău/ Revărsat peste mine/ Se strânge valul neaprins între noi.// E încă frig pe lună.// Și dinspre tine vine o toamnă/ Cu ploi desenate de timp.// De s-ar întoarce toată/ Cu ferestrele ploii deschise!/ Porți lăstărișul de vorbe/ În noaptea luminată cu mine...// În zori am să mă pierd/ Adunându-mă''. Arareori am întâlnit poezii atât de realizate prin simplitatea, naturalețea și misterul spunerii, ca din altă lume, cum se întâmplă aici (și în poeziile semnalate mai sus). Să concurezi tu luna prin viul interes pe care-l naști, noaptea, în celălalt este o performanță greu de atins. Aici toate devin grele de tăcere: luna, „cerul tău revărsat peste mine'' cu valul care „se strânge neaprins între noi'' și cu toamna ce „dinspre tine vine''. Iată cum prin dragoste timpul însuși înregistrează modificări semnificative, personajele iubirii generalizându-se, înveșnicindu-se. LUMINA NEATINSĂ a poetei Gudană Mihaela în Noapte luminată cu mine își află împlinirea.

Constantin Oancă

IZVOARELE SPIRITUALITĂŢII:

BUCURIA - ÎN LUMINA OCROTITOARE A TRICOLORULUI

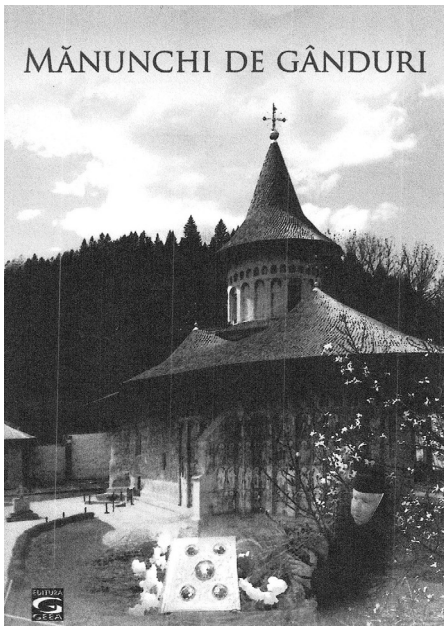

Reflectând asupra „ programului iconografic „ al Voroneţului, IPS Teofan, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, semnala „ o continuitate în duh şi în adevăr între chipurile sfinţilor zugrăviţi pe fresca bisericii şi cele ale credincioşilor... „ 1. La un hotar al Miezonopticii, încheindu-şi cuvântul cu totul impresionant asupra constelaţiei de icoane iradiind credinţa strămoşească, nădejdea nesfârşită şi iubirea de adevăr, monahia – profesor Elena Simionovici, absolventă a Universităţii ieşene, ne-a sugerat să medităm asupra Cinei celei de Taină, Judecăţii de Apoi, Ierarhiei Cereşti, Vămilor Văzduhului, Imnului Acatist... În preajmă se afla Dl. Tudor Baconschi, căruia îi aparţine această exemplară definiţie a transcendenţei: „ devenirea circulară a perfecţiunii nesfârşite „. Această devenire poate fi înţeleasă cercetând privirea hristică a frescei de la intrarea în binecuvântatul locaş. Precum Dreptul care ţine necuprinsul pe braţele sale , albastrul liniştit şi-a găsit sălaş ceresc pe acest pământ .

Prin cărţile sale , scriitoarea P.C. Elena ilustrează valoarea „liturghiei după liturghie" . În bibliotecă, ele se învecinează cu valori (manuscrise şi tipărituri) care au înnobilat în veacuri cultura românească şi care , aşa cum a arătat Acad. Andrei Eşanu (un mult încercat savant) şi Dr. Valentina Eşanu , nu stau să aştepte pulsiunile unei „alte omeniri". În „ scriptoria "voroneţeană poate fi urmărit dialogul (filocalic) între imagine şi simbol. Astfel, „ Bucuria călătoriilor de suflet „ , „ Mănunchi de gânduri" 2.., precum şi alte scrieri ale P.C.Elena Simionovici, se află în armonie cu expresivitatea elevată, probând o vie sensibilitate, a operelor actualei stareţe, Stravrofora Dr. Gabriela Platon, cu strălucite studii teologice şi filozofice.

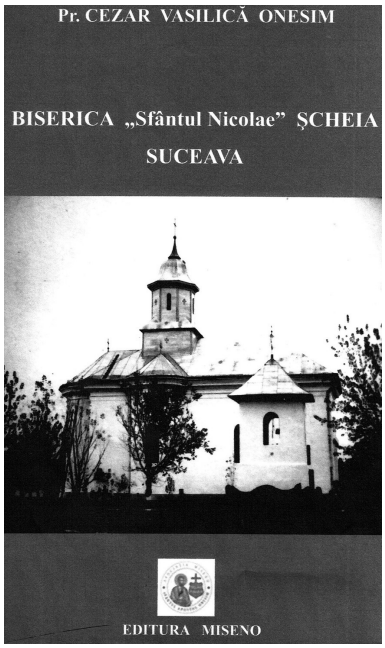

Există puncte de reper pe calea miraculos prelungită, dintre „Taboruri şi Golgote", cum scria P.S. Calinic. În contextul secularizării (în camuflajul ei fariseic), în forfota unui „ gaming " generalizat, lucrările şcolii voroneţieane sunt semne de lumină ale unei biografii a sfinţeniei.

Sistemul de referinţă -pământ şi cer – determină, în lucrările monahiei – filolog Elena Simionovici, timbrul, încărcătura afectivă a stilului. . Vocaţia picturală nu este decorativă : dincolo de fiecare semn (Muntele Fericirilor, Pustiul Hozevei, florile de pe Tabor, pârâul Karit, Eleonul Înălţării, abaţiile iberice, pintenul de stâncă de la Kaliakra, florile albastre din Iudeea începuturilor de lume, Coloana de imagini din orizonturile române, supuse nepătimaş Judecăţii de Apoi, lavrele de pe malurile aspre ale Nistrului, bisericuţa de lemn din Câmpulungul Bucovinei, iconostasul egiptean şi grădina botanică din piatră, zborul corbului lui Antonie cel Mare, pinii cu flori violacee şi purpurii din Finlanda, valsul trist al lui Sibelius, valurile de sineală ale Eladei fără de timp, Împărăţia monahilor de la Athos, (cu stâncile Meteorei plutind în elegiile verii ...), scriitoarea ne cheamă să pornim cu Crucea gândurilor spre tărâmul simbolurilor . Să nu uităm icoanele prezentului. Cu un trup fragil , aproape sarafic, profesoara universitară Micaela Ghiţescu simbolizează intelectualul român care şi-a purtat în demnitate şi credinţă „ toată povara vieţii „ .

"Cerurile Oltului" încorporează, în emoţionanta „ osteneală" a Mitropolitului Bartolomeu Anania, " pământul patriei", întreita antinomie umano-divină : suferinţă – bucurie , înfrângere – biruinţă, moarte- înviere „ . Arabii cu asini din pustie se aflau sub lumina jertfei monahului- poet moldovean Ioan Iacob când „ făceau în fiecare zi pelerinaj la un sfânt ce nu era a lor". Înalt este sufletul aceluia care alege să rămână între pietrele maronii în mână cu „un firicel de iarbă uscată" . Albastrul de Voroneţ şi mănăstirea lui Ştefan cel Mare„ nu înseamnă numai culorile icoanelor, ci şi trăitorii ei de-a lungul veacurilor", a ţinut să explice mulţimilor de vizitatori europeni, Măicuţa Elena. Peste tot, în chinoviile din ţară, albastrul este un sacru început de Tricolor, semnul românesc de noblеţe şi binecuvântare. La Voroneţ, monahiile îl cinstesc ca pe o taină a bucu-

riei desluşită în rugăciune. Ne veghează privirea lui Hristos deasupra pridvorului de la Voroneţ.

O lucrare monumentală din acelaşi tărâm al slujirii duhovniceşti şi culturale „ Frescele Mănăstirii Dragomirna „3. , confirmă înalta conştiinţă a monahiilor- cărturar : stavrofora Macrina Săucinițanu, stareţa mănăstirii, Filofteia Bălan, Veniamina Crăciun s.a. „Istoria Mănăstirii Dragomirna, arată IPS Arhiepiscop Pimen, este o istorie zbuciumată, ca întreaga istorie a Neamului românesc". Ctitorii Anastasie Crimca, Luca Stroici, domnitorul Miron Barnovschi şi apoi Sfântul Paisie Velicicovschi au lăsat un testament spiritual care, cum cu dreptate scrie Dl. Profesor Ştefan Gorovei „ răzbate până la noi ca încurajare şi îndemn. Toate câte s-au făcut şi câte s-au adunat acolo stau şi rămân mărturie pentru un mod exemplar de a înţelege viaţa şi valorile ei eterne..."

Cei trei ctitori au ales Dragomirna ca mormânt, deci şi voievodul Miron. Ademenit cu gloria islamică, de care mereu s-a ţinut departe, domnul Moldovei a fost măcelărit turceşte la Constantinopol în 2 iulie 1633, când se împlineau 129 ani de la moartea lui Ştefan cel Mare. Recuperat de tatăl cronicarului Miron Costin , trupul martirului a fost adus în aceste locuri. Mormântul, neştiut, a rămas însă, ca multe altele, sub lespezi de aer, aşa cum le înfăţişează, în mănăstire tulburătoarea frescă a uciderii drepţilor. Într-un amfiteatru basarabean, le-am sugerat studenţilor să urmărească -mai întâi în cronici- epidemia trădărilor după Iliaş şi Vasile Lupu), să-l redescopere pe Miron (pe care postelnicul Toma îl văzuse rugându-se „ cu mare osârdie") dar să nu ocolească „Neamul Şoimăreştilor" lui Mihail Sadoveanu.

Identitatea creatoare a acelui voievod – martir creştin contrastează cu aceea a multora dintre contemporanii săi. Înţelegem aceasta şi din ampla monografie a Pr. Cezar Onesim, „Biserica Sf. Nicolae"-Şcheia 4. , unde se arată că Miron a finalizat lucrarea lui Anastasie Crimca de la Mănăstirea Dragomirna. Aici, domnitorul „ drept, blând, nelacom şi evlavios" a susţinut material ridicarea „zidurilor şi turnurilor de apărare." Teologul sucevean , master al Facultăţii de Teologie din Bucureşti, licenţiat în Biomedicină şi Tehnologie farmaceutică reprezintă în acelaşi timp un cronicar al Nordului bucovinean, un statornic slujitor al luminii ocrotitoare a Tricolorului. Familia sa are demnitate muşatină.

În timpuri alunecoase, dispuse la hazard, compromisuri şi aventură sordidă, Nordul românesc ne cere să nu ne părăsim izvoarele spiritualităţii, să nu ne risipim valorile care, vorba poetului Grigore Vieru încap „ într-o singură icoană" 5..

Prof. Univ. dr. VIRGIL NISTRU ŢIGĂNUŞ

Note

1.Teofan, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, „Vocaţia testamentară a Voroneţului în vol. Sf. Mănăstire Voroneţ (...) , Ed. Doxologia, 2016, pag. 21

2. Monahia Elena Simionovici, Mănunchi de gânduri, Ed. Geea, Botoşani, 2014

3. Frescele Mănăstirii Dragomirna, Ed. Iacov Putneanul, prefaţă de Ştefan Gorovei, Suceava, 2015

4. Onesim, Cezar Vasilică, „Biserica Sf. Nicolae" Şcheia -Suceava, Ed. Misena idem, „Familia de Aritonovici" din Scheia-Suceava, Ed. Misena, 2015

5. Grigore Vieru, „Acasă" în vol. „Izvorul şi clipa", Ed. Albatros, 1981, pag.66

GALAŢIUL, capitală dunăreană, oferă vizitatorilor Muzeele din regiune

Poezii umoristice de Sterian Vicol, prietenul scriitorilor adevărați

CAL FĂRĂ ȘA

Când călărești un cal fără șa,
ești mercenar, așa vă zic,
dar când e vorba de ba cal ba șa
și călărețul nu-i bun de nimic,

El nu-i atunci pe câmpul de luptă,
fiindcă e nevrednic (și) venetic,
plus caracterul – o baltă suptă,
bolborosind ca apa în ibric !

O, dar calul nu-i cal ci-i doar măgar
cum și călărețul e negru un pic
El se vede în oglindă, biet lăutar,
cu țambal și strune de nimic !

Când călăreții au "ceva", uite-așa,
ești ce nu ești, așa cum vă zic,
cu tot țambalul ești tot nimic !
fiindcă ești ba cal ba șa și pitic!

ALT BRUN LA ... PENSIE

Aud c-ar fi ieșit (Doamne!) la pensie,
un brun de-aici cu geană de fistic,
putea demult să fie în suspensie,
că toți știm că-i tip de nimic –

Poate "trage" el vreun partid utece,
pe plaiuri natale cu glasul peltic,
dar colegii nu-l întreabă încă, de ce ?...
că are diplome și doctorate-n nimic ?

O, dar poate fi primar, măcar primar
în satul lui de vânători, vă zic,
sau șef de cuasc cu șaretă și… măgar
el peste tot fiind tot un … nimic !

9 AFORISME de Ștefan Mârzac (Iași)

- ANTICARIAT. La anticariat, întâlnești diverse cărți, începând de la noutățile cele mai vechi, până la vechiturile cele mai noi.
- CAPCANA. Capcana cea mai bine construită, în care cădem, este adeseori, chiar opera noastră.
- CARTE. Când prețul cărților este mare, aceasta decide cumpărătorul, și mai puțin gradul lui de cultură.
- CARIERA. Pradoxal, carieristul își ține cel mai de preț obiect, scaunul, la fund.
- CIOCAN. Când ciocanul stă lângă pix, îi vine să scrie.
- DEMOCRAȚIE. Uneori, democrația conduce mahalaua în parlament.
- ȚĂRAN. Dacă ești și țăran și domn, vei ajunge ori țăran domn, ori domn țăran.
- ISTORIE. Mulți suntem la închisoare (spirituală!) și fiindcă ne-am obișnuit cu ea, nu ne mai punem problema să evadăm.
- ÎNGERI. Paradoxul îngerilor păzitori : sunt mereu alături de noi, dar nu-i vedem niciodată. Însă mulți diavoli, prin fapte, sunt îngeri prin vorbe, ca să-ți intre în suflet.

Atitudini civice : BOLNAVII DE PUTERE

(Pamflet pe parapet)

Marele scriitor brăilean, național, european, regretatul Fănuș Neagu scria în "Jurnalul ascuns" : **"... creatorii au coborât în plan secund, escrocii culturali ciugulesc cireașa de pe tort..."**

De altfel, de ani de zile, rubrica noastră "Doaga străzii" poartă acest motto care este valabil și pentru (unii) politicieni.

Un alt brăilean (la distanță cosmică de scriitorul amintit), "evadat" în libertate, brunet, 15 luștri, minion, pe numele său Nicolae (și) bacalbașa (politician și scrib minor), ne face Dunărea de rușine și pe cetățenii gălățeni și brăileni, prin felul său de individ sărit de pe fix, cum se spune. Când vorbește la emisiunile TV locale (ale psd), dar și de la tribuna parlamentului, individul (medic anestezist de profesie ?) prin ceea ce debitează își dă arama pe față. Ultima dată (să fie oare ultima?) a urlat împotriva președintelui țării despre care spune că "este un provocator coordonat din afara României : "MCV – este o golănie ordinară; UE e (sunt) stăpânul (stăpânii noștri care ne ...călăresc, iar pe Angela Merkel o declară, cum credeți ? : führerul feminin al Germaniei actuale" ș.a.ș.a. Dacă nimeni din cei în drept nu s-a sesizat încă (mai întâi conducerea superioară a psd, "camarazii săi de partid) dar și marele public, în numele oamenilor simpli și cinstiți, oamenilor cu carte, scriitori și intelectuali dunăreni, solicităm să se ia măsuri urgente împotriva impostorului amintit.

...Ce ține să ne mai comunice doctorul anestezist (la 75 de anișori!)? "Noi nu suntem nici măcar calul (ba cal ba șa, nu ?), ci măgarul de povară"... "ei , stăpânii noștri, ne țin ca pe niște câței ce trebuie subordonați cu nasul în...rahat"... Bravo, de trei ori bravo !

...Alo, anestezistule, scribule de doi lei, fugăritule pe străzile capitalei, bătutule pe la Sulina ș.a., te sfătuim să-ți dai demisia (de onoare, încă!); suspendatule (șase luni din psd, ai uitat?). Bagă la cap ce zicea Kant " "Deținerea puterii, corupe inevitabil rațiunea". De asemenea, mai ia aminte ce spunea / scria premianta Nobel, Herta Müller: "Când taci, ești dezagreabil, când vorbești devii ridicol" – Cu demisia în mână (mai anesteziază propriile-ți vorbe), treci pe la Comisia de disciplină a Parlamentului. Așa să fie! Și mult succes!

Așteptăm analizele, doctore !
(și de partid și de sănătate!)

STERIAN VICOL
Membru al Uniunii Scriitorilor
și UZP din România
Președinte al Societății Scriitorilor
"C.Negri"
Redactor șef al Revistei de culturã
"Porto-Franco"

Sfântul GRAAL (de la Galați)

Fără pic de rușine, un individ (cu școala la seral, siderurgist ca profesie de bază), semnează de ani de zile (?) creații proprii și ... un fel de eseuri, pe o singură pagină a unui cotidian (de altfel apreciat), tipul crezând că talentul e una cu tupeul ... Individul nostru, luând drept martor pe nefericitul Dante, face din "Divina Comedie" o paginã de popularizare (oare?) a maselor de cititori din aceeași tagmă cu el.

Într-unul din episoade, candidatul nostru la comedie / tragedie atacă, nici mai mult nici mai puțin, vai, Sfântul Graal (al iubirii, explică el) cu ..."Bună ziua, Doamnă Ziuă...ș.a.m.d. Nici un om cu glagorie la cap, nici un academician, domnilor, n-a mai semnat pe o singură pagină de tabloid de două ori cu același nume. Măcar dacă semna și cu un pseudonim : să zicem "nelu crețu sau I.Bour."Nu ?

Orice experiment oricât ar fi el de ... "găselniță", pentru publicul larg e fără un anumit orizont. Alături de niște versificații care vor "oleacă de nemurire", făcând parte dintr-o colecție, Doamne, pe care singur poetul inventat o numește "cele mai frumoase poezii"... Urgent trebuie inventat un premiu (vorbesc serios) pentru cea mai longevivă (nu intră în discuție valoarea scrisului, d-lui I.Z.) tentativă/experiment întru creație poetico-filozofică a unui creator tupeist, fugărind gloria antumă !

Închei aceste rânduri, zău, amicale, scriind și eu în stilul lui i.z. : Pe dealul de colină, de la Zimbru la Galați / Trecea poetul cu Sf.Graal în brațe / Si s-a-ntâlnit în cale cu doi îngeri frați / ce mergeau la baltă să vâneze rațe / Așa a fost destinul printre popușoaie / când poetul a rămas (cum ?) în ploaie... etc.

(D.Taur)

ANIVERSĂRI

Consemnări amicale: La mulți ani!

NICOLAE BREBAN. Într-un interviu incendiar la Realitatea TV, dat de scriitorul și academicianul Nicolae Breban cu ocazia împlinirii a 85 de ani de viață și a șase decenii de activitate scriitoricească, a demonstrat/dezvăluit odată în plus, că valoarea și puterea unei națiuni își au rădăcinile în cultura și tradițiile neamului nostru.

Mare cărturar al secolului, iubitor de țară, omagiind în scrierile sale, între altele, și pe țăranul moștenitor și stăpân al gliei strămoșești, Acad. Nicolae Breban este scriitorul de notorietate europeană și internațională. Interviul despre care pomeneam, o adevărată lecție de istorie și umanism, originală artă a confesiunii, ar trebui, alături de cărțile sale, să fie consemnat nu numai în Dicționare și Istorii literare, ci și în cărțile de citire/recitire ale elevilor și studenților. Învățătorul, ceilalți dascăli români, să le preia ca hrană spirituală și simț patriotic.

La mulți ani cu sănătate, Mare Om și Scriitor Român și Universal și vă dorim Premiul Nobel!

NORA IUGA. La început de ianuarie, cu 88 de ani în urmă, se năștea la București, poeta și traducătoarea Nora Iuga. A debutat în 1968 cu volumul „Vina nu e a mea", prefațat de M. R. Paraschivescu.

În prezent, în deplină forță creatoare, Nora Iuga publică volume după volume, participând totodată, la mari manifestări culturale în țară și străinătate. În literatura română contemporană, vol. I – Promoția 70, regratatul critic Laurențiu Ulici scria, între altele, „... o sensibilitate acut feminină, egal divulgată în sensibilitate și în duioșie maternă, dirija imaginația de tip suprarealism spre o coerentă a scrisului poetic, subtextuală și recurentă..." Iată un vers antologic: „și e frig în laptele mamei / ca în osul cu măduva scursă"...

Colaboratoare (și) a Revistei Porto-Franco, Nora Iuga a semnat, între alte pagini de marcă, un text antologic: scriu să nu mă gândesc, scriu să nu plâng. Scriu să nu mă doară. Uite-l cum doarme acolo pe Rin, rusul alb, ăla care mi-a dat întâlnire la poarta Raiului și din fiecare mână îi crește un smochin..."

Mulți ani Nora Iuga, multă sănătate, fiindcă Tu ai inima cât o mănușă de boxeur care sparge „captivitatea Cercului de ieri și de... viitorul al doilea.

LEO BUTNARU. 2019 este an fără soț, dar Poetul, eseistul și traducătorul român din Basarabia, Leo Butnaru, împlinește, iată, o vârstă rotundă – 70. Prieten al scriitorilor dunăreni, mereu îndrăgostit de Peozie și Muze, Leo Butnaru are vocația înțeleptului (în arte, în primul rând) pledând pentru armonie și solidaritate scriitoricească și românească, fără hotare: bunătatea și generozitatea fiind aripile unui important gânditor, contemporan cu zborurile peste orizonturi.

Prin ce face: tonuri de poezie originală, cărți de eseuri, traduceri, memorii, jurnale de călătorie, antologii și o viață civilă pe baricadele culturii, mai exact în galaxiile culturale ale României și Europei, el este și detonator al multor Premii și Distincții interne și externe…

Ca un mare Profesor de etică,estetică și morală, prin tot ce face, Leo Butnaru vrea să oblojească rănile Patriei (fiindcă încă mai sunt), vrând cu ardoare s-o vadă înflorind…

Prezent în mai multe rânduri la Galați, împreună cu alți prieteni și colegi de breaslă, Leo Butnaru a (au) luminat Fanta Străzii Domnești cu flori de tei și versuri de drag împurpurând unda marelui fluviu care este Dunărea…

Scriitorii și prietenii dunăreni îți urează, dragul nostru, Leo, Mulți Ani, cărți noi și incitante și, în curând, la Academie!

Stelian Vicol

REVISTE ● CĂRȚI ● NOTE

ANTILETHE. Publicație culturală cu un profil unic în România, Antilethe – revistă pentru rememorarea exilului românesc – apare sub egida Asociației Culturale Carmina Balcanica (membră APLER și ARPE). În acest număr, Revista – Dir. Onorific Basarab Niculescu, dir. Fondator Mihaela Albu, Dan Anghelescu red. șef și Marius Chelaru – secretar general de redacție – reunește în cele aproape 120 de pagini, materiale semnate de mari cărturari, scriitori și oameni de cultură din țară și din spațiul spiritual balcanic. Unele articole sunt tipărite bilingv, cu mici note despre autorul lor. Din păcate, Antilethe nu poate fi achiziționată / cumpărată de specialiști dar și de cititori, fiindcă (încă) nu se difuzează în chioșcurile de presă și nici în librăriile țării.

NOUTĂȚI EDITORIALE. La Ed. Pompidu din Galați a apărut în Anul Centenar al Unirii, volumul „Generalul Eremia Grigorescu – un cutezător al Unirii", volum semnat de D-na Flori Rodica Tighici – Iacomi, trăitoare în orașul Tg. Bujor. Autoare a peste 15 cărți de proză, poezii și monografii, d-na Rodica Tighici – Iacomi a trecut recent granița celor 9 decenii de viață, iar cartea sa este un omagiu înălțat marelui erou Eremia Grigorescu, fiu al meleagurilor bujorene. Volumul, reunind poezii în stil popular, mai cuprinde câteva pagini semnate de trei scriitori gălățeni și anume: Sterian Vicol, Coriolan Păunescu și Pompiliu Comșa din care spicuim: „Autoarea este cu siguranță un dar foarte rar dat de Domnul acestui minunat oraș, Tg. Bujor." O felicităm pe autoare, urându-i sănătate și multe apariții editoriale!

DUNĂREA DE JOS. Nr. 203/ian 2019 are ca temă „Românismul". Prin sumarul său, publicația amintită este mai curând un almanah pentru masele largi de cititori, el însumând semnături de scriitori, filozofi, cărturari, istorici români și nu numai care, fiecare în felul său, încearcă să dea o definiție „românismului". Semnează: B. P. Hașdeu, Nichifor Crainic, Nicolae Iorga, I.L. Caragiale, Mihai Ralea, Neagu Djuvara ș.a. „Românismul" – scria N. Iorga – „e steagul nostru, supt dânsul trebuie să chemăm pe toți românii" iar Hasdeu își încheie definiția astfel: „Românismul este Umanitate, Libertate și Adevăr"...

Publicația/almanahul este „patronată" de același N. Bacalbașa (fost președinte al CJG, în prezent deputat PSD). Mai pe la mijlocul revistei/almanah, Gh. Bacalbașa (fratele geamăn al „eciclopedistului" – n.b.) semnează un material despre scriitorul evreu Romain Gary – un naționalist trufaș... Domnule Președinte (actual) al CJG, Costel Fotea, nici zare de poeți, prozatori, eseiști, traducători și istorici gălățeni... Vă rugăm, fiți pe față că doar publicația este tipărită cu bani publici.

Sterian Vicol

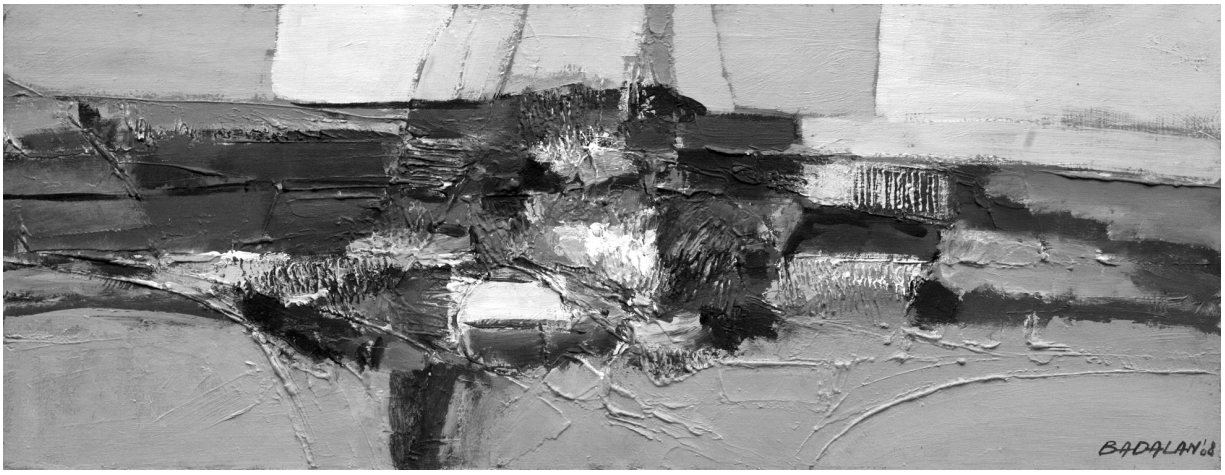

INFO-CULTURAL. TREI CULTURNICI LA PENSIE. Trei, doamne, și toți trei, șefi de instituții culturale gălățene (Biblioteca „V.A.Urechia",Muzeul de Artă vizuală și Muzeul județean de istorie „Paul Păltânea"), au ieșit la pensie.Nu facem noi acum, evaluarea activității lor. Credem că și-au făcut datoria în limita profesionalismului și a personalității fiecăruia dintre ei. Se putea, desigur, mai mult. Ei, cei trei (nu le spunem numele, se știe cine sunt!), au devenit în prezent (până când se vor organiza concursurile de ocupare a posturilor respective;sperăm să nu se tergiverseze, d-le Primar al Galațiului și D-le Președinte al CJG), manageri interimari. Suntem siguri că vor veni în posturile amintite, manageri tineri, profesioniști și entuziaști (universitari, cercetători, muzeografi de profesie), care vor ridica valoarea și numele instituțiilor gălățene la standardele naționale, cum s-a întâmplat cu Teatrul național de operă și operetă „Nae Leonard" Galați...

Și Biblioteca „V.A. Urechia", și Muzeul de Artă Vizuala, și Muzeul Județean de Istorie „Paul Păltânea" din Galați pot deveni, urmare a unor mari manifestări naționale și internaționale, instituții de rang național.

Celor care vor deveni (prin concurs și nu la... anul!) managerii pe viitorii patru ani, noi, scriitorii, îi salutăm de pe acum, și le promitem că o să le fim alături nu ca până acum.

Domnilor Primar și Președinte, așteptăm Concursul (fără prelungiri!)

(S.V.)

TREI CATRENE LA EVENIMENT

O, Doamne, trei și toți trei,
peste timp, cu alte grații,
au tot fost, de vrei, nu vrei,
plus sau minus cu Galații -

Nu trei crai, nu cavaleri,
n-au impus cultura-n lume,
Tot pe loc, și azi și ieri,
nu le-a dat firesc, renume!...

Puteau la standard național
să ducă cultura ca la carte,
cum Dunărea cu fiecare val
corăbii poartă, mai departe!

Vor veni mai tinerii năieri,
cu sânge pur, cu sufletul curat,
să poarte steaua lor de cavaleri
luminând orașul cu adevărat!

(St. Vic.)

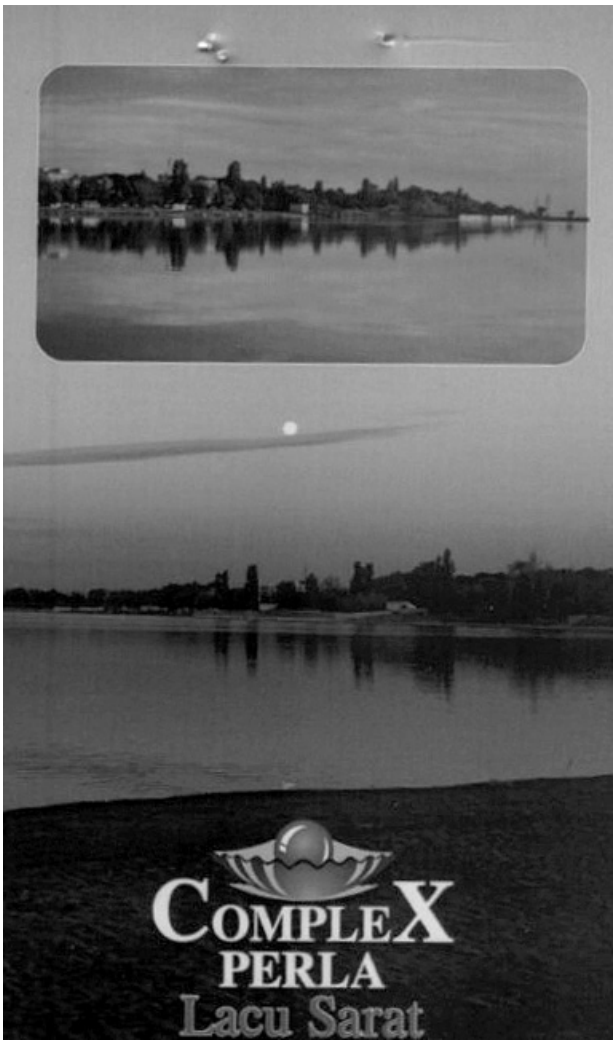

În acest număr semnează:

• mircea coloșenco (3-4)
• mihai eminescu, constantin frosin (5-6)
• mircea coloșenco (7)
• magda ursache (8-10)
• virginia chiriac (11)
• emil brumaru (12)
• paul aretzu (13-15)
• sterian vicol (16)
• george vulturescu (19-21)
• dan plăeșu (22-23)
• angela baciu (24-25)
• dumitru augustin doman (26-27)
• bristena mantu (28)
• virgil nistru țigănuș (29)
• aurel brumă (30-31)
• nora iuga - angela baciu (32-34)
• săndel stamate (35-36)
• ovidiu dunăreanu (37-38)
• constantin oancă (39-40)
• constantin tănase (41-43)
• eduard petrea (44)
• virgil nistru țigănuș (45-46)
• alina marieta ion (47)
• ionuț alupoaie (48-49)
• dan plăeșu (50-51)
• violeta craiu (52-53)
• constantin oancă (54-55)
• dorinel ghițău (56-57)
• irene postolache (58-59)
• scrisul și lectura (60)
• carte de vizită:
cenaclul „Calistrat Hogaș” Tecuci (61-65)
• constantin oancă (66)
• virgil nistru țigănuș (67-68)
• umor pe vapor (69)
• doaga străzii (70)
• consemnări amicale - sterian vicol (71-73)
• cuprins - foto scriitori (74)

● Visătorii noștri ●

● Lis cu Miss,
în Paradis: Erou în 2018?

● La Ipotești, cine mai ești?
Fără premii, fără vești?

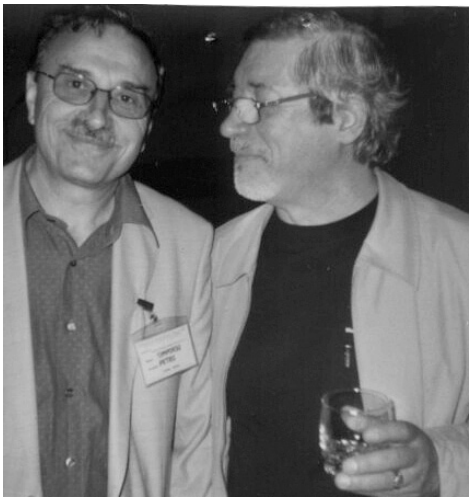

● Scriitori cu har
dar și unul cu ... pa-har!